

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»**

**Факультет лінгвістики
Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови**

«На правах рукопису»
УДК _____

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри
_____ Ініціали, прізвище
« ____ » _____ 20__ р.

МАГІСТЕРСЬКА ДИСЕРТАЦІЯ

**на здобуття ступеня магістра
зі спеціальності 035 « Філологія»
на тему: «Лінгвокультурні та прагматичні особливості формування ідіолекту
сучасної американської молоді та специфіка його перекладу (на матеріалі
творів Донни Тартт)»**

Виконала: студентка 6 курсу, групи ЛА-91мп
Крамар Юлія Михайлівна _____

Науковий керівник:
проф. каф. ТППАМ, д. пед. н., проф. Федоренко С.В. _____

Рецензент:
доц. каф. ТППНМ, к. філол. н., доц. Лазебна О.А. _____

Засвідчую, що у цій магістерській
дисертації немає запозичень з праць
інших авторів без відповідних посилань
Студентка _____

РЕФЕРАТ

Магістерська дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, та списку використаної літератури, який налічує 80 джерел, 4 додатки. Загальний обсяг роботи 139 сторінок.

Роботу присвячено вивченню лінгвокультурних аспектів формування ідіолекту американської молоді в прозі Донни Тартт та шляхів його відтворення в українських перекладах.

У роботі розглянуто поняття «ідіостиль», «стиль автора» та «ідіолект» (сукупність формальних і стилістичних особливостей, притаманних мовленню окремого носія певної мови). Вивчено способи формування ідіолекту підлітків у художніх творах на фонетичному, граматичному, лексико-семантичному та синтаксичному рівнях мови.

Проаналізовано особливості художньої прози Донни Тартт. Визначено засоби передачі індивідуального стилю мовлення підлітків у літературі на прикладі двох творів Донни Тартт «Щиголь» та «Таємна історія».

З'ясовано, що при перекладі засобів вираження індивідуального мовлення підлітків перекладачі найчастіше вдаються до прийому калькування та нейтралізації. Перекладачі намагаються підібрати влучні відповідники, але більш літературні, тим самим повністю нейтралізуючи особливості мовлення підлітків.

Матеріалом дослідження слугували два романи Донни Тартт «Таємна історія» і «Щиголь» та їх україномовні переклади, з яких методом суцільної вибірки вилучено 453 лексичні одиниці.

У результаті аналізу 453 мовних одиниць, обраних методом суцільної вибірки, встановлено частотність використання перекладацьких трансформацій, виявлено доцільність та коректність їхнього застосування. Зазначено, що основними труднощами перекладу ідіолекту є збереження конотації та стилістичного забарвлення у перекладі, передача ідіом, адаптація ідіолекту до мови перекладу та співвіднесення його з мовленням читачів, а також визначено

перспективи подальших досліджень засобів формування ідіолекту та способів його перекладу.

Ключові слова: ідіолект, ідіолект американської молоді, ідіостиль, індивідуальний стиль мовлення, прийом перекладу.

ABSTRACT

The master's dissertation consists of an introduction, three chapters, conclusions to each chapter, general conclusions, and list of references that includes 82 points and 4 applications. The paper amounts to 139 pages.

The work is devoted to the study of linguistic and cultural aspects of the formation of the idiolect of American youth in the prose of Donna Tartt and ways of its reproduction in Ukrainian translations.

The paper considers such concepts as idiostyle, author's style and idiolect; the concept of idiolect as a set of formal and stylistic features inherent in the speech of a single native speaker of a particular language is defined.

The ways of adolescent idiolect formation in works of art at the phonetic, grammatical, lexical-semantic and syntactic levels of language are determined.

Features of Donna Tartt's fiction are analyzed. The means of transmitting the individual style of speech of adolescents in literature are determined on the example of two works by Donna Tartt "The Goldfinch" and "The Secret History".

Methods, tactics and strategies of their translation are investigated. It is concluded that when translating the means of expression of individual speech of adolescents, translators often resort to the method of tracing and neutralization. Translators try to find accurate equivalents, but more literary, thus completely neutralizing the peculiarities of adolescent speech.

As a result of the analysis of 453 language units selected by the method of continuous sampling, the frequency of use of translation transformations was established, the expediency and correctness of their application were revealed. It is noted that the main

difficulties of idiolect translation are preservation of connotation and stylistic color in translation, transfer of idioms, adaptation of idiolect to the language of translation and its correlation with readers' speech, and also prospects of further researches of idiolect formation and ways of its translation.

Key words: *idiolect, idiolect of American youth, idiostyle, individual style of speech, method of translation.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1 ІДІОЛЕКТ АМЕРИКАНСЬКОЇ МОЛОДІ ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	11
1.1 Загальне поняття «ідіолект» та його співвідношення з поняттям «ідіостиль».....	11
1.2 Традиції створення мовного портрету молоді у художній літературі	21
ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ	29
РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ЗАСОБИ ПЕРЕДАЧІ ІДІОЛЕКТУ МОЛОДІ У ТВОРАХ ДОННИ ТАРТТ	31
2.1 Лінгвостилістичні особливості художньої прози Д.Тартт.....	31
2.2 Характеристика ідіолекту молоді в романах Д.Тартт	37
2.2.1 Характеристика ідіолекту молоді у романі Донни Тартт «Щиголь»	39
2.2.2 Характеристика ідіолекту молоді на основі роману Донни Тартт «Таємна історія»	42
2.3 Дослідження ідіолекту підлітків у творчості Донни Тартт за допомогою корпусної лінгвістики	48
ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ	58
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ВІДТВОРЕННЯ ІДІОЛЕКТУ АМЕРИКАНСЬКОЇ МОЛОДІ У ХУДОЖНІЙ ПРОЗІ ДОННИ ТАРТТ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	60
3.1 Кількісний аналіз способів відтворення мовних одиниць на позначення ідіолекту на фонетичному рівні.....	62
3.2 Кількісний аналіз способів відтворення мовних одиниць на позначення ідіолекту на граматичному рівні	65
3.3 Кількісний аналіз способів відтворення мовних одиниць на позначення ідіолекту на лексико-семантичному рівні	68

3.4 Кількісний аналіз способів відтворення мовних одиниць на позначення ідіолекту на синтаксичному рівні.....	76
ВИСНОВКИ ДО ТРЕТЬОГО РОЗДІЛУ	80
ВИСНОВКИ.....	82
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	85
ДОДАТОК А СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ МОВНИХ ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАЧЕННЯ ІДІОЛЕКТУ НА ФОНЕТИЧНОМУ РІВНІ	92
ДОДАТОК Б СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ МОВНИХ ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАЧЕННЯ ІДІОЛЕКТУ НА ГРАМАТИЧНОМУ РІВНІ РІВНІ	100
ДОДАТОК В СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ МОВНИХ ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАЧЕННЯ ІДІОЛЕКТУ НА ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОМУ РІВНІ	102
ДОДАТОК Г СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ МОВНИХ ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАЧЕННЯ ІДІОЛЕКТУ НА СИНТАКСИЧНОМУ РІВНІ	128

ВСТУП

При перекладі художніх текстів перекладачі стикаються зі складнощами відтворення художнього мовлення та збереження художнього образу, які письменник хотів донести до цільової аудиторії твору. В цілому, розмежовують мовлення та ідіостиль письменника і мовлення персонажів твору, а саме ідіолект головних героїв. Для створення вдалого художнього образу, письменник зазвичай додає індивідуальні мовні характеристики до мовлення персонажів. Адже, індивідуальне вживання загальноновживаних мовних засобів (основна особливість ідіолекту) створює надзвичайні складнощі у перекладі художніх текстів. Перекладачі повинні не тільки досконало відтворити характерні риси мовлення, а й зберегти художній образ та стилістичне забарвлення, які передбачав автор оригіналу.

Зараз теоретики і практики перекладу дедалі частіше звертаються до пошуку стратегій і тактик відтворення індивідуального мовлення, що, у свою чергу, обумовлює актуальність обраної теми. **Актуальність** дослідження зумовлена широким інтересом науковців до проблеми мовної особистості у різних аспектах та браком системного дослідження способів відтворення ідіолектів у перекладі – не всі параметри отримують достатню увагу науковців. Попри значний здобуток мовознавців та філософів у вивченні даного питання, ця тема залишається не достатньо дослідженою у перекладознавстві та потребує певної систематизації для полегшення тих лексико-стилістичних проблем, що пов'язані з відтворенням мовлення як оповідача, так і персонажів у перекладі.

Ступінь розробленості проблеми у науковій літературі. У сучасних лінгвостилістичних дослідженнях значна увага відводиться дослідженню проблеми індивідуально-авторської картини світу. Багато зарубіжних і вітчизняних лінгвістів, з-поміж яких: Е. Бенвеніст, М. П. Брандес, Ж. Вандрієс, Г. О. Винокур, В. Гумбольдт, Ю. М. Караулов, В. А. Кухаренко, Г. Лерхнер, В. Матезіус, Г. Пауль, Ф. де Соссюр, К. Фосслер, О. О. Шахматов та ін. вважають індивідуально-авторський стиль втіленням індивідуально-авторської картини світу.

Проблема ідіолекту, у свою чергу, перебуває в центрі уваги багатьох сучасних мовознавців, а саме – Ю. Д. Апресяна, Н. С. Болотнової, І. Р. Гальперіна, О. І. Горшкова, В. П. Григор'єва, С. Т. Золяна, І. І. Ковтунової, Н. О. Купіної, Ю. І. Левіна, В. А. Лукіна, О. О. Некрасової, Ю. Б. Орлицького, О. І. Северської, Л. Н. Синельнікової та ін.

Об'єктом дослідження є ідіолект американської молоді в прозі Донни Тартт.

Предметом дослідження є лінгвокультурні аспекти формування ідіолекту американської молоді в прозі Донни Тартт та шляхи його відтворення в українських перекладах.

Мета дослідження – вивчення й узагальнення лінгвокультурних особливостей ідіолекту підлітків у прозі Донни Тартт у перекладацькому аспекті.

Поставлена мета передбачає реалізацію таких **завдань**:

- 1) дослідити поняття «ідіолект» та визначити відмінності між «ідіолектом» та «ідіостилем»;
- 2) вивчити фонетичні, граматичні та лексичні відхилення від мовної норми, використані авторами художніх текстів для індивідуалізації ідіолекту літературного персонажа-підлітка;
- 3) встановити особливості авторського стилю Донни Тартт;
- 4) проаналізувати засоби формування та передачі ідіолекту американської молоді у прозі Д. Тартт;
- 5) виявити прийоми перекладу, що застосовуються українськими перекладачами для передачі ідіолекту підлітків американської молоді у прозі Д. Тартт.

Методи дослідження. Для досягнення мети та розв'язання поставлених завдань у роботі застосовано такі основні методи: *загальнонаукові* – *аналіз, синтез, узагальнення* – для уточнення теоретичних засад і формування висновків дослідження; *спеціальні лінгвістичні методи*: *метод аналізу словникових дефініцій* – для з'ясування значення аналізованих термінологічних одиниць; *фонетичний, морфологічний, синтаксичний та лексичний аналіз* – для виокремлення ідіолектних характеристик на різних мовних рівнях,

контекстуальний аналіз – для виокремлення ідіолектів, їхніх характеристик в оригіналі та перекладі; *кількісний аналіз* – у встановленні частотності застосування перекладацьких трансформацій при відтворенні аналізованих одиниць; *корпусний аналіз* – в обґрунтуванні прагматичного потенціалу аналізованих лексичних одиниць та встановленні сучасних тенденцій їхнього вживання.

Матеріалом дослідження слугували два романи Донни Тартт «Таємна історія» і «Щиголь», з яких методом суцільної вибірки вилучено 453 лексичні одиниці, та їхні відповідні україномовні переклади.

Наукова новизна роботи: вперше розглянуто проблему відтворення ідіолекту підлітків на матеріалі творчості Донни Тартт; систематизовано стереотипізацію створення ідіолектних характеристик мовлення підлітків в англomовній художній прозі; окреслено сучасні тенденції у перекладі ідіолектних особливостей підлітків на основі творчості Донни Тартт.

Практичне значення роботи полягає в тому, що дослідження особливостей ідіолекту підлітків є істотним внеском у подальший розвиток лінгвістики тексту та перекладознавства, а конкретизація понять стратегії і тактики і виявлення стратегій і тактик передачі вікових особливостей ідіолекту підлітків – істотний внеском в розвиток загальної теорії перекладу. Результати, отримані в ході даного дисертаційного дослідження, створюють теоретичну базу для аналізу помилок, що допускаються перекладачами (в тому числі студентами, що опановують професійної перекладацької компетенцією) під час передачі ними вікових особливостей ідіолекту при перекладі художнього тексту, і на її основі можливість подальшої розробки критеріїв оцінки якості перекладу. Розроблені нами перекладацькі стратегії і тактики передачі особливостей ідіолекту підлітків можуть застосовуватися перекладачами-практиками в своїй роботі, а також викладачами загальної теорії перекладу при навчанні студентів перекладацьких спеціальностей.

Апробація результатів дослідження. Основні методологічні, теоретичні результати і концептуальні положення дослідження обговорювалися на: XI Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми сучасного перекладознавства».

Публікації. Основні положення і результати дисертаційного дослідження висвітлено у 1 статті у науковому виданні України та 1 тезах.

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів (з висновками до них), висновків, списку використаних джерел (80 найменувань), чотирьох додатків. Загальний обсяг роботи – 139 сторінки (обсяг основного тексту – 84 сторінки).

РОЗДІЛ 1

ІДІОЛЕКТ АМЕРИКАНСЬКОЇ МОЛОДІ ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1 Загальне поняття «ідіолект» та його співвідношення з поняттям «ідіостиль»

Мова художньої прози з'явилася в англійській мові досить пізно і знаходилася у процесі довгого становлення. Довгий час мова оповідання і мова персонажів практично не відрізнялася одна від одного, а кількість стилістичних прийомів, що підсилюють образність тексту, була незначною. Тільки на початку дев'ятнадцятого століття у мові англійської художньої прози з'явилося чітке розмежування між мовою оповідання і мовою героїв твору, при цьому мова оповіді не просто наповнилася засобами художньої виразності, а й почала відображати індивідуальність самого автора [14].

Поняття «ідіолект», «ідіостиль», «індивідуальний стиль» вживаються для визначення характерних особливостей мовлення особистості або творчості певного автора. Переважна більшість сучасних лінгвістів користуються цими поняттями як взаємозамінними. С. Я. Єрмоленко визначає індивідуальний стиль або ідіолект як сукупність засобів вираження мови, що виконують естетичну функцію та вирізняють мову певного автора з-поміж інших [23, с. 304]. Хоча певні розбіжності все ж існують і їх визначають сучасні дослідники.

Протягом багатьох століть не згасав інтерес людини до природи мови, який виявлявся у роботах філософів, психологів, педагогів і соціологів. Одним з перших учених, які досліджували це питання в лінгвофілософському ключі, був В. фон Гумбольдт. Цей дослідник розвинув учення про мову як безперервний творчий процес, що виражає індивідуальний світогляд народу. Наголошуючи на важливості подальших досліджень даного напрямку, він говорив, що всі люди говорять як би однією мовою, і в той же час у кожної людини своя окрема мова. Необхідно вивчати живу розмовну мову і мову окремого індивідуума» [17, с. 45].

Своєю чергою, І.А. Бодуен де Куртене вважав, що для розуміння мови як індивідуального явища необхідно враховувати психологію народу, що робить мову психосоціальним явищем: «Так як мова можлива тільки в людському суспільстві, то, крім психологічного аспекту, ми повинні брати до уваги в ній завжди соціальний аспект» [3, с. 131]. Згідно з його теорією, причини особливостей мовних явищ необхідно шукати як в соціально-психологічній комунікації людей, так і в індивідуально-психологічних засадах індивідуума. Він же поклав початок поділу соціальних діалектів мови і функціональних стилів: «Кожна людина може володіти кількома індивідуальними «мовами», що відрізняються один від одного: повсякденною мовою, офіційною мовою, мовою церковних проповідей, мовою університетських кафедр і т.д.».

Відомий вчений Е. Сепір наполягав на тому, що «мова є досконалим засобом вираження у всіх відомих нам народах», слугуючи невід'ємною передумовою розвитку культури [46, с. 223]. Він наголошував на існуванні особливого зв'язку між мовою в цілому і мовою окремого індивідуума, залишеною на той момент, на його думку, без належної уваги. Згодом це було виправлено вченими, які перейшли від вивчення структури мови, а також мовних здібностей та особливостей мовної особистості, що свідчило про зростання інтересу до вираження внутрішнього світу людини за допомогою мови.

Це стало поштовхом до численних досліджень, спрямованих на вивчення і аналіз художніх творів для виявлення характеристик індивідуального мовного стилю письменника, або його ідіолекта. Адже кожний письменник є взірцем певного стилю застосування мови, транслуючи як особисте світосприйняття, так і стереотипи, властиві будь-якому представникові окремої культури.

Отже, протягом останніх 50 років термін «ідіолект» став центром диспутів між різними дисциплінами у межах лінгвістики, особливо тими, які визначають варіації та зміни у мові. Вочевидь, досліджуваний феномен трактується як система характеристик використання конкретної мови окремою людиною в конкретний певний період. Ця система складається з безлічі мовних звичок і «лінгвістичних

констант», що представляють собою основні елементи висловлювань носія даної мови.

Загальні визначення поняття «ідіолект» несуперечливі та типові: «специфічна мова індивіда» [65, с. 455], «низка формально-стилістичних рис, властивих мовленню певного мовця та взагалі особисте використання ним загальних мовних засобів, а саме усі тексти, які були утворені індивідом і досліджуються мовознавцем для аналізу мовної системи...» [9, с. 144], «мовна діяльність окремого мовця; низка формальних і стилістичних характеристик, що роблять індивідуальну мову особливою» [24, с. 67], «унікальний спосіб використання мовних засобів, притаманний окремому індивіду; низка мовних і позамовних чинників, складових мовних та комунікативних навичок індивідуума» [22, с. 325–326].

Згідно з енциклопедичним словником мовознавства [7], поняття «ідіолект» [від грецьк. *idios* – свій, своєрідний, особливий та (діа) лект] тлумачиться як сукупність формальних і стилістичних характеристик, які властиві мовленню певної людини певної мови. Поняття «ідіолект» утворений таким же чином як і термін «діалект», що означає індивідуальне використання мови в залежності від територіального або соціального становища [7, с. 170]. У енциклопедичному словнику мовознавства подані вузьке і широке розуміння терміну «ідіолект». Тобто вузьке розуміння застосовується в поезиці, а широке – це використання певної мови індивідуумом, а саме усі тексти, які були утворені мовцем і зараз досліджуються мовознавцями з метою більшого аналізу мовної системи [7, с. 171].

Поняття «ідіолект» займає ключову ланку у терміносистемі лінгвістики. Походження терміну зрозуміле: з грецької слово *idios* перекладається як «своєрідний, свій, особливий» та слово *lect*, яке, в свою чергу, з'явилося в XVI столітті та утворилося від грецького слова *diálectos*, що означає «розмова, стиль, спосіб мовлення, промова, полеміка», а корінь *lectós* означає «той, що має здатність говорити». Грецький корінь *lectós*, який майже не використовується окремо, дуже широко розповсюджений у соціолінгвістиці та суміжних дисциплінах для позначення особливостей мовної діяльності у окремому соціокультурному

просторі. У широкому значенні термін «ідіолект» – це використання певної мови у мовленні особистості, інакше кажучи, низка текстів, які утворюють мовці та досліджують мовознавці для кращого аналізу та вивчення системи мови [24, с. 3].

Незважаючи на те, що термін «ідіолект» з'явився в західному науковому середовищі, він швидко поширився і в пострадянському просторі. Його вивченням займалися такі видатні вітчизняні вчені: Л. Н. Гаспаров, В.П. Григор'єв, М.А. Караваєва, Ю.Н. Караулов, В.Д. Лютіков, Н. Макарова, Д.М. Поцепня, А.І. Сіверська, В. Щукін та інші. Одним з родоначальників цього напрямку в лінгвістиці став В.В. Виноградов, який вважає, що ідіолект – це «використання певної мови у мовленні особистості, інакше кажучи, низка текстів, які утворюють мовці та досліджують мовознавці для кращого аналізу та вивчення системи мови» [9, с. 144].

Дослідниця М.А. Федотова розуміє під цим поняттям «низку формальних і стилістичних особливостей, властивих мові окремого носія певної мови» [51, с. 221]. Своє визначення даного поняття дає М.М. Михайлов: «ідіолект – це індивідуальна мова особистості, що формується на основі заломлених через призму особистого когнітивного та комунікативного досвіду соціальних еталонів і норм» [40, с. 85]. Схоже визначення дав і В.Г. Щукін: «ідіолект – це система мовних засобів індивідуума, що формується на основі засвоєння мови і розвивається в процесі життєдіяльності даного індивідуума» [58, с. 3].

В. В. Виноградов виділив два рівня цього явища [9]:

- ідіолект у широкому сенсі являє собою реалізацію окремої мови індивідуума, інакше кажучи, низка текстів, які утворюють мовці та досліджують мовознавці для кращого аналізу та дослідження мовної системи;
- ідіолект у вузькому розумінні – це низка специфічних мовних характеристик індивідуума. Таке визначення найбільш часто застосовується в двох сферах: в поезії в зв'язку з її інтересом до співвідношення характеристик мови в дихотомії, а також в нейролінгвістиці, одним із завдань якої є виявлення різних порушень мовлення, для чого створюються індивідуальні та типові клінічні картини.

К. Хейзен стверджує що, значення цього поняття належить до двох класів: 1) усі тексти всієї мови одного індивідуума, а саме всі можливі висловлювання; та 2) мовний випуск однієї людини (мається на увазі тільки те, що людина говорить, а не внутрішня, розумова база знань людини). Деякі мовознавці наголошують на низці умовних моделей різновидів вживання мови, яка вирізняє окрему людину від інших носіїв мови того ж самого діалекту [70].

Також, як стверджує К. Хейзен, час обмежує ці дві категорії, тобто ідіолект людини може бути обмежений окремим часовим проміжком, тобто частково співвідносячи поняття ідіолект до стилю. Б. Блох вперше використав поняття «ідіолект», згадуючи певні твердження Л. Блумфілда, наголошуючи що це сукупність усіх можливих висловлювань одного мовця в певний час у використанні мови для взаємодії з іншим мовцем є ідіолектом [63, с. 21]. Таким чином ми розуміємо, що 1) ідіолект властивий одному носію мови; 2) мовець може мати різні ідіолекти у різних часових проміжках свого життя; і 3) мовець може мати декілька різних ідіолектів в один і той самий час. Л. Блумфілд стверджував, що якщо ми достатньо уважно поспостерігаємо, то ми побачимо, що немає двох людей – або, навіть, і однієї людини в різний час – які б говорили однаково [64, с. 45].

Отже, польські соціолінгвісти трактують поняття «ідіолект» як мову індивідуума, індивідуальний спосіб вживання загальних мовно-виразних засобів. Таким чином, ми можемо аналізувати певний індивідуальний стиль за умови, що носій мови володіє певною кількістю виразних індивідуальних мовних, культурних, стилістичних навичок та звичками у мовленні. Характерні особливості внутрішнього світу мовця, життєвий досвід, світогляд, свідомість, освіченість та соціолінгвістична біографія обумовлюють утворення ідіолекту. Різниця між різними ідіолектами виражається у більшості випадків у фонетиці (вимови) і лексиці, синтаксисі, ніж у словотворі та граматичному рівні» [75, с. 20]. Таке визначення ідіолекту є дуже конструктивним з погляду методологічної перспективи його дослідження, тож розглядаємо його як робоче визначення поняття у цьому дослідженні.

Якщо схематично зобразити ієрархію від загальної мови до її індивідуальних проявів у мовленні, то схема буде виглядати таким чином: *мова – діалект* (масштабніша за говір територіальна мовленнєва єдність) – і на цьому ж рівні, але в іншій соціальній площині перебуває *соціолект* (соціальна група мовців, що говорять однією професійною мовою) – *говірка* (багато ідіолектів, наближених за структурою для певної територіальної групи) – *ідіолект* (індивідуальне мовлення певного індивідуума) [54, с. 53].

Ідіолект – це власна версія мови, якою володіє кожна людина. Тому, ідіолект ми будемо розглядати як самостійний індивідуальний організм. Індивідуальні мовні меми утворюють внутрішню будову ідіолекту. Ідіолект виникає в індивідуальному людському розумі як симбіот або паразит. Ідіолект з'являється тоді, коли людина набуває мову. Це не відбувається ізольовано або у вакуумі тому, що ми використовуємо ідіолекти батьків як джерела мови. Отже, ідіолекти нащадків, які були задіяні у формуванні, впливають на новоутворені ідіолекти, через це ідіолект-дитини подібний на ідіолект батьків, але не є ідентичним [12, с. 8].

Мовну еволюцію можна аналізувати як процес природного відбору, у якому ідіолекти займають важливе місце, які слугують появі нових ідіолектів для наступних поколінь. Особливості цих ідіолектів кожного разу стають загальнішими в ідіолектах людей наступних поколінь, а особливості ідіолектів, які не слугують для утворенню нових, зникають з часом.

Дж. Куль простежує розвиток терміну «ідіолект» згідно з теорією Ж. Ламарка та Е. Дарвіна [71, с. 116]:

- Ідіолекти набувають нових особливостей протягом їхнього існування та ці особливості можуть передаватися наступним поколінням. Під час усього розвитку ідіолекту набуваються нові слова та з'являються зміни в фонології та граматиці. Між особливостями, отриманими від народження та набутих з часом не існує чіткого розмежування.

- Зміни в ідіолекті не є випадковими. Ці зміни можуть бути викликані нездатністю дослідити нові особливості або навмисним додаванням характеристик,

щоб покращити комунікацію або мовленнєві шаблони, які мають вплив на соціальний статус.

Ідіолект існує у своїй системі, яка встановлює, які формозначущі пари слугують елементами системи ідіолекту. Умовно система ідіолекту має таку структуру:

- фонетико-фонологічна підсистема, або звукова підсистема (перший та другий елементи системи ідіолекту);
- графічно-графемна підсистема (перший та другий елементи системи ідіолекту);
- морфо-синтаксична підсистема (третій та четвертий елементи системи ідіолекту);
- семантична підсистема (п'ятий та шостий елементи системи ідіолекту).

Три підсистеми утворюють систему ідіолекту. В свою чергу, ці підсистеми складаються з шести частин: фонетичні (графічні), синтаксичні, морфо-семантичні, фонологічні (графемні), морфологічні та синтаксично-семантичні частин [73, с. 250].

Кожна система має свою внутрішню структуру. Однак це питання ще не достатньо розвинуто у теорії мови, щоб надавати детальний аналіз кожної частини. Отже, ми можемо зробити висновки, що система ідіолекту ще не повністю визначена.

Тобто, ідіолект це мова індивідуума, індивідуальний спосіб використання мовних засобів, що відображає не тільки темперамент, принципи світогляду та особистість, а також соціолінгвістичну біографію. Також ідіолект має принципи своєї еволюції та внутрішню структуру, сформовану за допомогою чотирьох основних пар елементів, а саме: фонетико-фонологічна, графемно-графічна, морфо-синтаксична та семантична підсистеми.

Питання авторського (чи індивідуального) мовленнєвого стилю є важливим для кожного мовознавця. Тому що «індивідуальний почерк» письменника виражається у вибірковості мовних засобів, наданні переваги певним синтаксичним, морфологічним, лексичним, фонетичним засобам, які є основою

утворення ідіолекту. Передусім, потрібно розуміти, що ідіостиль автора є ширшим за його ідіолект. Ідіостиль вважається більш широким поняттям через те, що він є одночасно і стилем мови, і стилем мовлення, який визначається на базі конструктивних або структурних протиставлень та співвідношень між системами вираження [12, с. 5–8].

Наголосимо, що терміни «ідіолект» та «ідіостиль» активно досліджуються в сучасній лінгвістиці і є на даний момент одними з найважливіших понять у сфері вивчення індивідуальних особливостей мови. Незважаючи на практично одночасну появу і вивчення даних термінів, до сих пір спостерігаються значні відмінності в їх трактуванні вітчизняними та західними дослідниками, що робить необхідною спробу огляду історії їх формування в якості характеристик індивідуально-мовних особливостей людини.

Ідіостиль ж характеризують як систему змістовних і формальних лінгвістичних характеристик, властивих творам окремого автора, яка робить унікальним втілений в цих творах авторський спосіб мовного висловлення [18, с. 14]. Звісно, автор створює «свою окрему мову», має свої улюблені слова, звороти, характерні вислови. Ідіостиль авторів обіймає: мову їхніх творів, ставлення до мови як до суспільного історико-культурного явища та використання мовних різновидів у комунікативних ситуаціях. Одночасно важливо враховувати загальні процеси художньої мови, їхній зв'язок із мовою доби [2, с. 6].

Нині термін ідіостиллю визначається у широкому науковому спектрі. Таким чином, В. В. Іванов писав, що «двадцяте століття характеризується розвитком «семіотичних ігор», які призводять в результаті до появи у однієї творчої особистості кількох мов» [28, с. 115]. Проте С. І. Гіндін не погоджувався з його поглядом на ідіостиль. Він запевняв, що за широким «діапазоном мовних перевтілень» творчої індивідуальної особистості, завжди можна углядіти «структурууючий стрижень творчості», в якому є характерна риса російської поетичної традиції та письменників, що «дорожать своєю індивідуальністю» [27, с. 63].

Через те, що ідіостиль є «посередником» між текстом та його автором, він має різнорівневий інтегрований характер. Водночас, згідно з Ю. Н. Карауловим ідіостиль – це стиль мовної особистості, який проявляється у всіх різноманітних проявах специфіки її рівнів: когнітивного, вербально-семантичного, мотиваційного в діяльності і в структурі, прагматиці та семантиці тексту в рамках різних функціональних стилів мовлення. Тобто, ідіостиль – це унікальний спосіб вживання мовних засобів для реалізації комунікативної мети мовної особистості в усному мовленні і в письмових текстах [30].

Також, поняття «ідіостиль» розглядаємо у співвідношенні з поняттям «ідіолект». На жаль, на сьогоднішній день спостерігається термінологічна плутанина термінів ідіостиль та ідіолект. Різниця між ними у теорії художньої літератури сформульована таким чином: «ідіостиль» - це сукупність глибинних констант і домінант письменника, які безпосередньо вплинули на послідовність появи цих текстів. Ідіолект, в свою чергу, це всі тексти автора у хронологічній послідовності.

Ці поняття часто вживаються синонімічно, вони скоріше є близькими за значенням, ніж тотожними. В.П. Григор'єв стверджував, що будь-який ідіостиль як факт сучасної літератури є в той же час і ідіолектом [16, с. 4]. Ю.В. Борисенко вважає, що ідіолект і ідіостиль співвідносяться між собою як поверхнева і глибинна структури відповідно [5]. М.П. Котюрова розглядає ідіолект і ідіостиль як «сукупність власне структурно-мовних особливостей (стабільних характеристик), що мають місце в мові окремого носія мови і сукупність саме мовнотекстових характеристик окремої мовної особистості» [61].

Таким чином, Н.С. Болотнова визначає поняття «ідіостиль» «як багатоаспектне і багаторівневе відзеркалення мовної особистості творця». Ідіостиль розглядається з точки зору того, «як конкретна мовна особистість автора організовує діалог з читачем, направляючи його мовно-розумову діяльність певним шляхом відповідно до комунікативної стратегії тексту і інтенції творця» [4]. Є.Г. Фоменко визначає ідіостиль письменника як «актуалізований вербальний

семіотичний простір», що накопичує «лінгвотипологічний потенціал», освоює і закріплює лінгвотипологічні принципи в художньому дискурсі свого часу[53].

В.П. Григор'єв зазначав, що «ідіости́лі виявляють найрізноманітніші рівневі співвідношення і взаємодії», «їх характеризують різні класи опозицій і домінант, які пов'язані специфічними ієрархіями». Цей мовознавець приділяв увагу особливій «сутності» явної і неявної рефлексії письменника над мовою [16].

О. Северська та С. Преображенський зазначають, що ідіолект – це один із можливих станів системи поетичної мови, яка утворилася в результаті засвоєння її структури [24, с. 147]. Згідно з С. Т. Золян ідіостиль це форма ідіолекту, яка є «складною системою взаємозумовлених мовних засобів, які беруть участь у побудові художнього світу поета» [27, с. 252].

Тобто, ідіолект це сукупність власне структурно-мовних характеристик, які посідають місце в мові окремого носія мови, а ідіостиль являє собою низку саме мовно-текстових особливостей окремої мовної особистості (індивідуальності письменників, вчених, конкретних мовців). Але мовно-текстові характеристики ідіостилю утворюються під впливом всієї екстралінгвістичної основи: функціонально-стильової, індивідуально-стильової та жанрово-стильової. Ідіостиль має різнорівневий (за ступенем узагальнення) інтегрований характер хоча б тому, що є «посередником» між текстом і його творцем. У той же час, безсумнівно, що ідіостиль – це стиль мовної особистості у всьому різноманітті прояви специфіки її рівнів (за Ю.Н. Карауловим, вербально-семантичного, когнітивного, мотиваційного) в діяльності та у структурі, семантиці та прагматиці тексту в рамках того або іншого функціонального стилю мовлення. Тож, ідіостиль є унікальним способом вживання мовно-виразових засобів для виконання комунікативної мети носія мови у мовленні і в породжених нею текстах.

Однак, ми спробуємо розмежувати терміни «ідіолект» та «ідіостиль». Насамперед, ідіолект властивий будь-якій людині, а ідіостиль характерний лише для письменників. Поруч з цим, ідіолект відтворює мовну біографію носія мови, а от певні риси ідіостилю письменники можуть вживати можуть. Ідіостиль виражається у текстопороджувальній та естетичній діяльності носія мови,

відповідно до цього він і відображується в об'єднанні прийомів та засобів, жанрів, тем, які використовуються і є необхідними для цілісності тексту та передачі емотивно-експресивних компонентів на ряду з інформативними.

Також, співвідносячи поняття «ідіолект» та «авторське мовлення», велика кількість лінгвістичних досліджень використовує термін «ідіолект» для характеристики індивідуального мовлення персонажів. За таких умов, мовлення автора створює образ персонажа, а не образ письменника.

Отже, аналізуючи хронологічний аспект, ми можемо сформулювати різницю між термінами «ідіолект» та «ідіостиль»: ідіолект – це всі тексти автора у хронологічній послідовності, а ідіостиль – це сукупність глибинних констант і домінант письменника, які безпосередньо вплинули на послідовність появи цих текстів. Співвідношення термінів «ідіолект» та «ідіостиль» пропонується характеризувати як частковий вияв співвідношення понять «мовлення» та «стиль мовлення».

1.2 Традиції створення мовного портрету молоді у художній літературі

Зі зміною наукової парадигми увага дослідників акцентується на зв'язку мови і людини і на перший план висувається проблема мовної особистості.

Розглядаючи образ як художньо осмислене відображення людини і його життя, створене сукупністю елементів таких як характер, зовнішність, поведінка і вчинки, стиль і манера спілкування і багатьох інших, буде виправдано говорити про образ персонажа як про лінгвокультурологічне явище за умови, що в творі описується конкретний специфічний лінгвокультурологічний простір [32, с. 29]

Це дає нам право говорити про літературного героя як про носія специфічних рис національної ментальності, що транслюють конкретну і характерну культуру і світосприйняття. Всі ці компоненти виявляються в мовленнєвій поведінці особистості і формують певну мовну картину світу і мовну особистість.

Образ – це складна багатокomпонентна єдність, в основі якої лежить існуюча реальність, осмислена автором і представлена у вигляді художньо значущого персонажа в творі. Образ створюється автором шляхом опису зовнішності, вчинків, думок героя, інтеграції героя в загальну сюжетну картину, відображення його взаємодій з іншими героями літературного твору і навколишнього світу. Однак найбільш продуктивним способом створення реалістичного образу є точне і повне відображення мовної поведінки героя, «малювання» його мовного портрета. Мовний портрет є ключовим елементом при створенні цілісного образу з кількох причин, серед яких особливо вагомими є такі: по-перше, мова є актуалізацією індивідуальної мовної особистості, що означає, що саме в мові транслюються всі основні особистісні установки, світогляд, накопичений життєвий досвід, риси характеру і внутрішній світ мовної особистості; по-друге, точно і у повній мірі відображена мова в її природних формах і проявах є прямим зверненням до реальної, упізнаваної читачем дійсності, що веде до скорочення дистанції між читачем і літературним героєм; в свою чергу ефект "впізнавання" сприяє ідентифікації читачем себе з літературним героєм, що безпосередньо впливає на сприйняття прочитаного, на емоційний відгук від прочитаного, що особливо важливо саме для юнацької літератури.

Найбільшою і природною сферою застосування мови і, відповідно, її реалізації в мові людини є спілкування в повсякденному житті, в рамках неофіційних, побутових ситуацій. Ця форма існування мови носить назву «розмовна мова». Саме розмовна мова є найбільш значущим аспектом для аналізу в рамках даної роботи, оскільки предметом аналізу є образ живої людини, що взаємодіє з оточуючими і світом за допомогою «живої» мови і виражає самого себе через таку промову.

У літературному творі мова героя може носити дві основні форми це мова в формі монологу і мова в формі діалогу. При цьому монологічне мовлення може бути внутрішньою або експліцитно оформленою і зверненою до слухача. У першому випадку монологічне мовлення носить хаотичний, неструктурований, вкрай динамічний характер, покликаний створити у читача повне враження

розумового процесу, для якого характерні асоціативність, уривчастість. У другому випадку експліцитно оформлений монолог передбачає більш розгорнуту послідовність, логічність побудови, лексичний характер, граматичну оформленість висловлювань.

Для мовлення, представленого у формі діалогу, характерні спонтанність, непередбачуваність, стислі часові рамки для осмислення почутого та формулювання своєї думки, відображення впливу екстралінгвістичних і ситуативних чинників, смислова навантаженість, виражена не тільки значенні слова, а й в манері спілкування. Розмовна діалогічна мова прагне до стислості, лаконічності і часто супроводжується невербальними засобами вираження думок і емоцій, такими як жести, міміка, інтонація, гучність тощо.

У статті «Мовний портрет і способи його опису» М. Н. Гордєєва робить детальний огляд підходів дослідників різних років до вербальної реалізації мовної особистості різних верств суспільства, вікових та соціальних груп, вказуючи, що об'єктом вивчення може стати і персонаж художнього твору [15]. Називаючи мовний портрет «функціональною моделлю мовної особистості» [31, с. 10], дослідники виділяють параметри, за якими проводиться аналіз цієї моделі. Ідіолект мовної особистості, один із запропонованих параметрів, являє собою рівень, який відображає її володіння лексико-граматичним фондом мови. На даному ступені особлива увага приділяється запасу слів і словосполучень, яким користується конкретна мовна особистість.

Наступним параметром є тезаурус, що представляє мовну картину світу. На цьому рівні, при зображенні мовленнєвого портрета, наголос робиться на використанні конкретних розмовних формул, мовних кліше, особливої лексики, які роблять досліджувану особистість впізнаваною. Третій параметр – прагматикон, що представляє собою певну систему цілей, мотивів, комунікативних ролей, яких дотримується мовна особистість в процесі комунікації. Окреслені параметри даної моделі відповідають рівням моделі мовної особистості Ю. Н. Караулова: вербально-семантичного, лінгвокогнітивного та мотиваційного (прагматичного) [30, с. 53].

Аналіз мовного портрета літературного персонажа (персонажів) є своєрідною характеристикою різних рівнів реалізації мовної особистості. Можливо опис не всіх рівнів мови, так як «мовні парадигми, починаючи від фонетичної і закінчуючи словотворчої, виявляються цілком відповідними загальнорегулятивними параметрами» [41, с. 73]. Погодимося з думкою Л. П. Крисина, що розглядає особливості мовних одиниць і мовної поведінки при описі мовленнєвого портрета як характеристики, що представляють найбільший інтерес в дослідницькому плані [34, с. 91].

Індивідуальний стиль мовлення – це низка мовних і стилістико-текстових характеристик, які вживають носії мови, а також письменники, вчені та публіцисти. Це поняття налічує багато компонентів, але найбільш ключовий – це світогляд носія мови, тому що саме з його допомогою визначається принцип трактування фактів, вибору слів та мовно-образні засоби [25].

Характер носія мови, перш за все, відображається в індивідуальному стилі мовлення. Цей характер визначає такі особливості мовлення: небагатослівність або перенасичення додатковими подробицями, темп мовлення, логічність та образність. Освіченість та загальна культура носія мови, його інтереси та смаки впливають на стиль мовлення людини, багатство чи бідність засобів вираження його думок та словниковий запас.

Інтелект мовної особистості чітко вбачається в індивідуальному стилі мовлення. Однак, інтелектуальні вміння особистості особливо помітні на лівкогнітивному та мотиваційному рівнях, що відносяться до більш складних рівнів мовно-особистісної організації, адже структурно-мовний рівень відображує тільки володіння повсякденною мовою [10, с. 144].

Вчені аналізують поняття «ідіолект» як комплекс мовних характеристик мовної особистості, на які впливають географічні, освітні та фізичні чинники, що включають расу, історичні умови, стать, клас та утворюють особисті особливості його мовлення [68, с. 7]. Кожній людині притаманні свої мовленнєві звички, які є настільки унікальними, що їх можна порівняти з відбитком пальця. Ці умовні відбитки пальців слугують готовими засобами створення персонажів для

письменників [79, с. 197]. За допомогою ідіолекту ми дізнаємося про соціолінгвістичну біографію мовця (участь у певних комунікативних ситуаціях та певна мовна поведінка), його особистість, характер, переконання та досвід.

Характерні особливості внутрішнього світу мовця, життєвий досвід, світогляд, свідомість, освіченість та соціолінгвістична біографія обумовлюють утворення ідіолекту. Ідіолектом є не тільки відмінні особливості мовлення, а взагалі всі мовленнєві засоби особистості. Аналізуючи ідіолект, потрібно досліджувати й хронологічний аспект, адже з часом мовлення людей та письменників змінюється під впливом різних факторів. Окрім цього, мовлення письменника у різних його творах може відрізнятися. Тобто, ідіолект потрібно аналізувати в діахронії та синхронії, досліджуючи зміни індивідуального стилю мовлення у текстах письменника, які були створені у різний час.

Автор і персонаж завжди займають основне місце в художньому тексті. Внутрішній світ героя представляє певну цінність для автора твору, він «... такий же важливий, як і можливість самовираження, тому поряд з експресивним прямим авторським словом значне місце в художньому тексті займає мовний план персонажа, його точка зору на те, що відбувається, його сповідь, його духовний світ» [37, с. 79].

Наше дослідження зосереджене на мовленні підлітків, а також їх спілкуванні між собою. «Для художньої прозової літератури особливо важливим є використання розмовної мови, що також пов'язано з тим, хто й який соціальний суб'єкт виражає себе в тих чи інших формах розмовної мови» [6, с. 200]. Вибір досліджуваної вікової групи обумовлений також тим, що лексикон підлітків «відкритий для впливів з боку всіх наявних в національній мові форм мови, як літературних, так і нелітературних» [1, с. 8]. Добірка слів, улюблені вирази, мовні кліше можуть стати відмінними ознаками персонажа, його «родзинкою», підкреслять особливості виховання, рівень освіти, кругозір, соціальну приналежність. Мова героїв «містить велику кількість саме молодіжних слів; мовна картина світу і мовні звички підлітків специфічні і недостатньо вивчені в лінгвістичній літературі» [18, с. 132].

Мовна культура підлітка «відображає різні характеристики його мовної особистості пов'язані з пізнанням і сприйняттям світу, з типовими комунікативними ситуаціями і міжособистісними відносинами» [38, с. 276]. Тематичний діапазон лексики, активно вживається американськими підлітками в досліджуваному творі, досить широкий.

Безграмотний жаргон, який набув значного поширення зараз у Великій Британії та Сполучених Штатах Америки, зустрічається переважно в молодіжному середовищі. «Складається він головним чином з нічого не значущих, «порожніх» слів, тобто слова-паразити, «вода». Англійська мова сьогодні переповнена подібними «лінивими» заміниками правильних граматичних конструкцій і слів. Як серед молоді, так і серед людей старшого віку використовуються фрази *you know, you know what I mean, like*, які вставляються майже в усі речення» [11, с. 152-153].

Для представників досліджуваної групи характерно не цілком усвідомлене прагнення виділитися з «сірої маси», «бути особливими», показати свою індивідуальність і водночас приналежність до групи «собі подібних».

Поряд зі сленгом, жаргонними словами, в досліджуваній підлітковій культурі вживаються лайливі мовні звороти, нецензурна лексика, що виступають як і в якості свого роду вигуків, так і у вигляді способів зв'язку речень. Залежно від ситуації, тематики і кола спілкування дані слова можуть виражати різноманітні позитивні і негативні емоції.

До особливостей ідіолекту американських літературних персонажів-підлітків на фонетичному рівні можна віднести:

1) редукцію прийменників і постфіксів: *oughta (ought to), coupla (couple of), sonuvabitch (son of a bitch), wanna (want to), talka (talk to), speaka (speak to), hafta (have to), outa (out of)* : “*I gotta tell somebody, you know?*”[66], “*I’m gonna be sick.*”[66], “*Dunno, I said*”[76];

2) редукцію кінцевого *g, d*, початкового *h*, редукцію початкового / кінцевого складів: “*So when d’ya think you’ll be back, Henry?*”[76], “*How ’bout I bust your head open?*”[66], “*I heard an’ all*”[66];

3) випадання голосної або складу в середині слова, а також умисне спотворення звучання слова: *"Say, c'mere"*[76], *"C'mon."*[66], *"Hullo?"*[66].

4) фонетичне спотворення слів *yes*, *no* (*yeah, yeh, yer, nope, naw, naa*), займенники *you* (*ya, ye, yer*): *"See ya later"*[66], *"Yeah, him"*[76], *"Yah, nice"*[66], *"Nah."*[76], *"Yer."*[66], *"Naw. This is the East Coast, boy"*[66], *"Naah, he said crossly"*[66] та інші.

Для передачі соціально-вікових особливостей мови літературних персонажів автори художніх творів нерідко вдаються до порушення граматичних правил.

На граматичному рівні мовні особливості британських і американських персонажів-підлітків проявляються у вигляді:

1) вживання допоміжних дієслів множини для усіх осіб: *"as if it weren't even there"*[66], *"it don't look so big on the TV"*[66], *"He don't run it."*[76];

2) неправильного вживання особових займенників в непрямому відмінку, а також у використанні особистого займенника замість присвійного: *"D.B. took Phoebe and I to see it last year [79]"*, *"Me mam had left home two years before she died, because Dad was having an affair with Cleo"* [79].

3) вживання подвійного заперечення: *"I hardly didn't eat it"* [76]; *"Genka, he don't know nothing about it"* [66]; *"Nobody don't know we're here."*[76], *"Nobody don't know"* [76].

На лексико-семантичному рівні до особливостей ідіолекту американських персонажів-підлітків можна віднести:

1) вживання слів-паразитів: *and all, or something, or anything, sort of*, вказівних займенників *this, these, those*: *"I was at this party last term, really drunk, and sort of slam-dancing, right?"*[76]; *"I would have to go home and eat a bowl of cereal or something."*[66]; *"You weren't an athlete in high school or anything, were you?"*[76]; *"I don't let them give me shit or anything"*[76].

2) використання оціночних епітетів: *"Because he was fucking plastered, is why"*[66]; *"God, she's hot"*[66]; *"Is he that loaded all the time?"*[66]; *"Bet they're freezing their asses off."*[66]; *"They're nice, I guess"*[66]; *"She was awfully nice"*[66]; *"She seems nice"* [76]; *"Can't believe they dress like that"*[66];

3) використання нецензурної лексики *ass, bastard, buster, son-of-a bitch, bitch, fucking*: "Fuck, no"[76]; "Then why the hell did you want to be Muslim"[66]; "What a dick"[66]; "Theo, I'm not trying to be a jerk or put you on the spot or anything."[66]; "Fuck," groaned Boris, scratching his stomach.[66]; "Why don't they shut up?." [76];

4) вживання слів іншомовного походження: "Ty menjá dostál!!"[66]; "Da, da,"[66]; "So what should I do, Mazhor?"[66]; "Fucking télik"[66]; "Ty menjá dostál!! Poshël ty!"[66]; "Valí otsyúda! Fuck off!"[66]; "Blyad"[66];

5) вживання сленгізмів: "Like Thoreau gave a toss about roads"[66]; "She was an alkie"[66]; "He was three sheets to the wind."[76]; "that's why my dad rents our place so bloody cheap"[66]; "Never been arrested or anything but what a nut."[76]; "Miles in the middle of nowhere"[66].

На синтаксичному рівні до особливостей ідіолекту американських персонажів-підлітків можна віднести:

1) використання напівзапитань, питальних речень без допоміжних дієслів: "You and your dad are legal, right?"[66]; "Want to give something?"[76]; "You American Indian or what?"[66]; "You want to go back?"[76]; "He's coming?"[66]; "You did this?"[76];

2) вилучення головних членів речення (підмета, присудка): "Happy to do it"[76]; "High official in the company."[76]; "Drink too much?"[76]; "Been to the infirmary?"[76]; "Huge jinx on us!"[66];

3) використання розмовних повторів: " don't know where the paperwork is, don't know who any of it's for... there are a million things I need to ask him "[76].

Отже, опис мовного портрета літературного персонажа (персонажів) включає в себе характеристику одиниць одного або декількох рівнів мови. Ряд дослідників віддає перевагу лексичному і синтаксичному рівням, існують роботи, присвячені глибокому аналізу і докладного опису одного з них.

ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ

Отже, у першому розділі було досліджено різні підходи до трактування поняття «ідіолект». Для дослідження було обрано наступне тлумачення: ідіолект – це мова індивідуума, індивідуальний спосіб вживання загальних мовно-виразних засобів. Таким чином, ми можемо аналізувати певний індивідуальний стиль при умові, що носій мови володіє певною кількістю виразних індивідуальних мовних, культурних, стилістичних навичок та звичками у мовленні. Характерні особливості внутрішнього світу мовця, життєвий досвід, світогляд, свідомість, освіченість та соціолінгвістична біографія обумовлюють утворення ідіолекту.

Ми співвіднесли поняття «ідіолект» та «ідіостиль» і зробили висновки, що ідіолект – це сукупність власне структурно-мовних характеристик, які посідають місце в мові окремого носія мови, а ідіостиль являє собою низку саме мовно-текстових особливостей окремої мовної особистості (індивідуальності письменників, вчених, конкретних мовців).

Визначили способи формування ідіолекту підлітків у художніх творах на різних рівнях мови. До особливостей ідіолекту американських літературних персонажів-підлітків на фонетичному рівні можна віднести:

- редукцію прийменників і постфіксів: oughta (ought to), coupla (couple of), sonuvabitch (son of a bitch), wanna (want to), talka (talk to), speaka (speak to), hafta (have to), outa (out of);
- редукцію кінцевого g, d, початкового h, редукцію початкового / кінцевого складів;
- випадання голосної або складу в середині слова, а також умисне спотворення звучання слова;
- фонетичне спотворення слів yes, no (yeah, yeh, yer, pore, paw, naa), займенники you (ya, ye, yer).

На граматичному рівні мовні особливості британських і американських персонажів-підлітків проявляються у вигляді:

- вживання допоміжних дієслів множини для усіх осіб;

- неправильного вживання особових займенників в непрямому відмінку, а також у використанні особистого займенника замість присвійного;
- вживання подвійного заперечення.

На лексико-семантичному рівні до особливостей ідіолекту американських персонажів-підлітків можна віднести:

- вживання слів-паразитів: and all, or something, or anything, sort of, вказівних займенників this, these, those;
- використання оціночних епітетів;
- використання нецензурної лексики;
- вживання слів іншомовного походження;
- вживання сленгізмів.

На синтаксичному рівні до особливостей ідіолекту американських персонажів-підлітків відносимо: використання напівзапитань, питальних речень без допоміжних дієслів; вилучення головних членів речення (підмета, присудка); використання розмовних повторів.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ЗАСОБИ ПЕРЕДАЧІ ІДІОЛЕКТУ МОЛОДІ У ТВОРАХ ДОННИ ТАРТТ

2.1 Лінгвостилістичні особливості художньої прози Д.Тартт

Донна Луїза Тартт (Donna Tartt) - американська письменниця. Народилася в 1963 році в місті Грінвуд, штат Міссісіпі, США. У п'ять років Донна написала свій перший вірш, а вперше її твір був опублікований в «Літературному огляді Міссісіпі», коли у віці тринадцяти років. У 1981 р. Тартт вступила до університету в Міссісіпі і стала членом братства «Каппа Каппа Гамма». Один з університетських викладачів Донни з письменницької майстерності відгукнувся про неї так: «Мене звуть Віллі Морріс, і я вважаю, що Ви – геній». І Морріс, і інші викладачі зійшлися на думці, що першокурсниця Донна значно випереджає і по таланту, і по письменницькій майстерності більшість випускників університету, а пізніше порекомендували молодій письменниці перевестися в Беннінгтон – вермонтський коледж на філологічний факультет. Тартт прислухалася до поради і перейшла в Беннінгтон, де продовжила навчання за спеціалізацією «класична література» [20].

Свій дебютний роман «Таємна історія» Тартт почала писати в 1984 р. під час навчання на другому курсі коледжу. У 1989 р. Брет Істон Елліс рекомендував Донну відомому літературному агенту, а через три роки за дебют поки нікому невідомої письменниці видавництво заплатило чотириста п'ятдесят тисяч доларів, а роман був опублікований небувалим тиражем – 75000 примірників. У 2002 р. вийшов у світ другий роман Донни «Маленький друг». Обидва романи стали бестселерами. «Маленький друг» нагороджений призом компанії WH Smith, найбільшої британської роздрібною мережі з продажу преси, книг і канцелярських товарів [20].

У Донни Тартт ціла армія шанувальників у всьому світі, хоча вона випустила поки всього три романи. Працюючи в класичній традиції, Тартт майстерно підтримує напругу за рахунок тонко вибудованої психологічної інтриги і

надзвичайною щільності тексту, за що захоплена критика постійно порівнює молоду письменницю з Р. Л. Стівенсоном.

На літературній ниві Донна Тартт дотримується принципу Джона Гарднера писати так, немов попереду вічність. Лауреат престижної Пулітцерівської премії не женеться за кількістю книг, хоча не раз чула, що за її популярності це було б цілком розумним. Для письменника куди важливіше отримувати задоволення від процесу, а не випускати твори як на конвеєрі, і краще стати автором одного шедевра, ніж «десятка посередніх».

На сьогоднішній день її ім'я входить в список ста найвпливовіших людей 2014 по версії журналу «Тайм». Письменниця отримала воістину світову популярність відразу після виходу в світ її дебютного твору «Таємна історія», що поєднав риси університетського роману, роману виховання, трилера і роману нуар. Найвідомішим наразі є її третій роман «Щиголь» («The Goldfinch»), який і приніс авторці всесвітню популярність. Літературні критики відзначають неабияку майстерність авторки, котра змогла повернути сюжет у роман «нового часу». У цій значній за об'ємом книзі «...маса природної витонченості, що більше, ніж просто блискуча письменницька техніка. Тартт так послідовно, вміло витягує рими, що крізь її прозу починають проступати вірші» [26].

Доробки авторки підпадають під окреслену літературознавцями добу постмодернізму, яка характеризується глибоким песимізмом, особистісним відчуженням, утратою духовних орієнтирів. Постмодернізм в образно-символічній формі відтворює загальний абсурд життя, розрив соціальних і духовних зв'язків, падіння людства у безодню, де немає шансів на спасіння.

Посмодернізм – це «стиль художнього мислення з притаманними йому рисами еkleктики, з тяжінням до стилізації, цитування, переінакшення, ремінісценції, алюзії» [29, с. 258]. Літературні зразки цього періоду важко підлягають ідентифікації, оскільки є текстами «нового» мистецтва та викликають чимало дискусій серед літературознавців.

Тартт вміє наділяти свої бестселери властивостями серйозної літератури, її книги зачіпають найбільш болючі теми, спираючись в той же час на міцний

фундамент багатих і різноманітних культурних традицій. Головні теми її творчості - дорослішання, ініціація, пошук людини себе в цьому жорстокому світі, повному зла і насильства.

Романи письменниці мають багато спільного. Тому, прочитавши їх всі, краще розумієш позицію автора, її метод розкриття героїв і побудови сюжету.

Всі три книги розповідають нам про підлітків, або, як їх називають на Заході, тінейджерів. У «Маленькому товариші» головній героїні 12 років. У «Щиголі» події починаються, коли головному герою тринадцять.

Підлітковий вік, як вважають психологи, - непростий час, коли людина, по суті, вже все може, але при цьому дуже мало вміє, недостатньо знає і на кожному кроці ризикує знайти собі якісь пригоди.

Якщо ж, як в «Таємній історії», мова йде про більш дорослу, цілком відповідальну дев'ятнадцятирічну людину, то і тут причини того, що сталося з ним, лежать в події, що сталася, коли йому було одинадцять.

Донні Тартт вдається зануритися в світ підлітків, глибоко відчутти їх психологію, їхні метання у спробі знайти себе і своє місце в світі, який далеко не для всіх виявляється райським садом.

Всі три романи - психологічні трилери. На відміну від детективів, де треба знайти злочинця, тут він відомий з самого початку. Здавалося б, у чому тоді інтрига і навіщо читати, якщо все вже відомо? Насправді загадкою залишається те, чому це сталося, яким чином так склалися обставини, що взагалі сталося?

При прочитанні романів Тартт, ми не тільки дивуємося тому, що могло статися, але і турбуємося про те, що станеться з учасниками події, тому що кожен персонаж, кожна ситуація описані автором так тонко, так всебічно, так психологічно точно, що у читача створюється відчуття, що він знайомий з ними з усіма особисто.

Може, саме тому, незважаючи на те, що у всіх цих творах відбуваються беззаконня, наше почуття справедливості анітрохи не страждає від того, що нікого з винних, не тільки не покарано, але навіть не поставлено перед судом. Ми чудово

розуміємо, що у всіх випадках перед нами не лиходії, а просто люди, яким не пощастило в житті.

Донну Тартт також відрізняє унікальне вміння відтворювати атмосферу, в якій розгортається дія її романів. Її юні герої завжди описуються в тісному зв'язку з середовищем, з місцем, де вони живуть, вчаться, дорослішають.

Так, атмосфера університетського кампусу, розташованого на Східному узбережжі США з його особливою культурою, багато в чому сприяє створенню особливого декадентського тону «Темної історії»; Нью Йорк, Лас Вегас, Амстердам представляють виразний фон для різних стадій дорослішання Тео Декера в «Щиголі». Почуття місця є особливо значущим для роману «Маленький друг» - твору, найбільш тісно пов'язаного з біографічним і культурним корінням Д. Тартт [2].

Южанка за походженням, письменниця всіляко відхрещується від південної літературної школи. Вона категорично заявляє, що не читала творів південних авторів до навчання в університеті. Улюбленою південною письменницею для неї тоді стала Фланнери О'Коннор: «Вона жахливо кумедна, у нас з нею однакове почуття гумору» [78]. В інтерв'ю 2002 року Тартт заявляла: «Бути письменником на Півдні значить бути культурним вигнанцем, завжди в стороні від місця свого народження, завжди не вдома» [67]. Вона заперечує самі поняття «південний письменник» і «південний роман»: «Фолкнер отримав Нобелівську премію з літератури. Не з південної літератури. Мені здається, література - це просто література, де б вона не виникла» [67].

Низка критиків (Тед та Сара Джіо) виявляють «південний акцент» у всьому написаному Тартт. Так, Тед Джіо пише про «Темну історію»: «Незважаючи на те, що дія роману відбувається в основному в Вермонті, а ряд епізодів - в Європі і на Західному узбережжі, уродженка штату Міссісіпі Тартт якимось чином насичує будь-яке місце атмосферою південної готики.»

Для романів Тартт характерний потужний психологічний струмінь. Авторка навмисне нагнітає обставини, коли смерть руйнує спокійний та непорушний усевіт. Надії на щасливе життя майже немає, а існування головного героя скеровує

гіркота втрати близької людини. Думки про невідворотність кінця здатні обернути повсякденне життя людини у безглузде існування з постійним очікуванням трагічного кінця.

Звісно ж, проте, що, кажучи про «південність» Донни Тартт, зовсім не обов'язково вдаватися до іронії або приводити в якості основного аргументу її безсумнівний смак до насильства, які вона описує з притаманною їй вишуканістю. Можна визначити безперечний вплив «південного міфу», розглядаючи і інші ознаки «південного міфу» (психологічної травмованості, незадоволеного почуття власної переваги тощо).

Для розуміння «південності» Донни Тартт слід згадати про ще один компонент південного свідомості - про «апокаліптичність південної уяви» (*imagination of disaster* [69]), що обумовлює наполегливе звернення художників до теми смерті і розпаду. У передмові до роману «Шум і лють» Фолкнер писав, що у них на Півдні мистецтво не є основною складовою життя. Можливо тому, що Південь (в значенні мрії, властиві даному скупченню людей, пов'язані чимось загальним, будь то всього лише спільність географії та клімату, і втілюють свої економічні і духовні прагнення в контурі міст, в стилі будинків і поведінки) давним-давно мертвий [52]. З моменту цього висловлювання мистецтво, звичайно, увійшло в якості складової частини в життя Півдня, багато в чому завдяки зусиллям Фолкнера і його колег-письменників, - але одержимість смертю все ще залишається суттєвою частиною південної культури, заснувавши характерне явище - «південну готику».

Донна Тартт не писала «Маленький товариш», щоб розповісти про Південь. За її словами, «це жахлива книга про дітей, які вступають в контакт з повним жахів світом дорослих» [78].

Незважаючи на те що Тартт всіляко затушовує південне підґрунтя свого роману, критики вважають, що в «Маленькому товариші» принципи художнього мислення і стиль письма видають південне походження автора, як і в знаменитих новелах По про смерть і розпад. Так, Дейл Вілліс пише, що як вродженого жителя півдня, його ніщо так не обурює, ніж коли про Півдні пишуть люди, які його не

розуміють. Так само вірно й зворотнє: немає кордонів мого захоплення, коли автор вірно вловлює атмосферу Півдня, з його жахом, коріння якого йдуть в далеке минуле, в поєднанні з вишуканою витонченістю, які так дивно співіснують в будь-якому південному містечку. Тартт дуже точно вдалося передати цю маніру, суперечливу, заплутану, вируючу і повну благопристойності та вихованості мішанину, яку називають Півднем [80].

Сюжет роману, як завжди у Тартт, розгортається в зловісній тіні жорстокого і безглузлого злочину. Дія відбувається в 1970-х роках, з ретроспективними екскурсами в початок 1960-х, у вигаданому південному містечку Олександрія, такому забутому і сонному.

Роман «Маленький друг», по суті, являє собою подорож у минуле. Подібного роду сюжетна структура корелює не тільки з «аналітичною композицією» (Тартт майстерно володіє цим інструментарієм трилера), але і з завороженістю «втраченого часу».

І в цьому можна бачити, як Донна Тартт успішно використовує конвенції, які однаково ефективно працюють в жанровій белетристиці і в серйозній літературі, що ставить собі за мету «пошуки втраченого часу».

З прологу читач дізнається, що в День Матері, на початку шістдесятих, як раз перед святковим обідом, в родині Клів загального улюбленця дев'ятирічного Робіна знайшли повішеним на гілці старого дерева на подвір'ї.

Роман починається з фрази: «For the rest of her life, Charlotte Cleve would blame herself for her son's death because she has decided to have the Mother's Daydinner at six in the evening instead of noon, afterchurch, which is when the Cleves usually had it» [76].

В цій початковій фразі автору вдалося сплести всі центральні теми і емоційні лейтмотиви книги: болісний і невідступний комплекс провини, основне місце традиції в житті героїв, значення церкви / релігії, зацикленість на минулому.

2.2 Характеристика ідіолекту молоді в романах Д.Тартт

У цьому підрозділі ми розглянемо форми і деякі лінгвістичні особливості реалізації індивідуального стилю мовлення означеної вікової групи на матеріалі романів Донни Тартт «Щиголь» та «Таємна історія».

Опираючись на класифікації Ж. А. Голікової, відповідно до якою всі характерні риси та відхилення від мовної норми можна поділити на два типи, ми вилучили приклади колективних (просторіччя, діалекти, жаргон, арго, сленг, професійні мови) і індивідуальних (вольності усного мовлення, дитяча мова, ламана мова, дефекти мови, помилки у вимові і правописі) відхилень від мовної норми [54].

Сучасна лінгвістика вивчає твори художньої літератури тому, що мовлення героїв, яке зображене у них, це відображення справжнього мовного середовища людей. Адже, автори художніх творів намагаються достовірно відобразити справжню розмовну мову, щоб достовірно зобразити всі події у творі. [42, с. 161].

У лінгвістиці, мовознавці по-різному підходять до класифікації мовлення героїв твору. Вони виділяють різні критерії: критерії протяжності, ступеню обробки змісту, критерії завершеності та зверності. А також виділяються ще екстралінгвістичні, функціонально-семантичні та змістово-стилістичні критерії. Усі ці зазначені критерії по-різному відображуються у різних формах використання мови, які включають в себе монолог, діалог та полілог [55].

Зазвичай, діалоги між дорослими і підлітками та лише підлітками містять звертання, називаючи статус та ім'я співрозмовника:

“Thank you so much, Mrs. Barbour,” “For everything. Tell Andy I said goodbye.”
– *“Certainly I will,” “You were an awfully good guest, Theo.”* [66]

“Henry, why do I think for some reason that this is all your fault?”[76]

Якщо спілкуються друзі, вони майже завжди звертаються один до одного на ім'я або прізвисько, наприклад:

“Ha! And what will I do if you are arrested, Potter?” [66]

“Seriously, Boris,” “I don't see much difference in stealing wallets and stealing steaks.” – *“Big difference, Potter.” He held his hands apart to show me just how big.*

“Stealing from working person? And stealing from big rich company that robs the people? [66]

“He doesn't even care that Bunny is dead.” [76]

Мовлення підлітків відрізняється надмірною емоційною забарвленістю. Тінейджери зазвичай сприймають дійсність занадто емоційно. Емоції у мовленні героїв можуть бути виражені різними способами: синтаксичними та лексичними одиницями. Також вони виражаються за допомогою речень на позначення емоцій (Eh?, Huh!, Ha!, Seriously? Really?) або за допомогою таких слів та словосполучень, як love, passion, hate, panic, happiness, тощо.

Наприклад:

“Eh?” he said, – “Jesus Christ.” [66]

“Wow,” I said [66]

“Huh,” I said [66]

“Seriously?” [66]

“How should I know what the fuck?” [66]

“What's this?” he said. ‘Who the hell are you?’ [76]

“Good God, Camilla!” [76]

Про певний емоційний стан підлітків свідчить авторське мовлення, наприклад:

When he saw me looking at him, he raised a surprisingly lively eyebrow, as if to say: can you believe these fucking idiots? [66]

“Ah,” said Boris, sighing extravagantly [66]

“Finally, he said, quietly: ‘Tell me.’ [76]

Діалоги підлітків також містять оціночну лексику, які відносяться до інших героїв або третьої особи, що можуть виражатися прямо або непрямо у мовленні.

Наприклад:

“God, she’s hot,” said Boris, once we were up in my room. “Think your dad would mind?” – “Probably wouldn’t notice.” [66]

“Idiots. Can’t believe they dress like that. They’ll end up in hospital, those girls.” [66]

“This chick from Civics. That I bought some weed from. I mean, she’s eighteen, too, can you believe it? God, she’s beautiful.” [66]

“In our circumstance, he would have done exactly what we did. He’s just too much of a hypocrite to admit it” [76].

“Y’know,’ he said, ‘Julian is like one of those people that’ll pick all his favorite chocolates out of the box and leave the rest’ [76].

“And she’s an elementary education major, too, don’t you love it?’ he said. ‘I mean, she’s a real girl.’ He drew his hands apart, as if to indicate a sizable space between them. ‘Long hair, got a little meat on her bones, isn’t afraid to wear a dress. I like that. Call me old-fashioned, but I don’t care much for the brainy ones’ [76].

Також характерним для мовлення підлітків є вживання сленгових виразів, слів-паразитів, нецензурної лексики та прямого порядку слів у запитальних реченнях.

2.2.1 Характеристика ідіолекту молоді у романі Донни Тартт «Щиголь»

«Щиголь» (англ. *The Goldfinch*) – третій роман американської письменниці Донни Тартт, уперше опублікований у 2013 році в Сполучених Штатах Америки.

У романі «Щиголь» Донна Тартт поєднала класику і постмодерн. У ньому є декілька сюжетних ліній: детективна історія з перестрілками, викраденнями творів мистецтва, тяжкі сцени наркотичного дурману і п'яних галюцинацій. Також тут розповідається про перше кохання. Цей твір вважається класичним європейським романом виховання.

Книга Донни Тартт починається з трагедії. В художньому музеї, куди заскочили буквально на годину тринадцятирічний Теодор Декер і його мати, відбувається вибух. Мама Тео гине, а він дивом вибирається з-під руїн, ненавмисно прихопивши з собою шедевр живопису – картину «Щиголь» Фабрициуса, яка тепер для нього - вічне джерело тривоги, пам'ять про найдорожчу людину і найчистіший зразок Прекрасного. Тео буде шастати по різних будинках і сім'ям – від нью-йоркських меценатів до старого-червонодеревника, від будинку в Лас-Вегасі до

готельного номера в Амстердамі, а вкрадена картина стане тим прокляттям, що затягне його на саме дно, і тією соломинкою, яка допоможе йому вибратися до світла.

Для аналізу було обрано два центральних персонажі роману «Щиголь»: головного героя Тео Деккера та його найкращого друга Бориса.

Донна Тартт пише про американського підлітка ХХІ століття. Мова в романі ведеться від імені самого хлопця, тому читачам досить легко проникнути у підліткову філософію того часу і пізнати всі її тонкощі.

Мова Тео повна відхилень від граматичної та лексичної норми, хлопець постійно вживає паразитичні слова, лайливу лексику, проте він не просто такий собі волоцюга з вулиці, він – інтелігент. Його лексика наповнена модними інтелектуальними, психоаналітичними і соціологічними термінами. Отже, поряд із підлітковим сленгом, яким розмовляє Тео, ми чуємо мову дорослої, досить освіченої людини.

Тео Деккер з малого віку був дуже кмітливою дитиною, його мовлення та думки завжди відрізнялися від ровесників. Завдяки вихованню матері, хлопчик з малого віку відрізнявся кмітливістю та освіченістю. Він добре обізнаний у мистецтві й має гарну освіту, і це виражається у його мовленні складними термінами, цитуванням відомих творів, складними словами, виразами та конструкціями:

Temporary custody[66]

Constable does clouds[66]

“Hatred?” Astonishment; dumbfoundment. “Hatred of what? Of the stars and the wind? Of the sky and the sun? Of liberty? [66]

“Well —” looking around the table, including me in the appeal—“now he’s just being pigheaded. The sea —” to Andy—“deny it all you may but it’s your birthright, it’s in your blood, back to the Phoenicians, the ancient Greeks—”[66]

З його завзятого, неорганізованого дитячого світу, де найстрашнішими були шкільний директор та істеричний, п’яний батько, немов разом зникають всі фарби. Уже не маля, але ще й не дорослий, Тео виявляється беззахисним перед неминучою

безвихіддю. Відтепер щоразу, відкриваючи очі, він говорить собі: колишнього більше не буде. Після вибуху він переїжджає до батька і його дружини до Лас-Вегаса, а його мовлення одразу набуває нових одиниць. Серед них з'являються жаргони, аргі, сленг. Наприклад:

“This is my house, you ignorant fuck.” [66]

“Asshole,” I sputtered, when he floundered to the surface [66]

Через спілкування з Борисом у його мові також з'являються русизми та українські слова. Наприклад:

“Govorite li vy po angliyskiy? – Ya nemnogo govoryu po-russki” [66]

“Nekulturny,” I said, a word I'd picked up from him [66]

“Govorite medlenno, I said, speak slowly, and Povtorite, pozhaluysta” [66]

Борис, син українського емігранта, від якого віє «угрюмостью Восточного блока: едой по карточкам и советскими заводами, промышленными комплексами где-нибудь в Одессе или Львове». Завзятий і розумний, але повний найогидніших звичок Борис Павліковський - чи то поляк, чи то українець, який встиг пожити у всіх країнах світу. Він не відрізнявся освіченістю, його мовлення містить багато просторіч.

У мові Бориса присутні українські, російські та польські слова:

“Valí otsyúda! Fuck off!” [66]

Wszystkie dzieci, nawet źle, pogrążone są we śnie, a Ty jedna tylko nie. A-a-a, a-a-a... [66]

“Blyad,” he said, coughing and batting the air, “it stinks. What'd you put on me, you whore?” [66]

“Ischézni! Get out!” [66]

«Ty menjá dostál!! Poshël ty!» [66]

Також його ідіолект відрізнявся багатим вживанням сленгових слів:

“What is Sophomore?” he asked me, scanning the bulletin board in the halls at school. “Home Ec? Poly Sci?” (pronounced, by him, as “politzei”)[66]

Борис часто вживає скорочення:

“Dunno,” I said, and then, after a tense pause: “Do you hear that?” [66]

“Not trying to put you on the spot, pal. Just saying I’m glad that we’re friends now.” [66]

Обсцентна лексика складає дуже велику частину мовлення Бориса.

Отже, ми бачимо, що ідіолект Тео Деккера вирізняється не тільки сленгом, арго та обсцентною лексикою, а й словами, які показують його освіченість. Натомість, ідіолект Бориса складають русизми, скорочення, жаргони та обсценна лексика.

2.2.2 Характеристика ідіолекту молоді на основі роману Донни Тартт «Таємна історія»

Блискуча американська письменниця Донна Тартт, лауреат Пулітцерівської премії 2014 року, підкорила читачів першим же своїм романом "Таємна історія" у 1991 році. Книга одразу стала бестселером. Перший тираж в розмірі 5 мільйонів екземплярів був розкуплений за лічені дні. Роман переклали двадцятьма п'ятьма мовами і книга продовжує розходитися багатомільйонними тиражами по всьому світу. Захоплюючий сюжет, яскраві персонажі, математично точно вибудовані мізансцени і багата літературна мова - недарма одним з кращих зразків сучасної класики справедливо вважається саме "Таємна історія".

Дія відбувається у невеликому коледжі у Вермонті, куди дев'ятнадцятирічний Річард Пейпен приїжджає вивчати давньогрецьку мову. Нові друзі Річарда - четверо молодих людей і одна дівчина - розумні, розкуті, багаті і так захоплені античною культурою, що сприймають себе майже як особливу касту її хранителів. Але, їх дружба не витримує натиску сучасного світу. У веселій і згуртованій компанії відбувається вбивство. Намагаючись через багато років осмислити те, що трапилося, герой відтворює день за днем своє студентське життя, етапи відносин з однокурсниками і коханою дівчиною. Під віртуозним пером Донни Тартт його сповідь перетворюється в захоплюючий психологічний трилер.

Роман наповнений цитатами з античної літератури, висловами філософів, що робить його не простою белетристикою, а виправдовує претензії на інтелектуальну

прозу. Символічною є і назва, запозичена у відомого стародавнього філософа, і красномовний епіграф.

Для аналізу було обрано центральних персонажів роману «Таємна історія»: оповідач Річард та Генрі, Френсіс, Чарльз, Камілла, Банні.

Оповідання ведеться від імені Річарда Пейпена. Уродженець Каліфорнії, невдалий студент-медик приймає рішення залишити набридлу сферу, яка не цікавила його та відправляється в коледж в Хемпстоні. Тут у нього викликає інтерес кілька неординарних студентів, які вивчають давньогрецьку мову і їх керівник. Це свого роду закрите суспільство, недоступне стороннім.

Семантичні особливості мовлення підлітків включають в себе опис і характеристику людини, опис явищ, які реалізуються за допомогою стилістичних фігур мови. Описуючи «викладача мрії» Джуліана Морроу Річард використовує порівняння з казковою істотою: *the elfin up sweep of the eyebrows* [76]. Коли Річард описує доктора Роланда, то використовує нейтральну лексику: *he was an old, dazed, disordered-looking fellow, a behavioralist, who spent most of his time loitering in the teachers 'lounge* [76]. Річард щиро захоплюється викладачем, тому порівнює його з казковою істотою. При описі секретаря коледжу Річард використовує такий вираз: *a thin, sour-looking woman with tired blond hair* [76]. Генрі, який найбільш зацікавив Річарда, описується таким чином: *the third boy was the most exotic of the set* [76]. Що стосується ставлення Річарда до Банні, то ми також спостерігаємо негативну характеристику: *bluff old* [76]. До решти персоналу коледжу Річард відноситься зі зневагою, навіть з огидою, це ми бачимо в описі секретаря або доктора Роланда за допомогою лексичного складу виразів, використаних при описі, ми бачимо спрощення лексики, використовується такий сленгізм як *fellow* або емотивно прикметник *sour-looking*. Тобто, при дослідженні використовуваних головним героєм роману лексичних одиниць, можна помітити його ставлення до того чи іншого персонажу книги. З аналізу ідіолекту Річарду ми бачимо, що хлопець освідчений та вживає ускладнені вирази та конструкції, але у його мові присутні також сленг та емотивна лексика.

Річард був вкрай нещасливий перебувати в школі, ми бачимо, як він втопився від життя, незважаючи на те, що такий молодий. Крім цього, Річард знаходиться під впливом перехідного віку. Описуючи свій стан, він вживає такі поєднання: *a sad jumble of something, the dreary round of school and home, squeamishness and distaste to something, a doomed and Pyrrhic gesture* [76]. В останньому виразі можна помітити витончене порівняння, яке свідчить про ерудованість героя, так як ми бачимо, що Річард обізнаний про таке явище як «Піррова перемога» (перемога, яка дісталася високою ціною).

Граматичні особливості побудови речень представлені порушенням порядку слів і скороченнями:

“Why, looking for new ferns, said Henry” [76]

“Money, you see, was the only way to improve my fortunes” [76]

“That might sound odd in light of the story I am about to tell.” [76]

“I would've been unhappy anywhere.” [76]

Фігуральні вислови представлені в романі в основному за допомогою метафор. Річард активно використовує метафори, що знову підкреслює його начитаність і ерудованість. За допомогою цього мова героя набуває емоційного забарвлення, а читач представляє живі образи: *the black crowds sprinkled over Mount Cataract like ants in a sugar bowl; an endless dreary battle of paperwork full of stalemates, fought in trenches; this sort of guerrilla warfare dragged on for eight months* [76].

Особливістю мови підлітків є використання різних стилів в різних ситуаціях. Якщо сленгізми і використання скорочених синтаксичних конструкцій характерні для розмовної мови, то щоденникові записи є способом вираження свого ставлення до світу. У записах у щоденнику студент постає освіченою людиною, що доводить використання синонімів, книжкової лексики і складних синтаксичних конструкцій. *I was eighteen or so: “There is to me about this place a smell of rot, the smell of rot that ripe fruit makes. Nowhere, ever; have the hideous mechanics of birth and copulation and death als of life that the Greeks call miasma, defilemeent been painted up to look so*

pretty; have so many people put so much faith in lies and mutability and death death death”[76].

Згодом Річард приєднується до загадкової компанії. Спочатку він не помічає деяких незвичних речей у поведінці нових друзів і лише отримує колосальне задоволення від спілкування з ними. Його приятелі різні за характером люди, але їх об'єднує одне - пристрасне захоплення античним світом.

Умовним лідером серед них вважається Генрі Вінтер. Беземоційний хлопець, який володіє дивовижними за масштабом знаннями і силою духу. Його пихаті манери і ексцентризм спочатку насторожують Річарда, може саме тому він приховує від товаришів своє скромне походження і розповідає небилиці про успішний сімейний бізнес.

Генрі був переконаний, що займає особливий статус та авторитет серед друзів, а також може впливати на їх дії або рішення:

“Don't be an idiot,' Henry snapped” [76]

“If anyone's to blame for your problems, it's you.” [76]

“Don't say "fuck" anymore,' said Henry, in a quiet but ominous voice.” [76]

Генрі завжди говорив прямо, те що думав, не підбираючи слів та без страху, бути засудженим або незрозумілим. У його словах весь час відчувався спокій та впевненість.

“So you've come to kill me?’ said Henry. He was still holding his cigarette. He was remarkably composed. ‘Is that it?’ [76]

“Charles is getting to be quite a problem,' he said.” [76]

“I don't care.” [76]

‘Maybe we can save the bones for you to chew on,' Henry said rudely.

Його мова насичена складними конструкціями, що підкреслює його ерудованість. На відміну від решти підлітків, він не використовує скорочень чи видозмін слів.

“... and, of course, this will entail a certain spirit of compromise on your parts too, as”[76]

“I must compliment you, young man, on your grasp of the English language.”[76]

“In essence, yes.” [76]

“As I was saying, he continued.” [76]

“He has left you. And somewhat in the lurch if I dare say it.” [76]

Френсіс

Протилежністю похмурому Генрі виступає елегантний, легкий і іронічний Френсіс Абернати. Його гумор і дружелюбність допомогли герою адаптуватися в новому середовищі і навіть усунути незручності, які неодноразово виникали між приятелями в деяких інтимних моментах. Френсіс, як і решта підлітків, вживає скорочення та сленг:

“It's Charles, said Francis. 'He's gone AWOL.’” [76]

“Father`s some kind of a construction tycoon” [76]

Чарльз і Камілла

З особливою теплотою Річард згадує близнюків Каміллу і Чарльза Маколей. Вони помітно відрізняються від решти компанії якимись загадковими, неземними світлом і красою. У них немає того егоїзму і цинізму, властивих Френсісу і Генрі.

Саме брат з сестрою виступили противниками вбивства, але, на жаль їх аргументи виявилися слабкішими. Швидше за все, одним з мотивів, за якими головний герой став співучасником злочину, стала його прихильність до Маколей, а точніше, його ніжні почуття до прекрасної Камілли. Чарльз та Камілла дуже емоційні та співчутливі. В їх мові присутні сленг та слова на позначення емоцій та відношення до ситуації. Чарльз висловлює емоції більш яскраво.

“You've ruined my life, you son of a bitch.’ said Charles” [76]

“He doesn't have to go to school,’ said Charles. 'He can do whatever he fucking pleases. He can fail every single fucking class and his dad'll still send him that fat allowance check every month“ [76]

“I said I'm not fucking hungry,’ said Charles without looking up.” [76]

“Poor fellow,’ said Camilla. 'He's doing the best he can.’” [76]

Банні

Саме він став причиною трагедії і її жертвою. Неохайний і грубуватий базіка Банні Коркоран ще менше вписувався в суспільство естетів Вінтера-Абернати-

Маколеїв, ніж сором'язливий і сильно закомплексований Пейпен. Жадібність, лінь і недалекоглядність привели в його врешті-решт до трагічного фіналу. Банні часто використовує скорочення, сленг та емотивну лексику. Він був дуже різким у своїх думках щодо інших учасників групи.

"Y'know,' he said, 'Julian is like one of those people that'll pick all his favorite chocolates out of the box and leave the rest.'" [76]

"Looks like you didn't meet up with a razor this morning, chap,' said Bunny to me" [76]

"Here you go, old top,' said Bunny, producing the check." [76]

"Here you are, old pal,' said Bunny, fumbling among the cups and glasses" [76]

"All that booze, you know." [76]

"Yep,' said Bunny proudly, running his finger along the edge of his glass. 'She's my gal. Keeps me in line, I can tell you,' This time, caught in mid-swallow, I laughed so hard I was close to choking." [76]

"And she's an elementary education major, too, don't you love it?' he said. 'I mean, she's a real girl.' He drew his hands apart, as if to indicate a sizable space between them. 'Long hair, got a little meat on her bones, isn't afraid to wear a dress. I like that. Call me old-fashioned, but I don't care much for the brainy ones." [76]

Також підлітки часто використовують нецензурну лексику:

"You bastard,' said Charles" [76]

"How the hell should I know?" [76]

"Bullshit,' came the muffled reply from within." [76]

"Like I said, I just told them to fuck off." [76]

"Not a thing but your own fucking self, you and all the rest of them – I'd like to know just what Julian would think, you bastard, if I told him a couple of- Don't touch me,' he shrieked, 'get away -I" [76]

"Too fucked up. You didn't go to the party, did you?" [76]

Найважливішою характеристикою мови американських підлітків являється її багатофункціональність. Підсумовуючи вищесказане, слід зазначити, що мова американських підлітків є динамічною, а її лексичний склад можна вважати одним

з найбільш рухомих лінгвістичних явищ і способів поповнення словникового складу американського варіанту англійської мови. У романі мова головних героїв насичена і цікава, підлітки вживають сленг, використовують скорочені синтаксичні конструкції, які характерні для розмовної мови. Мова підлітків рясніє вираженням негативної характеристики людини і гіперболізацією негативних рис. Американські підлітки схильні спрощувати свою мову і одночасно зашифрувати її, щоб зберігати в таємниці деякі аспекти їхнього життя.

2.3 Дослідження ідіолекту підлітків у творчості Донни Тартт за допомогою корпусної лінгвістики

Корпусна лінгвістика та корпуси займають значне місце у вивченні мов, створюють перспективи для нових лінгвістичних досліджень, дозволяють проаналізувати зміни, які відбуваються у мові під впливом зовнішніх факторів. Високий рівень технологічності обумовлює розвиток нових напрямків у мовознавстві, що дає можливість лінгвістиці посідати досить значні позиції в сучасному інформаційному світі. Дякуючи розвитку комп'ютерних технологій, стало можливим аналіз великих об'ємів інформації. За допомогою програми обробки текстів і формату словника автоматично створюються й редагуються словникові статті, укладаються тексти словника.

Мета корпусу: дослідити на основі корпусу найпоширеніші та типові лексико-граматичні одиниці та конструкції, що використовуються у цьому корпусі для виявлення засобів вираження ідіолекту американських підлітків у романах Донни Тартт.

Матеріалом нашого дослідження є книги написані Донною Тартт «Таємна історія» (544 с.) та «Щиголь» (784 с.).

Для проведення дослідження використано класифікацію, яка розглядається у роботі, та для аналізу ідіолектних одиниць – програму у відкритому доступі AntConc. Хронологічний аспект проаналізованих текстів демонструє однакову

часову обмеженість. За типом корпус є спеціалізованим (оскільки він створюється для конкретного дослідження на основі текстів, визначених метою та темою дослідження: романи Донни Тартт); письмовим, одномовним (тобто тексти написані лише англійською мовою), недоступним, статичним (ми створюємо корпус конкретних текстів на початку дослідження, його безперервне оновлення не дозволить отримати дійсні результати в кінці дослідження), нерозміченим та неповнотекстовим (корпус представляє стиль Донни Тартт та її спосіб виразити ідіолект підлітків). Жанр корпусу – драма.

Спершу ми проаналізували ключові слова двох романів у порівнянні з референтним корпусом драматичних творів.

За результатами аналізу романів «Щиголь» та «Таємна історія» ми знайшли багато займенників та власних іменників (імен головних героїв). Також ми бачимо, що підлітки, як правило, називають один одного іменами чи прізвишками. Вони часто вживають такі слова, як sh*t, f*ck, book, Russian, cigarette, daddy, students, bad, funny, drugs, kiss, teacher, wine, vodka, etc. Отже, вони говорять на звичайні теми для підлітків такі як любов, школа, алкоголь та висловлюють свої емоції за допомогою нецензурної лексики (рис. 2.3.1).

The screenshot shows a concordance tool interface with the following data:

Rank	Freq	Keyness	Keyword
68	82	15.187	perfectly
69	81	15.002	shit
70	80	14.817	fuck
71	240	14.717	am
72	140	14.608	glasses
73	162	14.567	book
74	78	14.446	potter
75	77	14.261	kotku
76	112	14.148	christmas
77	137	14.139	shop
78	76	14.076	suit
79	111	13.981	books
80	74	13.705	russian
81	465	13.569	ves

Additional interface details: Search Term: [ ], Hit Location: Search Only 0, Reference Corpus: Loaded, Sort by: Keyness.

Рис. 2.3.1 Аналіз двох підкорпусів

Наступним кроком, ми дослідили окремо два підкорпуси. Аналіз підкорпусу «Темна історія» показав, що найбільш вживаними словами є Greek, suppose, cigarette, hundy (money), dean, campus, whiskey, terrible, faculty, lyceum, freshmen, drunk, etc. Ми можемо зробити висновок, що вони часто говорять про освіту, університет та алкоголь (Рис.2.3.2).

File Global Settings Tool Preferences Help

Corpus Files
Tartt Donna. The Secret

Concordance Concordance Plot File View Clusters/N-Grams Collocates Word List Keyword List

Types Before Cut: 13736 Types After Cut: 9670 Search Hits: 0

Rank	Freq	Keyness	Keyword
82	14	25.177	plato
83	14	25.177	wednesday
84	91	25.061	afternoon
85	156	24.451	found
86	24	24.373	hasn
87	50	24.272	besides
88	32	23.795	footsteps
89	94	23.381	drunk
90	13	23.379	farmer
91	13	23.379	freshman
92	13	23.379	gradually
93	13	23.379	rayburn
94	81	22.839	hall
95	90	22.637	henan

Search Term Words Case Regex Hit Location Search Only 0

Start Stop Sort Reference Corpus Loaded Clone Results

Sort by Invert Order Sort by Keyness

Total No. 1 Files Processed

Рис. 2.3.2 Аналіз ключових слів підкорпусу «Темна історія»

File Global Settings Tool Preferences Help

Corpus Files
the_goldfinch.txt

Concordance Concordance Plot File View Clusters/N-Grams Collocates Word List Keyword List

Types Before Cut: 17816 Types After Cut: 13171 Search Hits: 0

Rank	Freq	Keyness	Keyword
48	145	41.746	guy
49	73	41.384	fuck
50	55	39.246	cherry
51	55	39.246	daddy
52	48	36.952	martin
53	71	36.766	bus
54	60	36.425	museum
55	34	35.523	margaret
56	34	35.523	theodore
57	51	35.507	um
58	40	34.188	canal
59	40	34.188	jose
60	32	33.433	bracegirdle
61	30	31.344	lucius

Search Term Words Case Regex Hit Location Search Only 0

Start Stop Sort Reference Corpus Loaded Clone Results

Sort by Invert Order Sort by Keyness

Total No. 1 Files Processed

Рис. 2.3.3 Аналіз ключових слів підкорпусу «Щиголь»

Завдяки списку ключових слів ми проаналізували, які слова є найпоширенішими у підкорпусі «Щиголь» порівняно з підкорпусом «Таємної історії»: *guy, f*ck, bus, yeah, Ukrainian, antiques, cash, art, vodka, phone, social, dealer, ass etc* і створили таблицю, в якій визначили, які слова вживались в обох підкорпусах (синій), тільки в підкорпусі «Щиголь» (червоний) і тільки в підкорпусі «Таємна історія» (зелений) та класифікували їх (Табл.2.3.1).

Таблиця 2.3.1 – Класифікація найбільш вживаних слів у обох підкорпусах

Освіта	<i>book, students, teacher, dean, campus, faculty, lyceum, freshmen, social,</i>
Сленг	<i>hundy (money), pot, pal, dunno</i>
Нецензурна лексика	<i>sh*t, f*ck, s*cks</i>
Алкоголь/наркотики	<i>cigarette, wine, vodka, dealer, drugs, tequila, whiskey, weed, alcoholism,</i>
Національності	<i>Russian, Ukrainian, Greek,</i>
Слова для опису емоційної оцінки	<i>bad, funny, well, terrible, inappropriate, pretty, doggedly, erotic, drunk</i>
Інше	<i>daddy, kiss, think, could, go, room, long, suppose, love, guy, ass, art, phone, antiques, cash</i>

Для того, щоб з'ясувати більше про засоби вираження ідіолектності підлітків, ми перевірили найбільш вживанні словосполучення зі словом «feel», адже підлітки є надто емоційними і часто описують свої почуття.

Згідно з результатами, найчастіше використовуються такі сполучення слів, як “feel unwell”, “feel respective”, “feel slackening”, “feel inappropriate”, “feel obligation”, “feel destruction”. Підлітки освідчені, оскільки вони використовують незвичні для молоді літературні слова, вони часто описують своє фізичне здоров'я, а також свої моральні почуття, переважно негативні. (Рис.2.3.5)

File Global Settings Tool Preferences Help

Corpus Files
Tartt Donna. The Secr

Concordance Concordance Plot File View Clusters/N-Grams Collocates Word List Keyword List

Total No. of Collocate Types: 294 Total No. of Collocate Tokens: 680

Rank	Freq	Freq(L)	Freq(R)	Stat	Collocate
1	1	1	0	11.58988	winds
2	1	0	1	11.58988	unwell
3	1	0	1	11.58988	sputlgs
4	1	0	1	11.58988	slackening
5	1	0	1	11.58988	respective
6	1	1	0	11.58988	questionnaires
7	1	0	1	11.58988	padding
8	1	0	1	11.58988	obligation
9	1	0	1	11.58988	inappropriate
10	1	0	1	11.58988	fundamentally
11	1	1	0	11.58988	diets
12	1	1	0	11.58988	destruction
13	1	0	1	11.58988	compelled
14	1	1	0	11.58988	heniane

Search Term Words Case Regex Window Span Same

feel Advanced From... 5L To... 5R

Start Stop Sort

Sort by Invert Order

Sort by Stat

Min. Collocate Frequency 1

Clone Results

Total No. 1
Files Processed

Рис. 2.3.5 Аналіз найбільш вживаних словосполучень зі словом «feel» у підкорпусі «Темна історія»

Ми дослідили цей аспект і в підкорпусі «Щиголь», і результати показали, що найчастіше використовуються такі словосполучення, як “feel toxic”, “feel sequences”, “feel radiated”, “feel nourished”, “feel nervousness”, “feel mortal”. Вони в основному описують свої емоційні стани, які також зазвичай є негативними і пов’язані здебільшого з вживанням наркотиків чи алкогольних напоїв (Рис.2.3.6).

File Global Settings Tool Preferences Help

Corpus Files
the_goldfinch.txt

Concordance Concordance Plot File View Clusters/N-Grams Collocates Word List Keyword List

Total No. of Collocate Types: 521 Total No. of Collocate Tokens: 1410

Rank	Freq	Freq(L)	Freq(R)	Stat	Collocate
1	1	1	0	11.08137	toxic
2	1	1	0	11.08137	smallness
3	1	0	1	11.08137	sequences
4	1	0	1	11.08137	radiated
5	1	1	0	11.08137	poetic
6	1	1	0	11.08137	planed
7	1	0	1	11.08137	periwigged
8	1	1	0	11.08137	parallel
9	1	1	0	11.08137	panama
10	1	0	1	11.08137	optimistic
11	1	0	1	11.08137	nourished
12	1	1	0	11.08137	nervousness
13	1	0	1	11.08137	mortal
14	1	1	0	11.08137	micro

Search Term Words Case Regex Advanced From... 5L To... 5R

Window Span Same

Min. Collocate Frequency

Start Stop Sort

Sort by Invert Order

Sort by Stat

Clone Results

Total No. 1
Files Processed

Рис. 2.3.6 Аналіз найбільш вживаних словосполучень зі словом «feel» у підкорпусі «Щиголь»

За допомогою функції «Concordance» ми з'ясували як часто та у якому контексті підлітки вживають прізвиська для один одного. У романі «Щиголь» головний герой через окуляри завжди називав свого друга «Potter». Ми отримали 78 одиниць відповідності. Згідно з результатами ми бачимо, що слово «Potter» вживається в позитивному контексті з дружнім значенням (Рис.2.3.7).

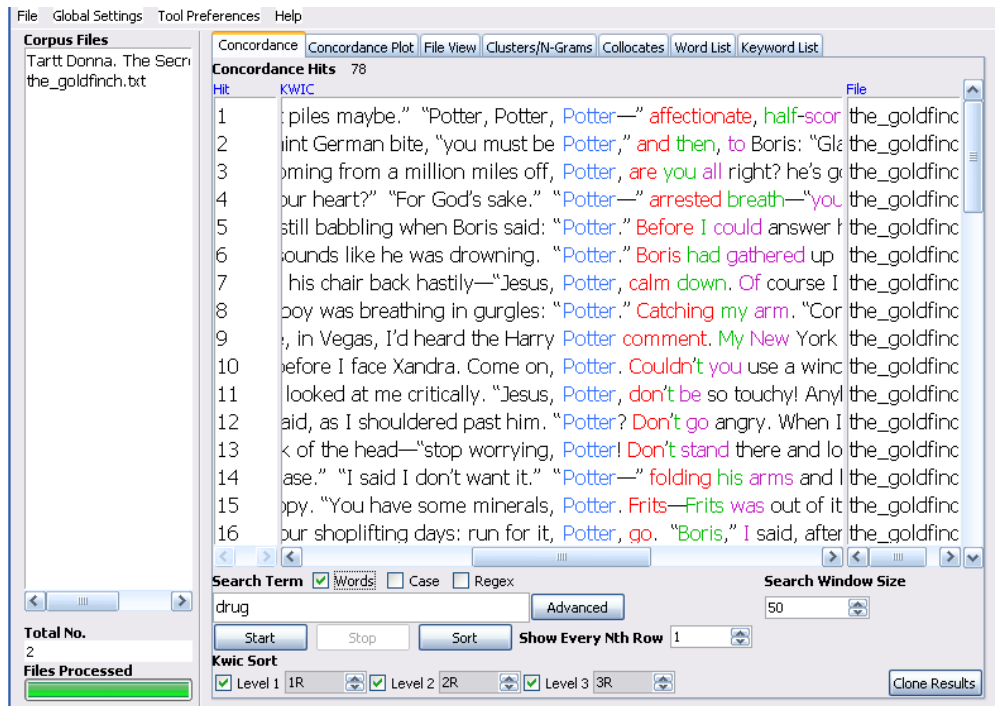

Рис. 2.3.7 Контекст прізвиська у підкорпусі «Щиголь»

У межах підкорпусу тексту “Таємної історії” підлітки назвали одного з друзів “Bunny”, і за результатами вони роблять це частіше в кілька разів (560 одиниць відповідності) (Рис.2.3.8).

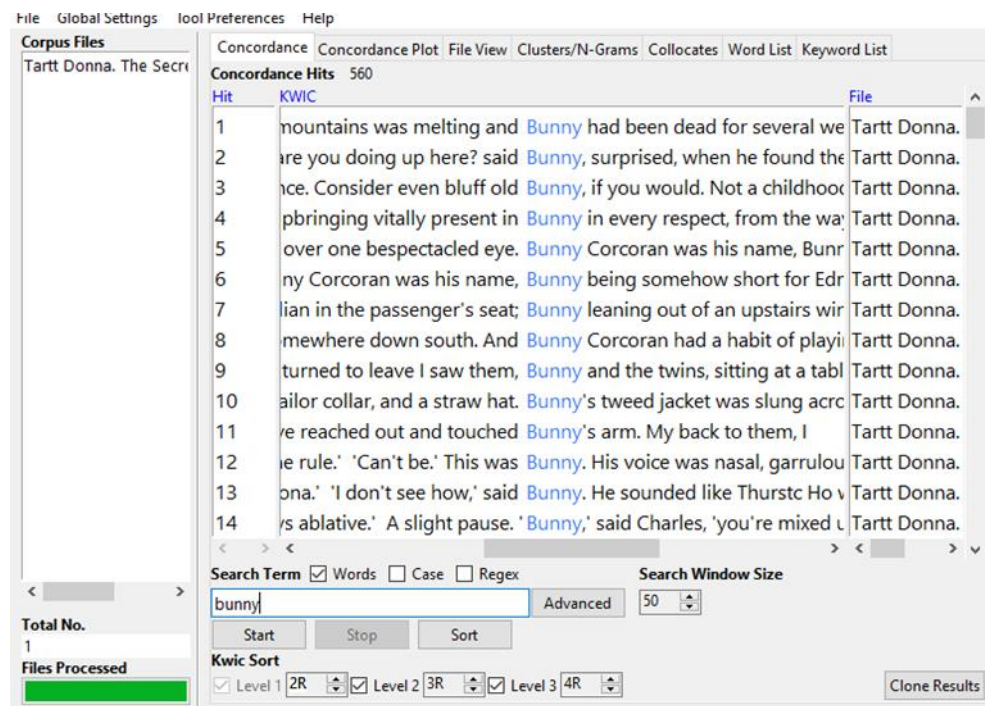

Рис. 2.3.8 Контекст прізвиська у підкорпусі «Таємна історія»

Ідіолект підлітків характеризується використанням нецензурних слів. Для з'ясування їх лексичного контексту ми використали функцію «Advanced». У цьому випадку ми вводимо пошуковий термін зірочкою "*", що означає, що ми шукаємо слова з 0 або більше символів після пошукового терміна (Рис.2.3.9 та рис.2.3.10).

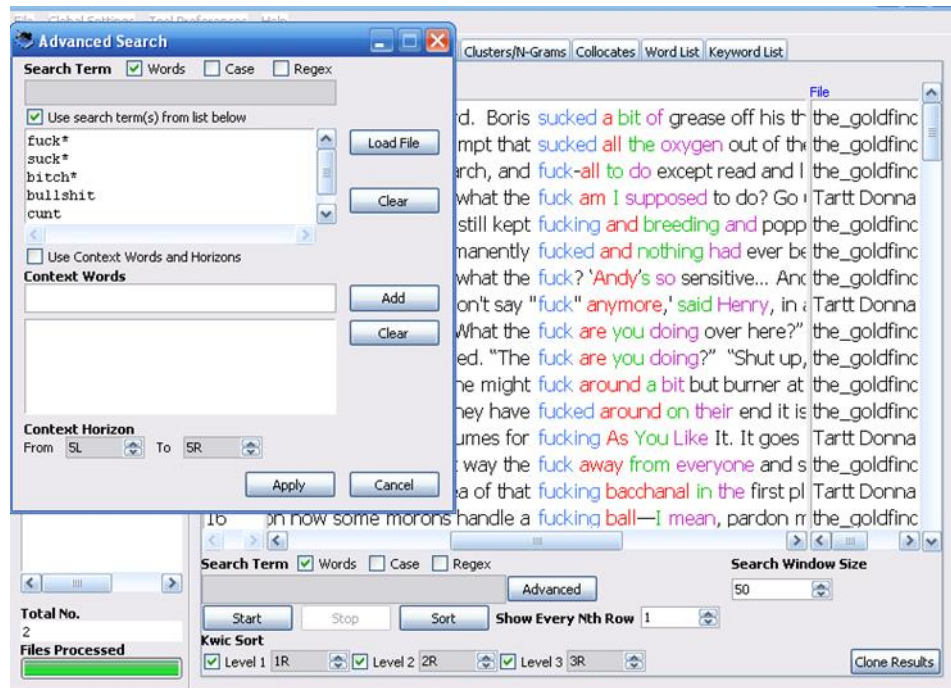

Рис. 2.3.9 Використання нецензурної лексики у підкорпусі «Щиголь»

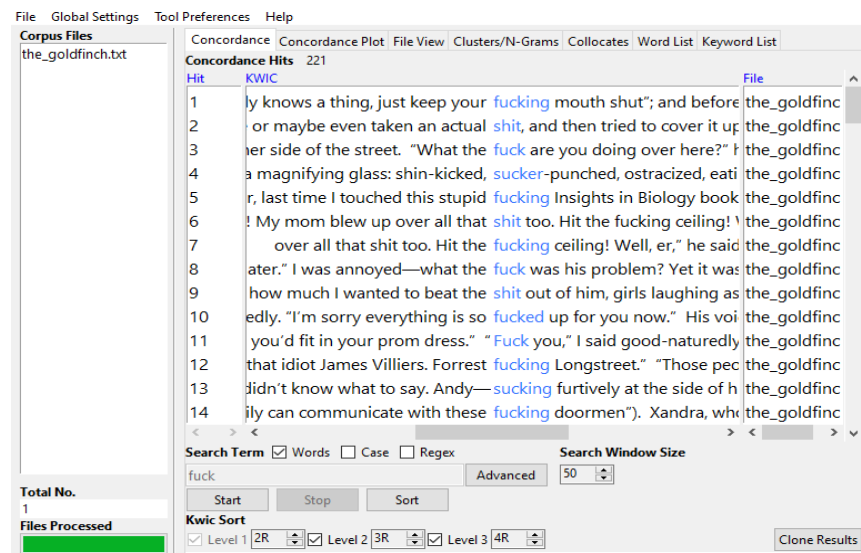

Рис. 2.3.10 Використання нецензурної лексики у підкорпусі «Щиголь»

Згідно з результатами ми можемо побачити лексичний контекст, у якому використовувалась нецензурна лексика. Також зазначається, що слово «f * sk» та споріднені слова є найбільш популярними в їх вживанні в обох підкорпусах, однак

у підкорпусі «The Goldfinch» підлітки частіше використовують нецензурну лексику (221 співпадіння), ніж у підкорпусі "Таємної історії" (61 співпадіння) (Рис.2.3.11)

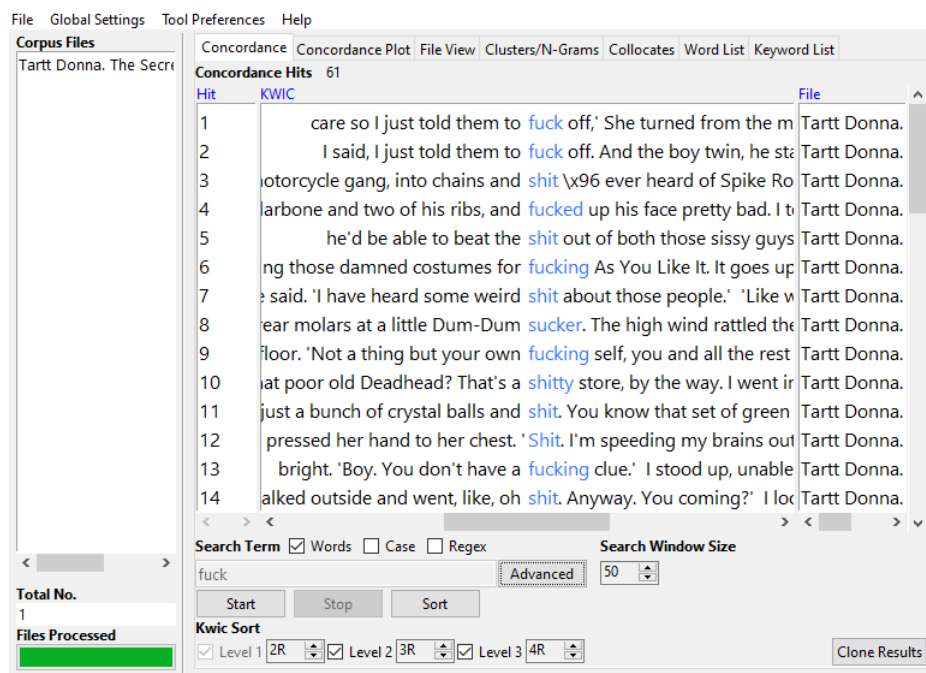

Рис. 2.3.11 Використання нецензурної лексики у підкорпусі «Таємна історія»

Діалоги вказують на велику кількість оцінок стосовно третьої особи чи іншого персонажа. Вони можуть бути виражені прямо чи опосередковано такими словами, як “chick”, “hot”, “idiots”, “beautiful”. За допомогою інструменту «Concordance» ми з’ясували їхній лексичний контекст: “God, she’s hot,” said Boris, once we were up in my room. “Think your dad would mind?” –“Probably wouldn’t notice.” “Idiots. Can’t believe they dress like that. They’ll end up in hospital, those girls.” “This chick from Civics. That I bought some weed from. I mean, she’s eighteen, too, can you believe it? God, she’s beautiful.” Вони часто використовують скорочення “Dunno,” “pal”. У підкорпусі «Щиголь» їх використовують у певному сексуальному контексті та висловлюють свої емоції щодо оточуючих (Рис.2.3.12).

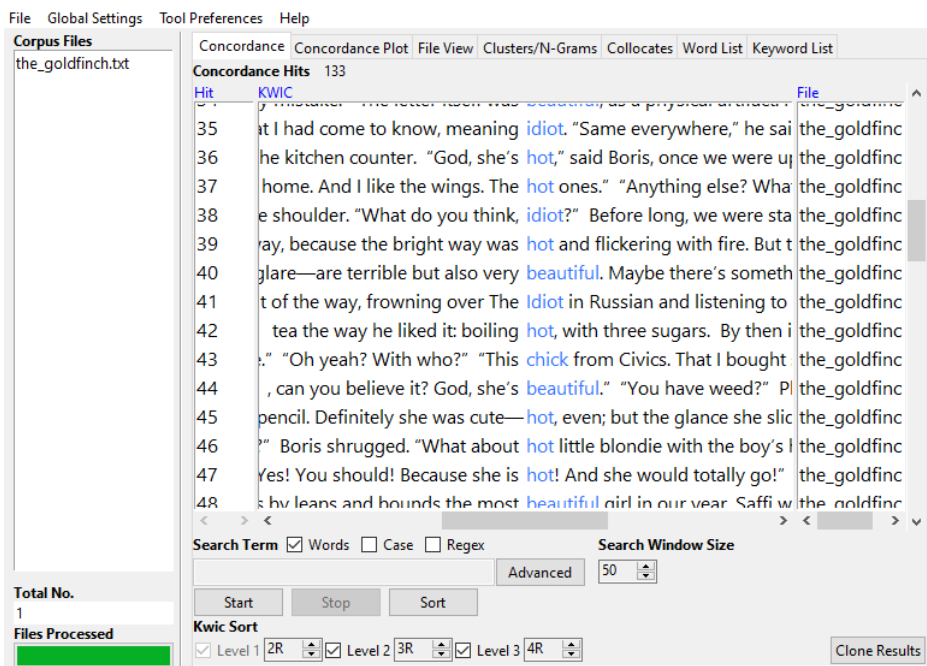

Рис. 2.3.12 Використання оціночної лексики у підкорпусі «Щиголь»

Але в підкорпусі «Таємної історії» вони вживаються у прямому значенні, без жодного акценту (Рис.2.3.13).

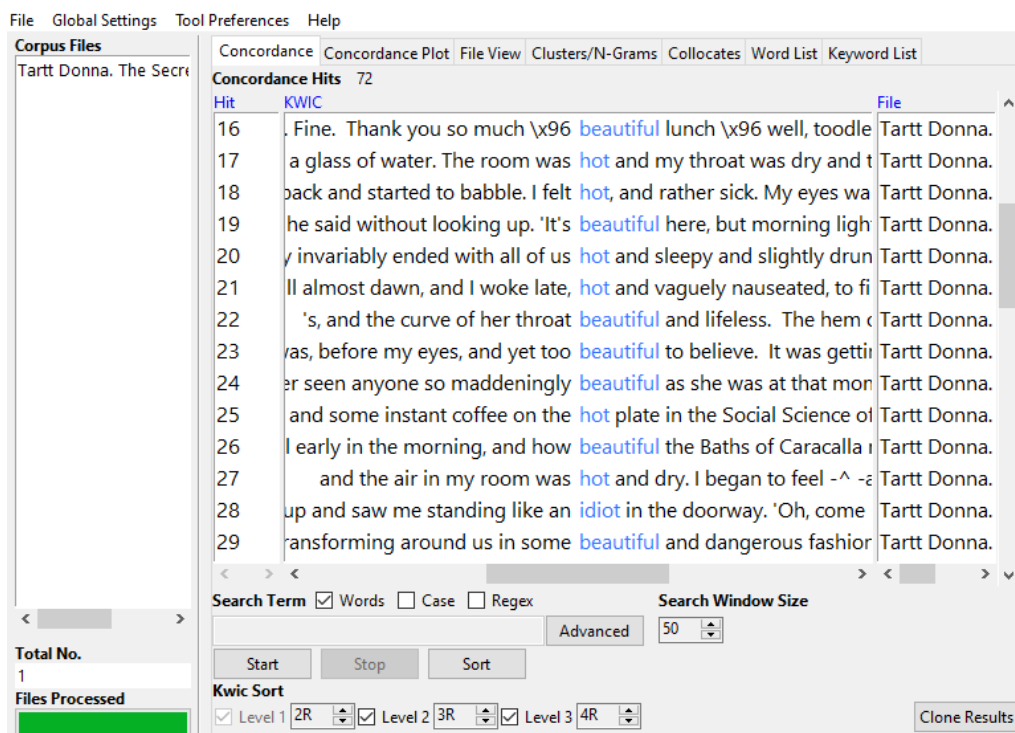

Рис. 2.3.13 Використання оціночної лексики у підкорпусі «Таємна історія»

Отже, за допомогою корпусної лінгвістики, ми здійснили аналіз двох підкорпусів і отримали результати, що ідіолект підлітків у романі «Щиголь» насичений сленгом, скороченнями, обсценною лексикою, русизмами та словами на позначення пагубних звичок (алкоголь та наркотики). У романі «Таємна історія» підлітки трохи старше та цікавляться античним світом і літературою, тож їх мова рясніє інтелектуальними бесідами, метафорами, складними конструкціями та словами, пов'язаними з навчанням. Але вони також вживають обсценну лексику та часто розмовляють про випивку та наркотичні речовини.

ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ

У другому розділі проаналізовано особливості художньої прози Донни Тартт. Надано біографічну інформацію про автора та її творчі досягнення.

Творчість Донни Тартт була розглянута в контексті південної традиції американської літератури. Визначено характеристики художнього стилю Донни Тартт і відображення «південного міфу» у її творчості. Зокрема головні теми її творчості - дорослішання, ініціація, пошук людини себе в цьому жорстокому світі, повному зла і насильства. Донні Тартт вдається зануритися в світ підлітків, глибоко відчувати їх психологію, їхні метання у спробі знайти себе і своє місце в світі, який далеко не для всіх виявляється райським садом. Унікальне вміння відтворювати атмосферу, в якій розгортається дія її романів. Її юні герої завжди описуються в тісному зв'язку з середовищем, з місцем, де вони живуть, вчаться, дорослішають.

Проаналізовано засоби передачі індивідуального стилю мовлення підлітків у літературі на прикладі двох творів Донни Тартт «Щиголь» та «Таємна історія» окремо. Найважливішою характеристикою мови американських підлітків являється її багатофункціональність. Підсумовуючи вищесказане, слід зазначити, що мова американських підлітків є динамічною, а її лексичний склад можна вважати одним з найбільш рухомих лінгвістичних явищ і способів поповнення словникового складу американського варіанту англійської мови. У романі мова головних героїв насичена і цікава, підлітки вживають сленг, використовують

скорочені синтаксичні конструкції, які характерні для розмовної мови. Мова підлітків рясніє вираженням негативної характеристики людини і гіперболізацією негативних рис. Американські підлітки схильні спрощувати свою мову і одночасно зашифрувати її, щоб зберігати в таємниці деякі аспекти їхнього життя.

За допомогою корпусної лінгвістики нам вдалося дослідити та порівняти засоби вираження індивідуального стилю мовлення головних героїв двох романів. В результаті, було отримано результати, що ідіолект підлітків у романі «Щиголь» насичений сленгом, скороченнями, обсцентною лексикою, русизмами та словами на позначення пагубних звичок (алкоголь та наркотики). У романі «Таємна історія» підлітки трохи старше та цікавляться античним світом і літературою, тож їх мова рясніє інтелектуальними бесідами, метафорами, складними конструкціями та словами, пов'язаними з навчанням. Але вони також вживають обсцентну лексику та часто розмовляють про випивку та наркотичні речовини.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ВІДТВОРЕННЯ ІДІОЛЕКТУ АМЕРИКАНСЬКОЇ МОЛОДІ У ХУДОЖНІЙ ПРОЗІ ДОННИ ТАРТТ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

При перекладі художніх текстів перекладачі стикаються зі складнощами відтворення художнього мовлення та збереження художнього образу, які письменник хотів донести до цільової аудиторії твору. В цілому, розмежовують мовлення та ідіостиль письменника і мовлення персонажів твору, а саме ідіолект головних героїв. Для створення вдалого художнього образу, письменник зазвичай додає індивідуальні мовні характеристики до мовлення персонажів. Адже, індивідуальне вживання загальноновживаних мовних засобів (основна особливість ідіолекту) створює надзвичайні складнощі у перекладі художніх текстів. Перекладачі повинні не тільки досконало відтворити характерні риси мовлення, а й зберегти художній образ та стилістичне забарвлення, які передбачав автор оригіналу.

Перекладач застосовує низку перекладацьких тактик – це трансформації різного рівня: граматичні, лексичні, синтаксичні і стилістичні. На рівні синтаксичних трансформацій спостерігається перерозподіл речень, зміна членування у реченнях. Лексичні та стилістичні трансформації диктуються загальною стратегією перекладача: лексичні одиниці англійської мови замінюються українськими, але транскодуються кирилицею.

У ході дослідження, на матеріалі творів Донни Тартт, шляхом методу суцільної вибірки було вилучено 453 одиниці передачі ідіолекту американської молоді за такими групами (відповідно до рівня творення):

- 1) на фонетичному рівні – 77 одиниць;
- 2) на граматичному рівні – 12 одиниць;
- 3) на лексико-семантичному рівні – 243 одиниці;
- 4) на синтаксичному рівні – 121 одиниця.

Виявлено низку граматичних, семантико-синтаксичних, лексичних та стилістичних трансформацій, які ми надалі розглянемо більш детально відповідно до чотирьох груп одиниць передачі ідіолекту (див. Табл. 3).

Таблиця 3 – Результати дослідження способів відтворення ідіолекту у мовленні підлітків

Тематична група	Прийоми перекладу													
	Калькування	Модуляція	Нейтралізація	Емфатизація	Додавання	Вилучення	Компенсація	Конкретизація	Генералізація	Грамматична заміна	Антонімічний переклад	Транслітерація	Функціональна заміна	Інші
Одиниці на позначення ідіолекту на фонетичному рівні	15	4	34	4	7	3	2	-	-	7	1	-	-	-
Одиниці на позначення ідіолекту на граматичному рівні	4	-	1	-	1	2	2	-	-	1	-	-	-	-
Одиниці на позначення ідіолекту на лексико-семантичному рівні	53	40	24	15	19	16	16	12	5	11	11	10	4	16
Одиниці на позначення ідіолекту на синтаксичному рівні	38	15	2	2	23	16	7	8	2	5	5	-	-	-
Разом:	110	59	61	21	50	37	27	20	7	24	7	10	4	16
%	24,4%	13%	13,5%	4,7%	11%	8%	6%	4,5%	1,5%	5,3%	1,5%	2,2%	0,9%	3,5%

3.1 Кількісний аналіз способів відтворення мовних одиниць на позначення ідіолекту на фонетичному рівні

Опрацювавши лексичний матеріал прози Донни Тартт, що стосується слів на позначення ідіолекту на фонетичному рівні (77 одиниці), а саме:

- редукція прийменників і постфіксів: *oughta (ought to), coupla (couple of), sonuvabitch (son of a bitch), wanna (want to), talka (talk to), speaka (speak to), hafta (have to), outa (out of)* (34 одиниці),
- редукція кінцевого *g, d*, початкового *h*, редукцію початкового / кінцевого складів (5 одиниць)
- випадання голосної або складу в середині слова, а також умисне спотворення звучання слова (5 одиниць)
- фонетичне спотворення слів *yes, no (yeah, yeh, yer, nope, naw, naa)*, займенники *you (ya, ye, yer)* (33 одиниці)

ми виявили такі перекладацькі трансформації, як нейтралізація, емпатизація, додавання, модуляція, компенсація, вилучення, калькування (дослівний переклад), а також конкретизація, антонімічний переклад та граматичні заміни.

Прийоми емпатизації і нейтралізації це прямо протилежні прийоми. Прийом емпатизації – це заміна стилістично нейтральних лексичних одиниць на емоційно забарвлені, а нейтралізація – емоційно забарвлених на нейтральні. Емпатизація: *I'm gonna be sick. – Я зараз блюватиму; Yeah, I wound up with some of those too. – Атож, я від них також мало дуба не вривав; Нейтралізація: Dunno – Не знаю; So when d'ya think you'll be back, Henry? - То коли ти вернешся, Генрі?; Nope – Ні. (див. дод. А, № 1, 17, 37, 70)*

Додавання – це відновлення при перекладі випущених в мові оригіналу «доречних слів» [15, с.104]. Трансформація додавання використовується з метою дотримання норм мови перекладу та забезпечення більшої вмотивованості та зрозумілості перекладених слів, наприклад: *Oh yeah?-Справді? Та невже?; Yah, it sucks - Атож, хрінова моя доля; Yeah. Brady. Business school - Ага. Брейді. На факультеті бізнесу. (див. дод. А, № 45, 52, 61).*

Вилучення – це граматична трансформація, внаслідок якої в перекладі вилучається певний мовний елемент (нерідко це плеонастичне слово, словоформа, член або частина речення), наприклад: *Cute little fella* – Славний хлоп'як; *Dunno. It wasn't late at night enough* – Не знаю, було ще не так пізно; *Hey—shoulda played sick.* – І чом ти не прикинувся хворим?; *Yah, nice* – Гарні. ((див. дод. А, № 8, 21, 34)

Дослівний переклад (калькування) полягає у передачі структури речення без якихось змін конструкції і без суттєвої зміни порядку слів: *Yep, that's a sad story, all right.* – Атож, це сумна історія, згоден; *Naah, he said crossly.* - Не-а, — різко відповів він.; *Generally Xandra called me kiddo or hey you or anything but Theo* – Зазвичай Ксандра називала мене малий, або гей ти, або як завгодно, тільки не Тео. (див. дод. А, № 32, 72, 76).

Техніка прийому модуляції полягає у пошуку більш точних і семантично більш містких контекстуальних лексичних засобів: *Yah, but this will sober you up.* – Так, але це прочистить тобі мозок; *Good to see ya* – Як ся маєш?. ((див. дод. А, № 39, 46).

Граматична заміна – це трансформація, внаслідок якої змінюються граматичні ознаки словоформ (наприклад, замість форми однини у перекладі вживається форма множини), частин мови (наприклад, інфінітив у перекладі трансформується в іменник), членів речення (наприклад, додаток перетворюється при перекладі в підмет) та речень (наприклад, просте речення перетворюється на складне чи навпаки). Наприклад: *Gonna be a scorcher today* – Смалитиме немилосердно; *Naw. This is the East Coast, boy* – Не-а. Ми на Східному узбережжі, хлопче.; *Yeah, thanks a lot* – Атож, я тобі дуже вдячний. (див. дод. А, № 13, 55, 75).

Компенсація – це прийом перекладу, при якому елементи змісту, які було втрачено в процесі перекладу одиниці мови оригіналу, передаються у тексті перекладу за допомогою інших засобів, і необов'язково в тому самому місці тексту, що і в оригіналі. Таким чином, втрачений зміст «компенсується», і, в цілому, зміст оригіналу передається з більшою повнотою. Наприклад: *Do that, wouldja?* - А ти візьми й перекажи, вловлюєш?; *Yah. Kotku likes it.* Та пробував. Котку його любить. (див. дод. А, № 33, 58).

Антонімічний переклад – лексична трансформація, коли форма слова або словосполучення замінюється на протилежну, а зміст одиниці, що перекладається залишається в основному подібним. Наприклад: *Nope, if you've got a bad stomach – Ні, оскільки в тебе й зі шлунком не все гаразд.* (див. дод. А, № 56).

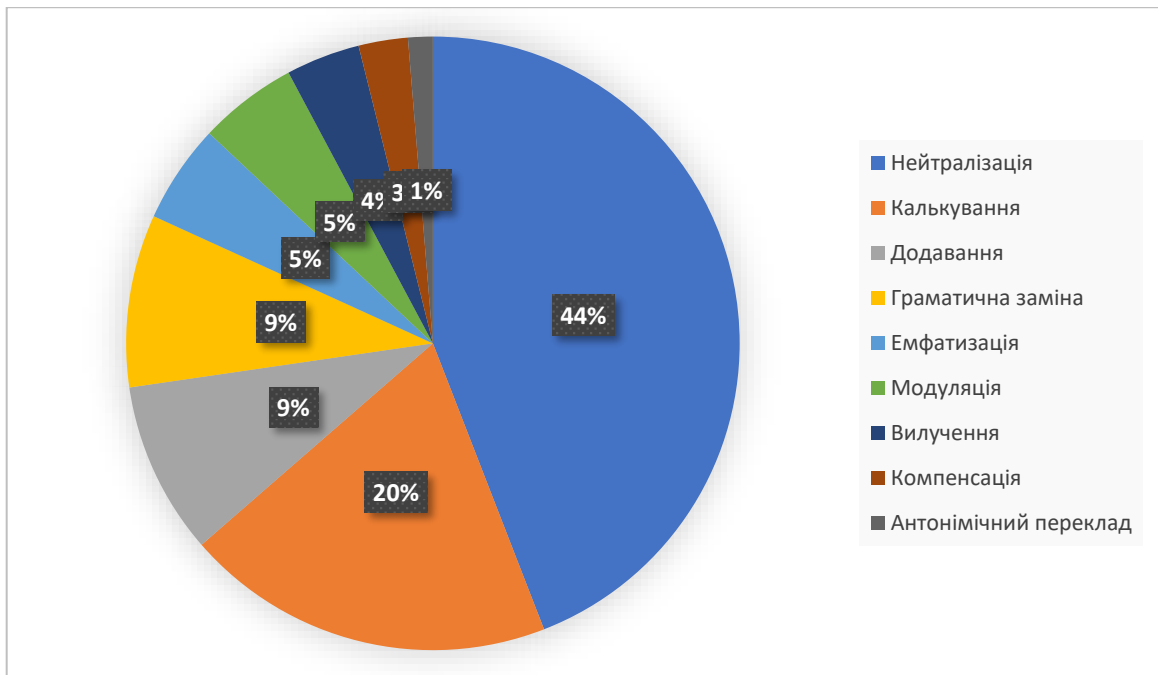
Результати дослідження перекладацьких трансформацій одиниць на позначення ідіолекту на фонетичному рівні представлено в таблиці 3.1

Таблиця 3.1 – Результати дослідження одиниць на позначення ідіолекту на фонетичному рівні

Перекладацька трансформація	Кількість одиниць - 77
Нейтралізація	34
Калькування	15
Додавання	7
Граматична заміна	7
Емфатизація	4
Модуляція	4
Вилучення	3
Компенсація	2
Антонімічний переклад	1

Проілюструємо відсоткові дані перекладацьких трансформацій одиниць для позначення ідіолекту на фонетичному рівні (див. рис. 3.1. Відсоткове співвідношення способів перекладу одиниць для позначення ідіолекту на фонетичному рівні):

Рис.3.1 Відсоткове співвідношення способів перекладу одиниць для позначення ідіолекту на фонетичному рівні

Ми можемо зробити висновки, що в українському перекладі при відтворенні засобів вираження ідіолекту на фонетичному рівні найбільш вживаною є трансформація нейтралізації, адже ідіолект підлітків на фонетичному рівні виражений великою кількістю скорочень (gonna, gotta, wanna, kinda, dunno etc) або спотворень слів yes/no/you (yeah, уер, уа, naw, nah, pore) і перекладачі тільки передають значення слів, нейтралізуючи забарвлення та конотацію автора.

3.2 Кількісний аналіз способів відтворення мовних одиниць на позначення ідіолекту на граматичному рівні

Слід зазначити, що проаналізувавши тексти Донни Тартт обсягом в майже 1500 сторінок було знайдено всього 12 одиниць на позначення ідіолекту на граматичному рівні, а саме 2 одиниці – вживання подвійного заперечення та 10 одиниць вживання допоміжних дієслів множини для усіх осіб. Це свідчить про те, що підліткам не притаманно вживання таких мовних одиниць на граматичному

рівні, як неправильне вживання особових займенників в непрямому відмінку та використання особистого займенника замість присвійного, вживання подвійного заперечення та вживання допоміжних дієслів множини для усіх осіб. Тобто на граматичному рівні особливості ідіолекту підлітків не є так явно вираженими, що ускладнює аналіз способів відтворення їх у перекладі. При аналізі було виявлено такі перекладацькі трансформації, як калькування, компенсація, вилучення, нейтралізація, додавання та граматична заміна.

Найбільше при відтворенні одиниць відтворення ідіолекту на граматичному рівні було використано дослівний переклад: *as if it weren't even there* – *Ніби її там зовсім не було*; *He don't know dick.* – *Він ні хріна не знає.*; *Genka, he don't know nothing about it* – *Генка нічого про це не знає.* (див. дод Б № 1, 7, 10).

Також перекладачами було застосовано такі перекладацькі трансформації як компенсація та вилучення: *it don't look so big on the TV* – *Там усе по-серйозному, хоча в телевізорі справжній масштаб і не видно*; *His moneys?* – *Свої гроші?*; та *He don't need it himself, it's the principle of the thing.* – *Вони йому не потрібні*; *We don't keep nothing up high there.* – *Ми не кладемо туди нічого.* (див. дод Б № 2, 4, 5, 11).

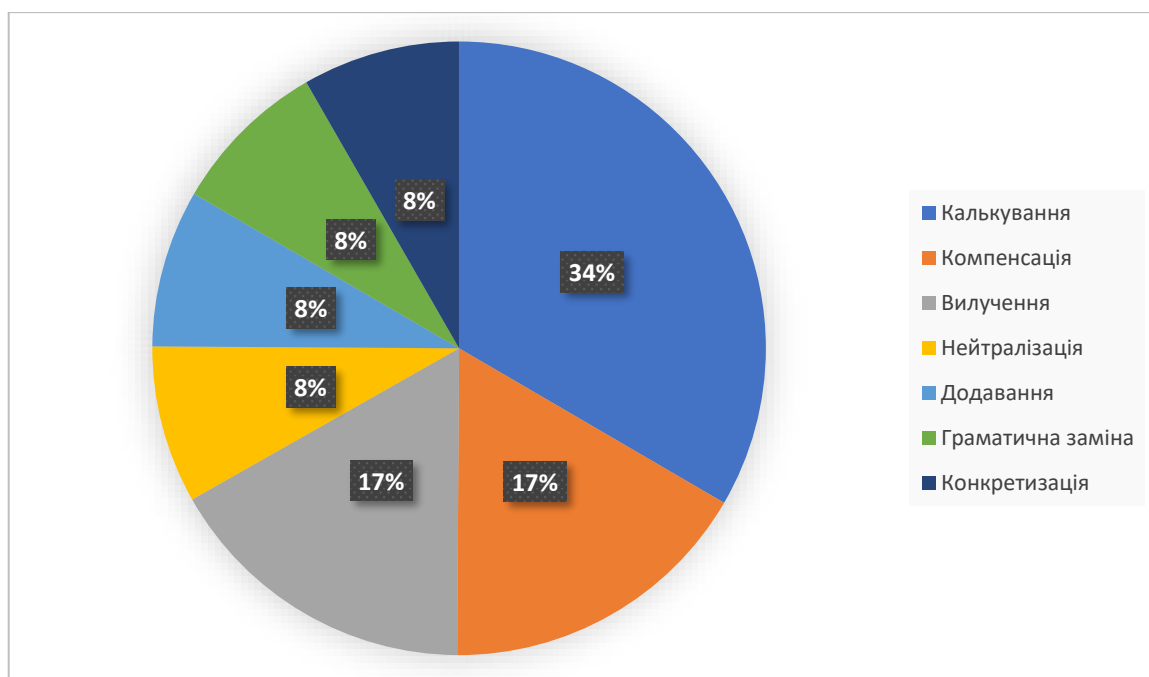
Нами було досліджено по 1 одиниці відтворення ідіолекту підлітків на граматичному рівні за допомогою нейтралізації, додавання та граматичної заміни. Нейтралізація: *Who'm I gonna call?* – *Кому зателефонувати?*; додавання: *But, he don't know anything about your bag here* – *Але він нічого не знає про твою валізу, яка тут зберігається*; граматична заміна: *maybe your dad there, he don't want to be spending a lot of time in the building just now* – *Можливо, твоєму батькові не варто залишатися тут надовго, саме тепер.* (див. дод Б № 6, 8, 9).

Результати дослідження перекладацьких трансформацій одиниць на позначення ідіолекту на граматичному рівні представлено в таблиці 3.2

Таблиця 3.2 – Результати дослідження одиниць на позначення ідіолекту на граматичному рівні

Перекладацька трансформація	Кількість одиниць - 12
Калькування	4
Компенсація	2
Вилучення	2
Нейтралізація	1
Додавання	1
Граматична заміна	1

Проілюструємо відсоткові дані перекладацьких трансформацій одиниць для позначення ідіолекту на граматичному рівні (див. рис. 3.2. Відсоткове співвідношення способів перекладу одиниць для позначення ідіолекту на граматичному рівні):

Рис.3.2 Відсоткове співвідношення способів перекладу одиниць для позначення ідіолекту на граматичному рівні

Отже, основним шляхом відтворення одиниць на позначення ідіолекту на граматичному рівні є калькування (дослівний переклад). У деяких випадках одночасно застосовуються декілька трансформації при перекладі, наприклад граматичну заміну та генералізацію (див. дод. Б № 8).

3.3 Кількісний аналіз способів відтворення мовних одиниць на позначення ідіолекту на лексико-семантичному рівні

Опрацювавши лексичний матеріал прози Донни Тартт нами було виділено 243 одиниці на позначення ідіолекту на лексико-семантичному рівні, а саме вживання слів-паразитів: *and all, or something, or anything, sort of*, вказівних займенників *this, these, those* (71 одиниця), використання оціночних епітетів (29 одиниць), використання нецензурної лексики *ass, bastard, buster, son-of-a bitch, bitch, fucking* (56 одиниць), вживання слів іншомовного походження (13 одиниць) та вживання сленгізмів (74 одиниці). При відтворенні їх у перекладі було використано такі трансформації: калькування, модуляція, додавання, компенсація, нейтралізація, емпатизація, конкретизація, генералізація, вилучення, реметафоризація, деметафоризація, граматична та контекстуальні заміни, членування речень, антонімічний переклад.

Вибірка мовних засобів на лексико-семантичному рівні становить більшу частину дослідження, адже мова підлітків насичена такими відхиленнями від норми, як сленгом, нецензурними словами, словами-паразитами і тд. Слова-паразити становлять велику частину мовлення будь-якого підлітка, а не тільки англомовного. Тож перед перекладачами постає нелегке завдання вправно передати особливості мовлення підлітків. Слова-паразити (*sort of, kind of, and all, or something, or anything*) перекладачі відтворюють дослівно (калькування), використовуючи такі ж розмовні слова, як *тину того, абоощо, щось таке: he'd tell me how they did the special effects with the blood and all – Він розповідав мені, як вони домагалися спеціальних ефектів, із кров'ю й таким іншим; except for the accent he was the perfect Texan, boots and all. – За винятком акценту, він був типовим*

texasцем, у своїх чоботях та в усьому іншому; Like British or something – Схожий на британський або якийсь такий; But—maybe she’s in the hospital or something - Але, може, вона в лікарні або що?; he sort of lost his mind after the powder explosion - Він, можна сказати, збожеволів після того, як вибухнув порох; Generally Xandra called me kiddo or hey you or anything but Theo - Зазвичай Ксандра називала мене малий, або гей ти, або як завгодно, тільки не Тео; I mean, if you want to talk or something. – Ну, тобто якщо схочеш поговорити, тину того. (див. дод. В № 13, 15, 20, 23, 53, 60, 64).

Але в деяких випадках при перекладі слів-паразитів перекладачі обирають стратегію вилучення: *It’s like you’re a soldier or something – Так наче ти солдат, який за щось воює; Are you a magician or something? – Ви, мабуть, і правда фокусник?; have a great idea about what to do, or something - Дійде геніального висновку, що з нею робити; It was like, have they seen too much TV or something? - Таке враження, що вони телевізора передивилися; I’d like to get into his room, see if he took a suitcase or anything. – Я б до нього в кімнату сходив, перевірів, чи на місці валіза з речами. (див. дод. В № 30, 31, 36, 41, 49).*

На ряду з вилученням, перекладачі використовують додавання, щоб зробити речення більш граматично цілісним: *Sort of. Do you? - Тину того. А ти з ним?; High official in the company, - he said. Or something. - Він обіймає в компанії високу посаду, - сказав він. Чи щось таке.; Was that a movie or something? - Це з якогось кінофільму чи звідки?; I wanted to be a blade runner or something like that - Я зазвичай витребенювався й казав: «тим, хто біжить по лезу ножа» чи щось подібне; definitely not mixed up in drugs or anything like that. - «правильний пацан, який нізащо не став би приймати наркотики й усяке таке»; Not ‘what can I do’ or ‘when is the funeral’ or anything. - Він не сказав ані «Що я можу зробити?», ані «Коли буде похорон?», ані чогось подібного. (див. дод. В № 4, 28, 29, 44, 54, 61).*

Характерною особливістю діалогічного мовлення тінейджерів є його емоційна забарвленість. Молодим людям притаманне емоційне сприйняття дійсності. У діалогах відмічається велика кількість оцінок, що стосуються третьої особи або іншого персонажа. Для передачі оціночних епітетів використано

додавання, тим самим іноді нейтралізуючи мовлення підлітків: *Half in shock* – Ошелешений і приголомшений, перебуваючи в стані шоку; *God, she's beautiful.* – Господи, яка ж вона гарна!; *She's cute* – Схоже, вона мила; *God, sexy* – Боже, як сексі?; *This girl, Cloke said. Sophomore* – Є там одне дівчисько, – розказав Клоук. – Другий курс. (див. дод. В).

Також перекладачі можуть застосовувати одночасно емпатизацію та компенсацію: *Well, I mean, she's kind of a slut.* - Ну, я просто хотіла сказати, що Мона — це та лярва.; *Is he that loaded all the time?* - Він весь час такий наклуканий?; *Dodgy. Dishonest* - Спиртних. Нечесних. (див. дод. В №).

Модуляція використана для вираження більш точних і семантично більш містких контекстуальних лексичних засобів: *Boris, she is smoking hot* - Борисе, вона аж димить палкими почуттями; *Andrip.* - Ендосперм; *Android.* – Енурезник; *One-pit.* – Однойчик; *God, she's hot* - Вона гаряча дівка. (див. дод. В).

Для кращої передачі конотації автора було використано навіть реметафоризацію: *Because he was fucking plastered, is why* – Він ударив мене тому, що був сам п'яний як чіп (див. дод. В).

Калькування: *She seems nice* - Вона здається приємною; *Man says is snowing, crazy man, ty videsh?* Той чоловік каже, там іде сніг, божевільний чоловік, ти відіиш?; *Dirty mind* – Збоченець; *Total slut.* – Абсолютна хвойда; *That snub-nosed bitch.* – Курпата сучка. (див. дод. В).

Як було сказано вище, підлітки дуже емоційно виражають свої думки та почуття, отже використання нецензурної лексики неминуче спіткає перекладача у відтворенні засобів передачі ідіолекту. При відтворенні обсцентної лексики українською мовою обирається прийом нейтралізації, що повністю змінює емоційне забарвлення мови підлітків. Наприклад: *Not that they don't try to fuck with you,* - Не можу сказати, що вони не намагаються інколи намахати; *ty God, this fucking sand pit, who cares?* у цій Богом забутій піщаній дірі, кого це може турбувати?; *Fuck, no* - Ні, звичайно; *Bullshit* - Якусь дурню верзуть; *They won't give you a fucking cent* - Бо вони тобі не дадуть і ламаного цента; *Shit* – Прокляття; *democracy is excuse for any fucking thing* - Демократія слугує вам виправданням для

будь-якої нісенітниці; *He's fucking scary* – Він жахливий; *Don't fucking talk to me.* – Навіть не намагайся заговорити зі мною (див. дод. В № 102, 103, 109, 114, 119, 120, 123, 133, 148).

Іноді перекладачі підбирають відповідники, але менш емоційно забарвлені, використовуючи модуляцію: *I don't let them give me shit or anything* - і я не дозволяю штовхати мені якусь фігню, тупу того.; *What a dick* - Який мудака; *This is my house, you ignorant fuck.* - Це мій дім, ти, тупий йолоне.; *Well I mean, fuck* - Так, довбаний.; *how fucked up the world was* - в яку дупу провалюється наш світ; *Fuck off!* - Заткнись ти; *What the fuck?* - Що ти робиш, мудака?; *Fuck off!* - Відчепись!; *Fuck you!* - Пішов ти в дупу!; *Fuck it.* - Хай йому чорт (див. дод. В № 106, 111, 126, 127, 128, 136, 138, 141, 146, 148) Інші приклади модуляції: *Theo, I'm not trying to be a jerk or put you on the spot or anything.* Я не намагаюся ані смикати тебе, ані поставити в незручне становище, ані щось таке.; *I would sure the fuck name him something else* - хрін би я його так назвав; *That's Dublin you ass. Not Dubai* - Це Дублін, йолоне, а не Дубай! *Bullshit* - Не брешу; *Ow! Fuck!* - Ой! Ти сучий сину! (див. дод. В № 112, 125, 130, 134, 151).

Калькування також використовується у відтворенні нецензурної лексики, тим самим передаючи конотацію автора: *Then why the hell did you want to be Muslim?* - Тоді якого біса тобі забаглося стати мусульманином?; *Fuck you* - Пішов ти на хер; *Idiots.* – Йолони; *Don't want to watch this shit* - Я не хочу дивитися це гамно; *What do you think, idiot?* - А ти як думаєш, йолоне?; *The fuck are you doing?* - Що ти, на хрін, робиш?; *Bastard* - Виродку!; *Asshole* – Гівнюк; *You miserable shit* - Ти, нікчемне лайно!; *We're late for fucking school!* - Ми запізнилися в блядську школу.; *Ow, fuck* - О, блядство; *That snub-nosed bitch.* Курпата сучка (див. дод. В № 110, 118, 121, 129, 135, 137, 140, 142 143, 144, 145, 155).

Як виявилось, підлітки вживають у своєму мовленні слова іншомовного походження. У романі «Щиголь» одним з головних героїв був українцем, тому мова хлопців насичена русизмами та українськими словами. У більшості випадків прийом транслітерації застосовувався при відтворенні: *Ischézni! Get out!* - Ісчезні! *Мотай звідси!*; *Da, da,* - Да, да; *So what should I do, Mazhor?* - То що мені робити,

мажоре?; *Fucking télik* - Довбаний мелік; *Tu menjá dostál!! Poshël ty!* - Ти мене достал! Пошол ти!; *Valí otsyúda! Fuck off!* - Валі отсюда! Відібись!; *Blyad* – Блядь; *We'll have our own praznyky on Christmas Eve* - Ми влаштуємо власні празники на Святвечір; *Mazhor, I should say the same of you.* - Я пораджу тобі те саме, мажоре. (див. дод. В № 157, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 169).

Але також був використаний прийом функціональної заміни – це трансформація, внаслідок якої перекладним відповідником стає слово або словосполучення, що не є словниковим відповідником і що підібрано з урахуванням контекстуального значення слова, його контексту та норм і традицій мови перекладу. Наприклад: *Gobble gobble gobble* - Кулдик, кулдик, кулдик; *Balalaika rattysake* - Балалайка, ладушкі! (див. дод. В № 159, 167)

З метою зберегти особливість мови героя перекладач вирішує не перекладати одиницю іноземної мови: *Cubitum eamus?* - *Cubitum eamus?* (див. дод. В № 158)

Іншим прикладом відмови від перекладу є: *“What is Sophomore?” he asked me, scanning the bulletin board in the halls at school. “Home Ec? Poly Sci?” (pronounced, by him, as “politzei”).* «— Що таке Sophomore? — питав він мене, вивчаючи дошку оголошень у шкільних залах. — Home Ec? Poly Sci? (останнє слово він вимовляв як «поліцай»).» (див. дод. В № 237).

Існує низка причин уживання сленгу молоддю. Найголовнішою з них є не стільки прагнення урізноманітнити спілкування, стільки бажання виокремитися, стати більш колоритною спільнотою, виявити своє «я», а також протиставити себе іншим, виражаючи цим незадоволення і непідкорення постулатам поведінки і нормам суспільства. Сленг нерідко проникає і в головну культуру, просочуючись через різні субкультури. Деякі слова зникають, або ж не вживаються в основній культурі, інші – на довгий час вкорінюються і залишаються функціонувати в головній культурі.

Таким чином, найбільша складність у роботі зі сленгом – знаходження сучасних адекватних відповідників. До того ж, у перекладі українською мовою виникає проблема розробки сленгового словника взагалі. Оскільки українська мова

довгий час перебувала під впливом близькоспорідненої російської мови, то довгий період вона засмічувалася саме "модним" на той час російським сленгом.

Перекладачі часто вдаються до використання прийому модуляції: *get him stoned or something* - *Хтось струснув його чи обкупив*; *Andrip.* - *Ендосперм*; *Android.* – *Енурезник*; *Fat lot of good that does me.* - *А мені яка від цього користь?*; *I'll hook you guys up* - *Я трохи відгодую вас, хлопці*; *it's not like I'm busting you* - *Я вам нічого не забороняю*; *who sometimes had a serious streak when he was drunk* - *який іноді з п'яного розуму схилявся до*; *she does pot* - *вона курить травичку*; *No guts!* - *Боїшся?*; *Look, it's just a bug* - *Це тільки ГРЗ, не більше*; *She was the one who was hitting on me.* - *Та це вона під'їхала до мене.*; *I hate that geeky friend of his* - *Хоча отого його друга-задрота в окулярах я терпіти не можу* (див. дод. В № 172, 173, 174, 192, 192, 194, 196, 209, 210, 217, 226, 228).

При аналізі були знайдені випадки реметафоризації: *He was three sheets to the wind.* - *Сидів п'яний як чін.*; *Because he was fucking plastered, is why* - *Він ударив мене тому, що був сам п'яний як чін*; (див. дод. В № 183, 191) та деметафоризації: *Couldn't you use a wind-me-down?* - *Не хочеш, щоб мені трохи полегшало?*; *Miles in the middle of nowhere* - *На милі навкруги глушина* (див. дод. В № 186, 201).

Емфатизація та нейтралізація часто використані при відтворенні сленгу. Емфатизація: *He went for a drive with Brady and Patrick and came back reeking of pot.* - *Їздив покататися з Брейді та Патріком, а приїхав назад наскрізь пропахлий шмаллю.*; *Like Thoreau gave a toss about roads* - *Торо на фіг не здалися ті дороги*; *A little booze will make you feel better.* - *Трохи пійла полішило б твоє самопочуття*; *She can buy booze no problem!* - *Вона може без проблем купити бухло!*; *Boris, I can't goof around* - *Борисе, я не можу зараз балдіти*; *Jack Teitelbaum's, you airhead.* - *Ну ти й бельбас. У Джека Тайтельбаума ж!* (див. дод. В № 175, 181, 203, 208, 223, 227).

Нейтралізація: *twat* – *придурок*; *Don't tell me the slag cooks.* - *Не переконуй мене в тому, що твоя мачуха вміє куховарити.*; *Shove off* - *Відчепись*; *Didn't I tell you not to faff around with that glass?* - *Чи я не казав тобі, щоб ти не заморочувався з цією склянкою?*; *Queers love to work in restaurants* - *Усі ці меншини так і тягне*

працювати в ресторанах, ти помічав?; *that the gals are prettier in California?* - Це правда, що в Каліфорнії дівчата вродливіші? (див. дод. В № 170, 187, 189, 202, 238, 241).

Калькування: *Old proofer?* - Старий недик?; *A weirdo?* - Диваком?; *You don't know where we can find any pot, do you?* - Ти ж, мабуть, не знаєш, у кого б розжитися косячком?; *I mean, every single fag* - Просто кожен стрічний гомосек; *She's my gal.* - Це моя дівка; *Wait around until she wakes up and finds out we ripped her off?* - Зачекати, поки вона прокинеться й побачить, що ми пограбували її?; *Kotku's going to be pissed she didn't come over now.* - Котку впісяється, що не захотіла прийти; *All that booze, you know* - Ну, ти ж у курсі, випивка, вона така (див. дод. В № 205, 211, 219, 224, 232, 236, 242, 243.)

Функціональна заміна: *crew cut* - стрижка «їжачок»; *he could make me laugh sometimes until my sides ached* - міг примусити мене надривати живіт від сміху; *Dodgy. Dishonest* - Спиртних. Нечесних; *Pissed angry or pissed drunk?* - До чортів розлютувався чи до чортів напився?; *Is nothing to be fussed about* - Нема чого зчиняти такий клопіт; *I didn't have the nerve* - в мене не стане духу (див. дод. В № 171, 188, 190, 199, 204, 213).

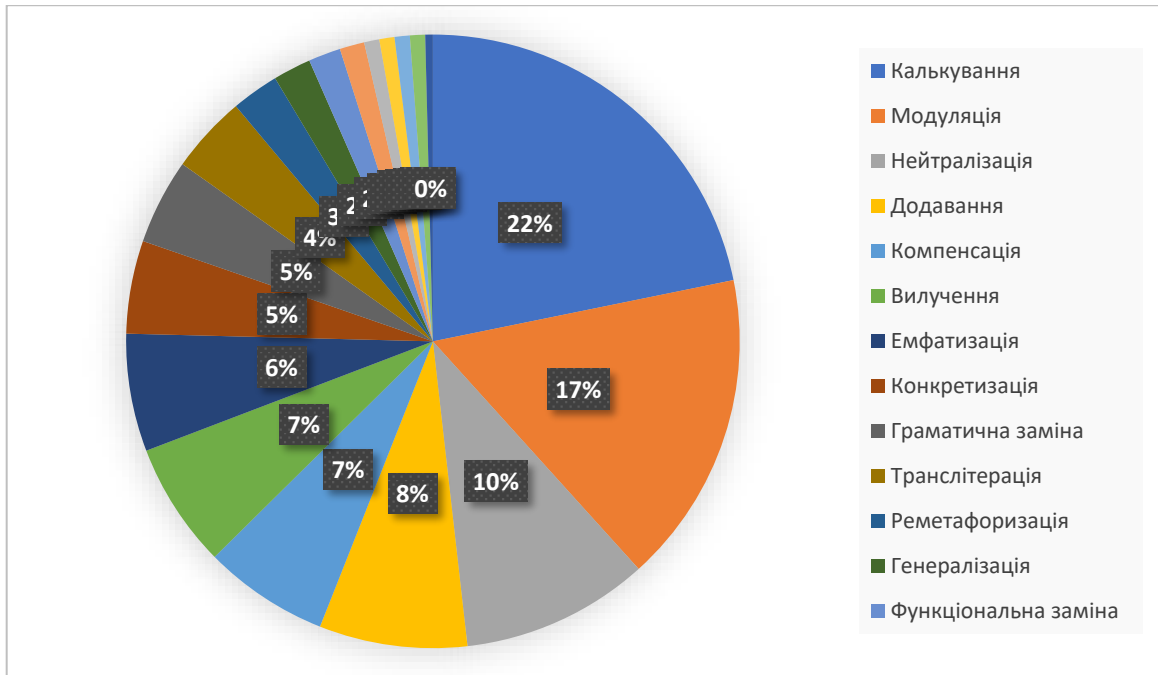
Перекладачі також застосовують прийом додавання, наприклад: *This girl, Cloke said. Sophomore* - Є там одне дівчисько, — розказав Клоук. — Другий курс.; *You know, there's nothing I hate like I hate an officious fag* - Ти знаєш, я нічого не ненавиджу у світі так сильно, як надокучливих гомосеків; *Queers love to work in restaurants* - Усі ці меншини так і тягне працювати в ресторанах, ти помічав? (див. дод. В № 225, 235, 238) Також використано протележний додаванню прийом – вилучення: *No you can't, pal* - Ні, ти не зможеш (див. дод. В № 240).

Результати дослідження перекладацьких трансформацій одиниць на позначення ідіолекту на лексико-семантичному рівні представлено в таблиці 3.3

Таблиця 3.3 – Результати дослідження одиниць на позначення ідіолекту на лексико-семантичному рівні

Перекладацька трансформація	Кількість одиниць - 243
Калькування	53
Модуляція	40
Нейтралізація	24
Додавання	19
Компенсація	16
Вилучення	16
Емфатизація	15
Конкретизація	12
Граматична заміна	11
Транслітерація	10
Реметафоризація	6
Генералізація	5
Функціональна заміна	4
Відмова від перекладу	3
Деметафоризація	2
Членування речень	2
Описовий переклад	2
Об'єднання речень	2
Антонімічний переклад	1

Проілюструємо відсоткові дані перекладацьких трансформацій одиниць для позначення ідіолекту на граматичному рівні (див. рис. 3.3. Відсоткове співвідношення способів перекладу одиниць для позначення ідіолекту на лексико-семантичному рівні):

Рис. 3.3 Відсоткове співвідношення способів перекладу одиниць для позначення ідіолекту на лексико-семантичному рівні

Отже, аналіз лексико-семантичних одиниць є найбільшим і включає велику кількість трансформацій, тому що зміни та відхилення від норми на цьому рівні притаманні будь-якому підлітку. Передача сленгу, нецензурних слів, слів-паразитів зазвичай нейтралізується, використовуючи прийом модуляції або вилучення, що повністю змінює конотацію автора. Але в деяких випадках перекладачі застосовують калькування, підбираючи відповідники, намагаючись зберегти емоційне забарвлення мовлення підлітків.

3.4 Кількісний аналіз способів відтворення мовних одиниць на позначення ідіолекту на синтаксичному рівні

Дослідивши синтаксичний рівень мовлення підлітків, ми вилучили 121 одиниці на позначення ідіолекту в мовленні підлітків, а саме використання напівзапитань, питальних речень без допоміжних дієслів (94 одиниці), вилучення головних членів речення (підмета, присудка) (24 одиниці) та використання розмовних повторів (3 одиниці).

У нашому дослідженні ми вже вказували, що підліткам не притаманно порушення правил граматики та спотворення порядку речення. Але на синтаксичному рівні ми бачимо, що підлітки постійно спотворюють запитальні речення, не вживаючи допоміжних дієслів. З допомогою українського синтаксису, перекладачі з легкістю передають значення вживаючи калькування: *You want to go back?* - *Хочете повернутися?*; *He's coming?* - *Він приїде?*; *You said he gave it to you?* - *Ти сказав, він сам передав його тобі?*; *Everything is okay?* - *Усе гаразд?*; *You got a receipt?* - *Ти маєш квитанцію?*; *That's a good place to start, huh?* - *З цього було б непогано почати, еге ж?*; *You're Audrey Decker's son?* - *Ти син Одри Декер?*; *You sure?* - *Ти певен?*; *You did see him?* - *Ти його бачив?*; *Ever been to Jamaica?* - *Бував колись на Ямайці?* (див. дод. Г № 5, 6, 9, 10, 16, 28, 34, 38, 48, 49).

Перекладачі часто використовують трансформацію додавання: *You flew into LaGuardia?* - *Ви тільки сьогодні прилетіли в «Ла Гвардію»?*; *He wouldn't even talk to me?* - *Чому він не хоче навіть розмовляти зі мною?*; *We see Theodore Decker?* - *Можна нам поговорити з Теодором Декером?*; *Mr Perin again?* - *А це знову наш пан Пірін?*; *The Food King has delivery?* - *У Food King з'явилася доставка додому?*; *You know what?* - *А ти знаєш, що сталося?*; *But your friend Francis?* - *Ну а як же тоді твій друг Френсіс?*; *Nasty?* - *Неймовірно смерділо?* (див. дод. Г № 11, 23, 25, 32, 35, 42, 55, 57).

Вилучення: *You American Indian or what?* - *Невже ви корінний індіанець?*; *You see?* - *Бачиш?*; *To the movies?* - *Кіно?*; *Buy a bottle of Scotch?* - *По пляшку шотландського віскі?*; *American coffee all you have?* - *Кава тільки американська?*; *You want some?* - *Хочеш?*; *You want a beer?* - *Пиво будеш?*; *You in a big hurry this morning?* - *Ви дуже поспішаєте?* (див. дод. Г № 4, 13, 22, 30, 33, 44, 45, 52).

При відтворенні напівзапитань часто застосовують прийом компенсації: *And done what?* - *І куди б же ти втік?*; *You and your dad are legal, right?* - *А ти й твій батько емігранти легальні?*; *Want to give something?* - *Не хочеш нічого пожертвувати?*; *Listen, you're working the door in winter?* - *А хіба можна стовбичити на вулиці взимку?*; *You think?* - *Ти думаєш, вона його продає?* (див. дод. Г № 1, 2, 3, 39, 56).

Перекладачі також звужують значення, використовуючи конкретизацію: *Been to the infirmary?* - До лікаря ходив?; *It had to live its whole life like that?* - Все своє життя вона мусила сидіти так?; *Your mother make them?* - Їх спекла твоя мати?; *All better?* - Тобі краще?; *Take it to Redeemed Repair?* - Їздив у «Рятівний ремонт»? (див. дод. Г № 19, 20, 29, 43, 47).

Підлітки зазвичай уникають головних членів речень у запитаннях та спрощують та скорочують речення, передаючи, таким чином, тільки ключову інформацію. Зазвичай перекладачі вдаються до прийому додавання: *Hush.* - Тоді заспокойся; *Happy to do it* - Радий нас виручити; *Because Poland.* - Бо, думаю, мене депортують до Польщі; *All my classes with you?* - Ви вестимете всі мої заняття?; *But your friend Francis?* - Ну а як же тоді твій друг Френсіс?; *High official in the company.* - Він обіймає в компанії високу посаду (див. дод. Г № 95, 96, 97, 101, 105, 106).

Приклади модуляції: *Drink too much?* - Перепив?; *Huge jinx on us!* - Вона могла стати для нас справжнім прокляттям!; *Want some?* - Скуштуєш? (див. дод. Г № 98, 100, 102).

Калькування: *Remember the Erinyes?* - Пам'ятаєте Ериній?; *Hit by a car?* - Збила машина?; *Obsessed with duty, piety, loyalty, sacrifice?* - Одержимих обов'язком, побожністю, вірністю, жертвовністю?; *Know the way he parts his hair, so it falls over the right eye?* - Знаєш, чому він зачісується так, щоб волосся спадало на праве око?; *Got a date?* - Зібрався на побачення?; *Happy now?* - Радий тепер? (див. дод. Г № 104, 108, 109, 111, 116, 117).

Антонімічний переклад: *You awake?* - Ти не спиш?; *He stuck you with the rent?* - Банні не складався разом із тобою?; *You haven't talked to him?* - Говорив із ним?; *You a single man?* - Пара є? (див. дод. Г № 21, 31, 50, 74)

Словниковий запас підлітків різноманітний, тому вживання розмовних повторів не притаманні їм. При перекладі вилучених одиниць використано прийом модуляції та членування речень: *I don't know many people from the West, he said. I don't know if I would like it there.* - У мене із Західного узбережжя знайомих

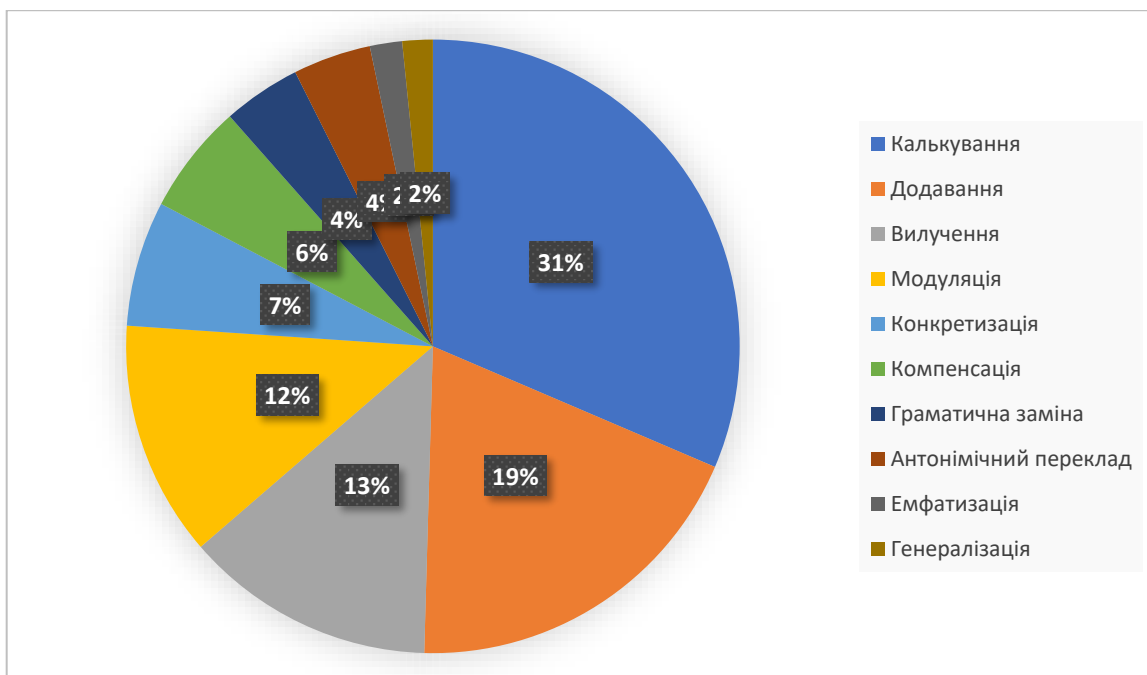
практично немає. Навіть не знаю, як воно там ведеться; Now, now - Давай, давай!
(див. дод. Г № 119, 120).

Результати дослідження перекладацьких трансформацій одиниць на позначення ідіолекту на синтаксичному рівні представлено в таблиці 3.4:

Таблиця 3.4 – Результати дослідження одиниць на позначення ідіолекту на синтаксичному рівні

Перекладацька трансформація	Кількість одиниць - 121
Калькування	38
Додавання	23
Вилучення	16
Модуляція	15
Конкретизація	8
Компенсація	7
Граматична заміна	5
Антонімічний переклад	5
Емфатизація	2
Генералізація	2

Проілюструємо відсоткові дані перекладацьких трансформацій одиниць для позначення ідіолекту на граматичному рівні (див. рис. 3.4. Відсоткове співвідношення способів перекладу одиниць для позначення ідіолекту на синтаксичному рівні):

Рис. 3.4 Відсоткове співвідношення способів перекладу одиниць для позначення ідіолекту на синтаксичному рівні

ВИСНОВКИ ДО ТРЕТЬОГО РОЗДІЛУ

У третьому розділі на матеріалі творів Донни Тартт, шляхом методу суцільної вибірки було вилучено 453 одиниці передачі ідіолекту американської молоді за такими тематичними групами: 1) відтворення мовних одиниць на позначення ідіолекту на фонетичному рівні – 77 одиниць; 2) відтворення мовних одиниць на позначення ідіолекту на граматичному рівні – 12 одиниць; 3) відтворення мовних одиниць на позначення ідіолекту на лексико-семантичному рівні – 243 одиниці; 4) відтворення мовних одиниць на позначення ідіолекту на синтаксичному рівні – 121 одиниця.

Було досліджено способи, тактики і стратегії їх перекладу. Результати сформовані у таблиці 3. Ми можемо зробити висновки, що при перекладі засобів вираження індивідуального мовлення підлітків перекладачі найчастіше вдаються до прийому калькування та нейтралізації. Перекладачі намагаються підібрати влучні відповідники, але більш літературні, тим самим повністю нейтралізуючи особливості мовлення підлітків. Також при відтворенні перекладачі

використовують трансформацію додавання, знову ж нейтралізуючи мовлення молоді, адже підлітки зазвичай уникають головних членів речень у запитаннях та спрощують та скорочують речення, передаючи, таким чином, тільки ключову інформацію.

Передача сленгу, нецензурних слів, слів-паразитів зазвичай нейтралізується, використовуючи прийом модуляції або вилучення, що повністю змінює конотацію автора. Але в деяких випадках перекладачі застосовують калькування, підбираючи відповідники, намагаючись зберегти емоційне забарвлення мовлення підлітків.

Отже, відтворення засобів вираження ідіолекту підлітків утворює значні труднощі, зумовлені конотацією автора, складністю структури та ємністю. Основними тактиками перекладу досліджуваних одиниць є нейтралізація, калькування, модуляція, додавання та вилучення.

ВИСНОВКИ

У магістерській дисертації подано теоретичний аналіз проблеми відтворення перекладу засобів передачі ідіолекту підлітків у творах Донни Тартт. Результати дослідження засвідчили досягнення мети, розв'язання завдань і дали підставу для таких висновків:

1. Вивчено та систематизовано сучасні відомості про ідіолект та його основні характеристики. Аналіз основних теоретичних поглядів на поняття «ідіолект» дозволив стверджувати, що ідіолект – це мова індивідуума, індивідуальний спосіб вживання загальних мовно-виразних засобів. Характерними відмінностями ідіолекту від ідіостилю є те, що ідіолект – це сукупність власне структурно-мовних характеристик, які посідають місце в мові окремого носія мови, а ідіостиль являє собою низку саме мовно-текстових особливостей окремої мовної особистості (індивідуальності письменників, вчених, конкретних мовців).

2. Вивчено фонетичні, граматичні та лексичні відхилення від мовної норми, використані авторами художніх текстів для індивідуалізації ідіолекту літературного персонажа-підлітка. На фонетичному рівні виявлено такі відхилення від мовної норми: редукція прийменників і постфіксів: *oughta* (*ought to*), *coupla* (*couple of*), *sonuvabitch* (*son of a bitch*), *wanna* (*want to*), *talka* (*talk to*), *speaka* (*speak to*), *hafta* (*have to*), *outa* (*out of*); редукція кінцевого *g*, *d*, початкового *h*, редукцію початкового / кінцевого складів; випадання голосної або складу в середині слова, а також умисне спотворення звучання слова; фонетичне спотворення слів *yes*, *no* (*yeah*, *yea*, *yer*, *nore*, *naw*, *naa*), займенники *you* (*ya*, *ye*, *yer*). На граматичному рівні мовні особливості британських і американських персонажів-підлітків проявляються у вигляді: вживання допоміжних дієслів множини для усіх осіб; неправильного вживання особових займенників в непрямому відмінку, а також у використанні особистого займенника замість присвійного; вживання подвійного заперечення. На лексико-семантичному рівні до особливостей ідіолекту американських персонажів-підлітків можна віднести: вживання слів-паразитів: *and all*, *or something*, *or anything*, *sort of*, вказівних займенників *this*, *these*, *those*;

використання оціночних епітетів; використання нецензурної лексики; вживання слів іншомовного походження; вживання сленгізмів. На синтаксичному рівні до особливостей ідіолекту американських персонажів-підлітків можна віднести: використання напівзапитань, питальних речень без допоміжних дієслів; вилучення головних членів речення (підмета, присудка); використання розмовних повторів.

3. Встановлено особливості художньої прози Донни Тартт. Надано біографічну інформацію про автора та її творчі досягнення. Творчість Донни Тартт була розглянута в контексті південної традиції американської літератури. Визначено характеристики художнього стилю Донни Тартт і відображення «південного міфу» у її творчості: головні теми її творчості - дорослішання, ініціація, пошук людини себе в цьому жорсткому світі, повному зла і насильства; їй вдається зануритися в світ підлітків, глибоко відчуту їх психологію, їхні метання у спробі знайти себе і своє місце в світі, який далеко не для всіх виявляється райським садом; їй притаманне унікальне вміння відтворювати атмосферу, в якій розгортається дія її романів.

4. Проаналізовано засоби передачі індивідуального стилю мовлення підлітків у літературі на прикладі двох творів Донни Тартт «Щиголь» та «Таємна історія» окремо. Визначено, що мовлення головних героїв насичене і цікаве, підлітки вживають сленг, використовують скорочені синтаксичні конструкції, які характерні для розмовної мови. Мова підлітків рясніє вираженням негативної характеристики людини і гіперболізацією негативних рис. Американські підлітки схильні спрощувати свою мову і одночасно зашифрувати її, щоб зберегти в таємниці деякі аспекти їхнього життя.

5. Проаналізовано шляхи відтворення ідіолектних особливостей підлітків українською мовою. Шляхом аналізу загального корпусу дослідження (453 одиниці) встановлено, що основними прийомами перекладу англійських засобів вираження ідіолекту підлітків є: 1) калькування – 110 одиниць (24, 4 % від загального корпусу одиниць); 2) нейтралізація – 61 одиниць (13,5 % від загального корпусу одиниць); 3) модуляція – 59 одиниць (13 % від загального корпусу одиниць); 4) додавання – 50 одиниць (11 % від загального корпусу одиниць);

5) вилучення – 37 одиниць (8 % від загального корпусу одиниць); 6) компенсація – 27 одиниць (6 % від загального корпусу одиниць); 7) граматична заміна – 24 одиниці (5,3 % від загального корпусу одиниць).

З'ясовано, що менше за все застосовується при перекладі засобів вираження ідіолекту підлітків – функціональна заміна – 4 одиниці (0,9 % від загального корпусу одиниць).

На жаль, перекладачі далеко не завжди коректно виявляють і відображають в тексті перекладу інтенції авторів оригіналу, які проявляються у виборі тих чи інших лексичних, граматичних та інших мовних засобів, за допомогою яких автор доносить до читача свої ідеї, почуття, переживання, розкриває свою життєву або філософську позицію, впливає на картину світу реципієнта.

Отже, відтворення засобів вираження ідіолекту підлітків утворює значні труднощі, зумовлені конотацією автора, складністю структури та ємністю. Основними тактиками перекладу досліджуваних одиниць є нейтралізація, калькування, модуляція, додавання та вилучення.

До перспективних напрямів подальших досліджень відносимо вивчення особливостей вираження ідіолекту підлітків у творчості інших письменників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аниськина Н. В. Языковая личность современного старшеклассника : дис. ... канд. филол. наук . Ярославль, 2001. 288 с.
2. Анцыферова О. Ю. «ЮЖНЫЙ МИФ» И РОМАН ДОННЫ ТАРТТ «МАЛЕНЬКИЙ ДРУГ» URL : https://www.academia.edu/21558269/%D0%AE%D0%96%D0%9D%D0%AB%D0%99_%D0%9C%D0%98%D0%A4_%D0%98_%D0%A0%D0%9E%D0%9C%D0%90%D0%9D_%D0%94%D0%9E%D0%9D%D0%9D%D0%AB_%D0%A2%D0%90%D0%A0%D0%A2%D0%A2_%D0%9C%D0%90%D0%9B%D0%95%D0%9D%D0%AC%D0%9A%D0%98%D0%99_%D0%94%D0%A0%D0%A3%D0%93 (дата звернення: 13.11.2020)
3. Бодуэн де Куртенэ И.А. Некоторые из общих положений, к которым довели Бодуэна его наблюдения и исследования явлений языка. Избранные труды по общему языкознанию: в 2-х т. / М. : Изд-во Академии наук СССР, 1963. Т. 2. 391 с.
4. Болотнова Н.С. О методике изучения ассоциативного художественного концепта в тексте. Вестник ТГПУ. Томск, 2007. №65. С. 74 -79.
5. Борисенко Ю.А. О разграничении понятий «Идиостиль» и «идиолект». *Многоязычие в образовательном пространстве* : сб. ст. к 60- летию проф. Тамары Ивановны Зелениной, 2009. С. 27-32.
6. Брандес М. П. Стилистика немецкого языка. М. : Высшая школа, 1990. 320 с.
7. БЭСЯ : Энциклопедичний словник мовознавства / под. ред. В.Н. Ярцева. М., 1998.
8. Виноградов В. С. Перевод. Общие и лексические вопросы. Москва : Издательство института общего среднего образования РАО, 2004. 224 с.
9. Виноградов В.А. Идиолект. *Русский язык. Энциклопедия* / под. ред. Ю.Н. Караулов. 2-е изд., Москва : Дрофа, 1998. С. 144–145.
10. Винокур Г. О. О языке художественной литературы : учеб. пособие для филол. спец. вузов. М. : Высшая Школа, 1991. 448 с.

11. Виссон Л. Русские проблемы в английской речи. *Слова и фразы в контексте двух культур*. 5-е изд., испр. и доп. М. : Р. Валент, 2011. 192 с.
12. Волощук В. І. Індивідуальний авторський стиль, ідіолект, ідіостиль: питання термінології. *Науково-методичний журнал. Філологія. Мовознавство* / за ред. Н. П. Матвєєва. Миколаїв : МДГУ ім. П. Могили. 2008. № 79. С. 5 – 8.
13. Волощук В. І. Лінгвостилістичні особливості ідіолекту З. Ленца в малих епічних жанрах : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Львів, 2004. 20 с.
14. Гальперин. И. Р. Текст как объект лингвистического исследования. Москва : Наука, 1981. 138 с.
15. Гордеева М. Н. Речевой портрет и способы его описания. *Статьи по лингвистике и литературоведению*. URL : <http://www.hqlib.ru/st.php> (дата звернення 24.10.2020).
16. Григорьев В. П. Грамматика идиостиля. Москва : Наука, 1983.
17. Гумбольдт В. фон. Избранные труды по языкознанию. Москва : Прогресс, 1984.
18. Гуц Е. Н. К проблеме типичных речевых жанров языковой личности подростка. *Жанры речи*. Саратов : Изд-во ГосУНЦ «Колледж», 1997. С. 131–137.
19. Дідух Х. Ідіостиль як відображення авторської картини світу. *Київський національний університет імені Тараса Шевченка*. URL : http://www.rusnauka.com/15_NNM_2012/Philologia/2_111114.doc.htm. (дата звернення 23.09.2020).
20. Донна Тартт (Donna Tartt). URL : <https://fantlab.ru/autor4390>. (дата звернення: 22.11.2020).
21. Донна Тартт. Таємна історія. 1992. URL : <https://uk.bookmate.com/books/GVczg730> (дата звернення: 02.11.2020).
22. Єрмоленко С. Я. Мовна норма. URL: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um55.htm> (дата звернення 27.11.2020).
23. Єрмоленко С. Я. Нариси з української словесності, 2010. 304 с.

24. Єрмоленко С. Я., Бибик С.П., Тодор О.Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів/ за ред. С.Я. Єрмоленко. Київ : Либідь, 2001.
25. Жайворонок В. В. Національна мова та ідіолект. Мовознавство, 1998. № 6. С. 27–34.
26. Зельвенский С. «Щегол» Донны Тартт. URL : <https://daily.afisha.ru/archive/vozduh/books/the-goldfinch-donny-tartt/> (дата звернення 01.10.2020).
27. Золян С. Т. От описания идиолекта – к грамматике идиостиля. *Язык русской поэзии XX в.* Сб. научных трудов. Москва, 1989. С. 63.
28. Иванов В. В. О языковых причинах трудностей перевода художественного текста. *Поэтика перевода.* Москва, 1988. С. 115.
29. Історія зарубіжної літератури ХХ ст. : навч. посіб. /за ред. В. І. Кузьменко, О. О. Гарачковська, М. В. Кузьменко та ін. Київ : Академія, 2010. 496 с.
30. Караулов Ю.Н. Русский язык и языковая личность. Москва : Наука, 1987. 264 с.
31. Китайгородская М. В. Русский речевой портрет : фонохрестоматия / за ред. М. В. Китайгородская, Н. Н. Розанова. Москва, 1995. 128 с.
32. Козеняшева, Л. М. Лингвопоэтические средства создания образа слуги в английской литературе XIX - XX веков : Самарский государственный педагогический университет, 2006. 20 с.
33. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение. Москва : Изд-во «ЭТС», 2000. 424 с.
34. Крысин Л. П. Современный русский интеллигент : попытка речевого портрета. *Русский язык в научном освещении.* 2001. № 1. С. 90–106.
35. Леденёва В. В. Особенности идиолекта Н. С. Лескова. Средства номинации и предикации : дис. ... д-ра филол. наук. Москва, 2000. 481 с.
36. Лютикова В. Языковая личность: идиолект и діалект : дис. ... д-ра филол. наук. Екатеринбург, 2000. 316 с.

37. Малычева Н. В. К вопросу о текстовой категории персональности. *Слово и текст : коммуникативный, лингвокультурный и исторический аспекты : материалы междунар. науч. конф.* Ростов н/Д : Логос, 2009. С. 79–81.
38. Мамаева С. В. Своеобразие речевой субкультуры школьника-подростка (на материале молодежного сленга). *Вестник Красноярск. гос. ун-та.* Красноярск, 2006. № 6. С. 274–277.
39. Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М. Стилїстика української мови: підручник. Київ : Вища школа, 2003.
40. Михайлов М.М. Культура русской речи. Чебоксары : Чувашское книжное издательство, 1966. 216 с.
41. Николаева Т. М. Социолингвистический портрет и методы его описания. *Русский язык и современность : проблемы и перспективы развития русистики : доклады Всесоюз. науч. конф.* Москва, 1991. С. 73–75
42. Потятинник У. Соціолінгвістичні та прагмастилістичні аспекти функціонування сленгової лексики (на матеріалі періодики США) : автореф. дис. ... канд. філол. наук. Львів, 2003. 246 с.
43. Салимова Ф. О некоторых стилистических особенностях перевода художественного текста. *Лингвостилистические особенности функциональных жанров. Переводческий аспект. Сб. научных трудов.* Ташкент: ТашГУ, 1986. С. 105, 178.
44. Сдобников В. В. Стратегия перевода: общее определение. *Вестник Иркутского государственного лингвистического университета.* 2011. № 1. С. 166–172.
45. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2011. 844 с.
46. Сепир Э. Избранные труды по языкознанию и культурологии. Москва, 1993. С. 223- 247.
47. Ставицька Л. Про термін ідіолект. Укр. мова, 2009. № 4. С. 3–15 (18) URL : <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/6063/01-Stavitska.pdf?sequence=1> (дата звернення 03.10.2020).

48. Тартт Д. Щиголь. Харків : Книжковий Клуб @Клуб Сімейного Дозвілля@, 2018.
49. Тер-Минасова С. Г. Война и мир языков и культур. Москва: Слово, 2008.
50. Фатеева Н. А. Идиостиль (индивидуальный стиль). URL : http://www.krugosvet.ru/enc/gumanitarnye_nauki/lingvistika/IDIOSTIL_INDIVIDUALNI_STIL.html?page=0,0 (дата звернення 15.11.2020).
51. Федотова М. А. К вопросу о разграничении понятий идиостиль и идиолект языковой личности. *Записки романо-германской филологии*. Вып.1. Москва, 2013. С. 220-225
52. Фолкнер У. Предисловие к роману «Шум и ярость» (1933). *Уильям Фолкнер. Статьи, речи. Интервью, письма* / по ред. А. Н. Николюкина. М.: Радуга, 1985. С. 19–25.
53. Фоменко Е. Г. Лингвотипологическое в идиостиле Джеймса Джойса: дис. ... д-ра. филол. наук. Запорожье : Белгород. гос. ун-т, 2006. 445 с.
54. Фроляк Л. Ідіолект як частина говірки. *Лінгвістичні студії*. Донецьк : Дон НУ, 2002. Вип. 10. С. 206–210.
55. Четверікова О. Р. Форми реалізації мовлення тінейджерів. URL : <http://www.oljournal.in.ua/v7/27.pdf> (дата звернення 19.10.2020).
56. Что такое южная готика? URL: <https://eksmo.ru/articles/chto-takoe-yuzhnaya-gotika-ID2834320/>. (дата звернення: 22.11.2020).
57. Чурилина Л. Н. «Языковая личность» в художественном тексте. Москва : Наука, 2006. 240 с.
58. Щукин В. Г. О лингвистическом содержании понятия идиолект. *Лингвистика и модели речевого поведения*. Ленинград : Ленингр. ун-тет, 1984. С. 76–85.
59. ЮЖНАЯ ГОТИКА - что, кто, о чем. URL : http://philologicon.blogspot.com/2017/08/blog-post_14.html. (дата звернення: 22.11.2020).
60. Яковлева А. Р. Соотношение явлений нормы и аномалии в языке современной прессы. *Актуальные вопросы филологических наук : материалы*

- III Международ. науч. конф.* Казань : Бук, 2015. С. 70–73. URL: <https://moluch.ru/conf/phil/archive/176/8785/> (дата звернення 10.11.2020).
61. Якупова Л.Р. О соотношении понятий «идиолект» и «идиостиль». *Вестник ВЭГУ*. 2013. Т. 3. № 65. С. 209 - 212.
62. Allan Lloyd Smith. *American Gothic Fiction: An Introduction* URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%96%D0%B2%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D0%B0_%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0_%D0%A1%D0%A8%D0%90_\(%D0%B6%D0%B0%D0%BD%D1%80\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%96%D0%B2%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D0%B0_%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0_%D0%A1%D0%A8%D0%90_(%D0%B6%D0%B0%D0%BD%D1%80)) (дата звернення: 28.10.2020).
63. Bloch B. A set of postulates for phonemic analysis. *Language* XXIV, 1948. P. 3–46
64. Bloomfield L. *Language*. London : George Allen and Unwin, 1973. 566 p.
65. *Concise Oxford companion to the English language* / ed. by Tom McArthur, assistant editor Roshan McArthur. New-York: Oxford University Hress, 1996. 692 p.
66. Donna Tartt. *The Goldfinch*. URL : <http://onlinereadfreenovel.com/donna-tartt/30747-the-goldfinch.html> (дата звернення: 15.10.2020).
67. Ellen Kanner Interview. *Donna Tartt. Murder in Mississippi*, 2002. URL: https://bookpage.com/interviews/8168-donnatartt#.%20VL_XnNKsVzY%20%3E (дата звернення: 15.11.2020).
68. Federici F. M. *Translating Dialects and Languages of Minorities, Challenges and Solutions*. Bern : Peter Lang, 2011. 245 p.
69. Gray R. *Writing Southern Cultures. A Companion to the Literature and Culture of the American South*/ ed. by R.Gray, O.Robinson. Blackwell Publishing, 2004. P. 3 – 26.
70. Hazen K., Brown K. *Idiolect*. *Encyclopedia of Language and Linguistics*. Second Edition, 2006. P. 512–513 p.
71. Kuhl J. W. *The idiolect, chaos, and the language custom from far equilibrium: conversations in Marocco* : Doctoral Dissertation. Athens, Georgia, 2003. 281 p.

72. Liwerski R. Art "Stil". Handlexikon der Literaturwissenschaft. München, 1974. S. 452–461.
73. Mufweme S. The Ecology of Language Evolution. England, Cambridge : Cambridge University Press, 2001. 272 p.
74. Saussure F. de Cours de linguistique générale. Paris : Payot, 1972. 520 p.
75. Skudrzykowska A., Urban K. Mały słownik terminów z zakresu socjolingwistyki i pragmatyki językowej. Kraków ; Warszawa, 2000. 169 s.
76. Tartt D. The Little Friend. New York : Vintage Books, 2003.
77. Thomas Ærvold Bjerre. Southern Gothic Literature. 2017. URL : <https://oxfordre.com/literature/view/10.1093/acrefore/9780190201098.001.0001/acrefore-9780190201098-e-304> (дата звернення: 22.11.2020).
78. Viner K. A Talent to Tantalize. *The Guardian*. 2002. URL : <http://www.theguardian.com/books/2002/oct/19/fiction.features> (дата звернення: 04.11.2020)
79. Wales K. A Dictionary of Stylistics. L. : Pearson, 2011. 496 p.
80. Willis D. The Little Friend: Tartt gets the South. *The Baltimore Sun*. 2002. URL : <https://www.baltimoresun.com/news/bs-xpm-2002-11-03-0211040349-story.html> (дата звернення: 09.10.2019).

ДОДАТКИ
ДОДАТОК А
СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ МОВНИХ ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАЧЕННЯ
ІДІОЛЕКТУ НА ФОНЕТИЧНОМУ РІВНІ

№	Оригінал	Переклад	Перекладацький прийом (за класифікацією Комісарова В. Н.)
РЕДУКЦІЯ ПРИЙМЕННИКІВ І ПОСТФІКСІВ			
1.	Dunno	Не знаю	Нейтралізація
2.	wanna bet?	Може, поб'ємось об заклад?	Нейтралізація
3.	Dunno. Don't know how to spell it.	Ні. Я не знаю, як воно пишеться.	Нейтралізація
4.	Dunno. Two months maybe?	Не знаю, близько двох місяців, думаю	Додавання
5.	Dunno, I said	Не знаю, - сказав я	Нейтралізація
6.	I dunno, probably call the police	Не знаю, мабуть, викличе поліцію	Нейтралізація
7.	Dunno, I said, flopping down on my bed.	Не знаю, сказав я, падаючи на ліжко	Нейтралізація

8.	Dunno. It wasn't late at night enough.	Не знаю, було ще не так пізно	Вилучення
9.	Dunno. Do you want to come?	Не знаю, втечеш зі мною?	Конкретизація
10.	Dunno, said Boris, eyeing her doubtfully.	Не знаю, - сказав Борис, подивившись на неї з сумнівом	Нейтралізація
11.	Well— one-shouldered shrug. Dunno. Spring holidays maybe	Не знаю. - Вона стонула одним плечем. - Можливо, на весняні канікули	Нейтралізація
12.	Who'm I gonna call?	Кому зателефонувати?	Нейтралізація
13.	Gonna be a scorcher today	Смалитиме немилосердно	Нейтралізація, граматична заміна іменника дієсловом
14.	but who I'm gonna tell?	Але кому я міг би про це розповісти?	Нейтралізація
15.	I gotta tell somebody, you know?	А розповісти мені хотілося	Граматична заміна запитального речення розповідним
16.	You gonna be fine, Theo	У тебе буде все гаразд	Нейтралізація
17.	I'm gonna be sick.	Я зараз блюватиму	Емфатизація

18.	I'm gonna be straight with you, because you're a nice kid.	Але я хочу бути відвертим з тобою, бо ти дуже милий хлопець	Нейтралізація
19.	What a cute little fella.	Який милий хлоп'як	Калькування
20.	Wouldja look at that	Ви тільки гляньте	Нейтралізація
21.	Cute little fella.	Славний хлоп'як	Калькування, вилучення
22.	It aint gonna rain no mo'.	Я більше не змокну під дощем.	Нейтралізація
23.	You gotta listen to me for a sec.	Тату, ти тільки послухай мене одну секунду.	Нейтралізація, компенсація
24.	Metahemeralism's gotta be the glue here, see?	Усе це докупи ліпиться метагемералізмом, розумієш?	Модуляція
25.	That's how I gotta tie together John Donne and Izaak Walton, see	Саме так я хочу пов'язати Джона Донна та Айзака Волтона, розумієш?	Калькування, граматична заміна розповідного речення запитальним
26.	I gotta know something about metahemeralism	Мені треба знати щось про метагемералізм.	Нейтралізація

27.	I mean, gotta teach her a lesson sometime.	Одного разу я таки маю дати їй урок.	Калькування
28.	I mean, I'm not gonna go over to Marion's	Ти не зрозумів, я не до Меріон	Вилучення
29.	Lemme in, old man, you gotta help me	Пусти, старий, мені потрібна твоя допомога.	Нейтралізація, граматична заміна особи
30.	You gotta send us a picture for downstairs!	Ти пришли нам фотографію, і ми повісимо її внизу!	Нейтралізація, додавання
31.	Seems like the kinda place you'd go with your father	У мене враження, що саме до таких закладів ти мав би ходити з батьком	Додавання, нейтралізація
32.	Generally Xandra called me <i>kiddo</i> or <i>hey you</i> or anything but Theo	Зазвичай Ксандра називала мене малий, або гей ти, або як завгодно, тільки не Тео	Калькування
33.	Do that, wouldja?	А ти візьми й перекажи, вловлюєш?	Компенсація

34.	Hey—shoulda played sick.	І чом ти не прикинувся хворим?	Граматична заміна розповідного речення запитальним, вилучення
РЕДУКЦІЮ КІНЦЕВОГО G, D, ПОЧАТКОВОГО H, РЕДУКЦІЮ ПОЧАТКОВОГО / КІНЦЕВОГО СКЛАДІВ			
35.	It aint gonna rain no mo'.	Я більше не змокну під дощем.	Нейтралізація
36.	An' you left this here why?	А чому ти залишив її тут?	Нейтралізація
37.	So when d'ya think you'll be back, Henry?'	То коли ти вернешся, Генрі?	Нейтралізація
38.	How 'bout I bust your head open?	А в морду не хочешь?	Емфатизація
39.	I heard an' all.	Я чув про все	Нейтралізація
ВИПАДАННЯ ГОЛОСНОЇ АБО СКЛАДУ В СЕРЕДИНІ СЛОВА, А ТАКОЖ УМИСНЕ СПОТВОРЕННЯ ЗВУЧАННЯ СЛОВА			
40.	Say, c'mere	А ходи-но сюди	Модуляція
41.	C'mon.	Нумо.	Калькування
42.	C'mon.	Давай.	Калькування
43.	So when d'ya think you'll be back, Henry?	То коли ти вернешся, Генрі?	Нейтралізація
44.	Hullo?	Алло!	Калькування
ФОНЕТИЧНЕ СПОТВОРЕННЯ СЛІВ YES, NO (YEAN, YEN, YEP, NOPE, NAW, NAA), ЗАЙМЕННИКИ YOU (YA, YE, YER)			

45.	Yah, it sucks	Атож, хрінова моя доля	Додавання
46.	Good to see ya	Як ся маєш?	Модуляція
47.	When'd ya graduate?	А якого року закінчив?	Нейтралізація
48.	How'd ya guess?	Як ти вгадав?	Нейтралізація
49.	See ya later.	Побачимось пізніше.	Нейтралізація
50.	So when d'ya think you'll be back, Henry?	То коли ти вернешся, Генрі?	Нейтралізація
51.	Yeah, him.	Еге ж, він.	Додавання
52.	Oh yeah?	Справді? Та невже?	Додавання
53.	Nope	Ні	Нейтралізація
54.	when I lived there, yah?	коли я там жив, пам'ятаєш?	Додавання
55.	Yeah, thanks a lot	Атож, я тобі дуже вдячний	Граматична заміна безособового речення особовим
56.	Nope, if you've got a bad stomach,	Ні, оскільки в тебе й зі шлунком не все гарзд	Антонімічний переклад
57.	Yah, nice	Гарні	Вилучення

58.	Yah. Kotku likes it.	Та пробував. Котку його любить.	Компенсація
59.	Yah, but this will sober you up.	Так, але це прочистить тобі мозок	Модуляція
60.	Yeah, I guess so	Еге ж, мабуть, да	Граматична заміна особового речення безособовим
61.	Yeah. Brady. Business school	Ага. Брейді. На факультеті бізнесу.	Додавання
62.	Nope.	Ні	Нейтралізація
63.	Nope, Aunt Margaret's.	Ні, приїду до тітки Маргарет	Додавання
64.	Nope.	Та ні	Калькування
65.	Nah. We'll just be here watching television.	Ні. Ми лише подивимося тут телевізор	Нейтралізація
66.	Nah.	Ні.	Нейтралізація
67.	Yep.	Так.	Нейтралізація
68.	Yep, we're fine	Так, у нас усе о'кей	Емфатизація
69.	Yep	Отож	Калькування
70.	Yeah, I wound up with some of those too.	Атож, я від них також мало дуба не врізав	Емфатизація
71.	Yep	Атож	Калькування

72.	Yep, that's a sad story, all right.	Атож, це сумна історія, згоден	Калькування
73.	Just paper and tape. Yep	Лише папір і ліпка стрічка. Угу	Калькування
74.	Naw	Не-а	Калькування
75.	Naw. This is the East Coast, boy	Не-а. Ми на Східному узбережжі, хлопче.	Граматична заміна підмету
76.	Naah, he said crossly.	Не-а, — різко відповів він.	Калькування
77.	Yep	Угу	Калькування

ДОДАТОК Б
СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ МОВНИХ ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАЧЕННЯ
ІДІОЛЕКТУ НА ГРАМАТИЧНОМУ РІВНІ РІВНІ

№	Оригінал	Переклад	Перекладацький прийом (за класифікацією Комісарова В. Н.)
ВЖИВАННЯ ДОПОМІЖНИХ ДІЕСЛІВ МНОЖИНИ ДЛЯ УСІХ ОСІБ			
1.	as if it weren't even there	Ніби її там зовсім не було	Калькування
2.	it don't look so big on the TV	Там усе по- серйозному, хоча в телевізорі справжній масштаб і не видно	Компенсація
3.	He don't run it.	Та не порядкує він там.	Конкретизація
4.	He don't need it himself, it's the principle of the thing.	Вони йому не потрібні.	Вилучення
5.	His moneys?	Свої гроші?	Компенсація
6.	Who'm I gonna call?	Кому зателефонувати?	Нейтралізація
7.	He don't know dick.	Він ні хріна не знає.	Калькування

8.	maybe your dad there, he don't want to be spending a lot of time in the building just now	Можливо, твоєму батькові не варто залишатися тут надовго, саме тепер	Граматична заміна осіб, генералізація
9.	But, he don't know anything about your bag here	Але він нічого не знає про твою валізу, яка тут зберігається	Додавання
10.	Genka, he don't know nothing about it	Генка нічого про це не знає	Калькування
ВЖИВАННЯ ПОДВІЙНОГО ЗАПЕРЕЧЕННЯ			
11.	We don't keep nothing up high there.	Ми не кладемо туди нічого	Вилучення
12.	Genka, he don't know nothing about it	Генка нічого про це не знає	Калькування

ДОДАТОК В
СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ МОВНИХ ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАЧЕННЯ
ІДІОЛЕКТУ НА ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОМУ РІВНІ

№	Оригінал	Переклад	Перекладацький прийом (за класифікацією Комісарова В. Н.)
ВЖИВАННЯ СЛІВ-ПАРАЗИТІВ: <i>AND ALL, OR SOMETHING, OR ANYTHING, SORT OF</i> , ВКАЗІВНИХ ЗАЙМЕННИКІВ <i>THIS, THESE, THOSE</i>			
1.	They'll end up in hospital, those girls.	Ці дівчата неминуче потраплять до лікарні	Додавання
2.	After all that?	Після того, що я пережив?	Додавання
3.	These were my mother's.	Вони належали моїй матері	Калькування
4.	Sort of. Do you?	Типу того. А ти з ним?	Компенсація
5.	I kind of like him	А мені сподобався	Нейтралізація
6.	I was at this party last term, really drunk, and sort of slam-dancing, right?	Минулого семестру на одній гулянці я так добряче перебрала і спробувала, ну, трохи послемитися.	Емфатизація

7.	It was that kind of a night.	Ну, така вже тоді видалась вечірка.	Конкретизація
8.	It was kind of scary but I was too drunk to care so I just told them to fuck off	Було трохи лячно, але п'яному море сам знаєш по що, то я сказала, щоб одвалили.	Реметафоризація
9.	I was overwhelmed with relief—mouse-brown paint, stuffy carpet-cleaner smell and all.	Буро-мишачі стіни, задушливий запах засобу для чищення килимів і все інше.	Вилучення
10.	Chinese jars, coffee tray, awkward-looking social workers and all.	Китайські вази, таця для кави, соціальні робітники, що ніяково переступали з ноги на ногу, і все інше.	Додавання
11.	With technology today, and all that artwork—	Із сучасними технологіями, всі ці твори мистецтва...	Калькування
12.	What are you interested in? Games and all that?	Що тебе цікавить? Якість ігри або що?	Компенсація
13.	he'd tell me how they did the special effects with the blood and all	Він розповідав мені, як вони домагалися спеціальних	Калькування

		ефектив, із кров'ю й таким іншим	
14.	If you converted to it and all, then what did you believe?	Якщо ти наvertsався то туди, то сюди, то у що ти насправді віриш?	Калькування
15.	except for the accent he was the perfect Texan, boots and all.	За винятком акценту, він був типовим техасцем, у своїх чоботях та в усьому іншому	Калькування
16.	As odd as the stranger looked, with the hair and all	Хоч яким дивним здався мені незнайомиць зі своїм волоссям та всім іншим	Модуляція
17.	And I mean, with gambling, even with my addictive tendencies and all	Ну а з грою в мене завжди все було інакше	Вилучення
18.	I mean, a place like this, the location and all	Відкрити ресторан на такому вигідному місці означає те саме, що	Компенсація
19.	white sports coat, shoe-polish hair, and all—	У білому піджаку, з волоссям кольору крему для черевиків та всім іншим	Калькування

20.	Like British or something	Схожий на британський або якийсь такий	Калькування
21.	I would have to go home and eat a bowl of cereal or something.	То мені доведеться задовільнитися вівсяними пластівцями або чимось подібним	Емфатизація
22.	I started off loving the bird, the way you'd love a pet or something	Спочатку мені подобалась пташка, як тобі, наприклад, подобається домашня тварина або щось подібне	Калькування
23.	But—maybe she's in the hospital or something	Але, може, вона в лікарні або що?	Калькування
24.	Tell her I had to stay late at school or something.	Скажи їй, що мене затримали у школі або щось таке	Граматична заміна активного стану на пасивний
25.	High mass. Or something.	Висока меса. Чи щось подібне	Калькування
26.	Isn't there a bus or something?	Тут ходить автобус чи щось таке?	Конкретизація
27.	You hit her or something?	Ти, її, певно, вдарив чи щось таке?	Додавання

28.	High official in the company,- he said. Or something.	Він обіймає в компанії високу посаду, - сказав він. Чи щось таке.	Додавання
29.	Was that a movie or something?	Це з якогось кінофільму чи звідки?	Додавання
30.	It's like you're a soldier or something	Так наче ти солдат, який за щось воює	Вилучення
31.	Are you a magician or something?	Ви, мабуть, і правда фокусник?	Вилучення
32.	He probably got hit by a car or something	Він, мабуть, загинув під колесами машини абощо	Конкретизація
33.	At some point somebody's going to call from your school or something	Коли-небудь хтось зателефонує з твоєї школи абощо	Калькування
34.	Unless you want the cops to put you on the side of a milk carton or something	Ти ж не хочеш, щоб копи почали ліпити твій портрет на пакети з молоком	Компенсація
35.	I think maybe they make turkey or something	Ну, можливо, готують індичку чи щось подібне	Вилучення

36.	have a great idea about what to do, or something	Дійде геніального висновку, що з нею робити	Вилучення
37.	get him stoned or something	Хтось струснув його чи обкурив	Модуляція
38.	You should ask her to dinner or something	Ти запросив би її до ресторану чи куди завгодно	Калькування
39.	you don't want to go fight me or something?	Ти не хочеш відлупцювати мене абощо?	Емфатизація
40.	that I was going to jump him or kidnap him or something?	Що я хочу напасти на нього, або викрасти його або щось таке?	Конкретизація
41.	It was like, have they seen too much TV or something?	Таке враження, що вони телевізора передивилися.	Вилучення
42.	hope they have enough brains not to keep it behind the pizza oven or something.	Сподіваюся, що в них вистачило мізків не тримати картину за піччю для піци чи в якомусь подібному місці	Калькування

43.	nice girl, but tiny, like only four eleven or something	Дуже мила дівчина, але зовсім крихітна, не більше як півтора метра на зріст	Функціональна заміна
44.	I wanted to be a blade runner or something like that	Я зазвичай витребенювався й казав: «тим, хто біжить по лезу ножа» чи щось подібне	Додавання
45.	I'd love to have so much land that from where I lived I couldn't see a highway or a telephone pole or anything	Я б залюбки завів таке хазяйство, щоб із мого дому не було видно ні шосе, ні телеграфного стовпа, ні будь-чого іншого, що мені осоружне.	Конкретизація
46.	You weren't an athlete in high school or anything, were you?	Ти ж не спортсменом був у школі. Нічого такого, правда?	Членування речень
47.	Last time I saw him was Saturday night, not that I thought about it or anything until today	Останній раз ми бачилися ввечері в суботу, але до мене це тільки сьогодні дійшло.	Модуляція

48.	He never actually met the guy or anything.	В принципі, вони ж навіть ніколи особисто не зустрічалися.	Граматична заміна підмету
49.	I'd like to get into his room, see if he took a suitcase or anything.	Я б до нього в кімнату сходив, перевірів, чи на місці валіза з речами.	Вилучення
50.	I don't let them give me shit or anything	і я не дозволяю штовхати мені якусь фігню, типу того.	Емфатизація
51.	I was worried about the police, or that my conscience bothered me, or anything of the sort.	Бентежила не поліція, не докори сумління, нічого подібного.	Граматична заміна підмету
52.	If you want to stop by or anything, I'll be at home.	Якщо схочеш заскочити, то давай. Я буду в себе.	Членування речень
53.	I mean, if you want to talk or something.	Ну, тобто якщо схочеш поговорити, типу того.	Калькування
54.	definitely not mixed up in drugs or anything like that.	«правильний пацан, який нізащо не став би приймати	Додавання

		наркотики й усяке таке»	
55.	but they didn't seem out of their minds or anything	Але не схоже, що вони там собі місця не знаходять від горя.	Компенсація
56.	Never been arrested or anything but what a nut.	Жодного арешту, нічого такого, але ж який псих!	Граматична заміна дієслова іменником
57.	for Christ's sake, from Lycidas or the Upanishads or anything	або, прости Господи, Упанішад.	Вилучення
58.	I mean – not that I thought Henry would kill her or anything	Ну, я розумію, що Генрі в жодному разі не міг її вбити абощо,	Вилучення
59.	Theo, I'm not trying to be a jerk or put you on the spot or anything.	Я не намагаюся ані смикати тебе, ані поставити в незручне становище, ані щось таке.	Модуляція
60.	Generally Xandra called me <i>kiddo</i> or <i>hey you</i> or anything but Theo	Зазвичай Ксандра називала мене малий, або гей	Калькування

		ти, або як завгодно, тільки не Тео	
61.	Not 'what can I do' or 'when is the funeral' or anything.	Він не сказав ані «Що я можу зробити?», ані «Коли буде похорон?», ані чогось подібного.	Компенсація
62.	It's not like he hit me or anything.	Він нікого нею не вдарив.	Генералізація
63.	I followed after her with a sort of dazed sense of lost time	Я йшов за нею з гострим відчуттям утраченого часу	Калькування
64.	he sort of lost his mind after the powder explosion	Він, можна сказати, збожеволів після того, як вибухнув порох	Калькування
65.	apparently conducting some sort of business deal on his phone.	Явно розв'язуючи якісь бізнесові проблеми по своєму мобільному телефону	Калькування
66.	I was in some sort of records or storage area.	Я потрапив у місце, де був склад якихось документів.	Вилучення
67.	edging with my hip along the side of	Обдираючи стегно об гострі	Генералізація

	some sort of long lathe, or beam	грані різних предметів	
68.	a sort of battery- operated hausfrau	Така собі домашня фрау на батарейках	Калькування
69.	It's high time for you to get back into some sort of a routine.	Настав час, щоб ти повернувся до якоїсь рутини.	Калькування
70.	well, even Mr. Beeman had apologized for it, sort of.	Навіть Містер Бімен, можна сказати, попросив у мене пробачення	Калькування
71.	Yes. Sort of. I mean	Так. Можна сказати. Тобто...	Калькування
ВИКОРИСТАННЯ ОЦІНОЧНИХ ЕПІТЕТІВ			
72.	Dodgy. Dishonest	Спиртних. Нечесних	Компенсація
73.	Because he was fucking plastered, is why	Він ударив мене тому, що був сам п'яний як чіп	Реметафоризація
74.	God, she's hot	Вона гаряча дівка	Модуляція
75.	Is he that loaded all the time?	Він весь час такий наклуканий?	Конкретизація
76.	Bet they're freezing their asses off	Об заклад б'юся, що в них там повідмерзали дупи	Граматична заміна активного стану пасивним
77.	Idiots.	Йолопи	Калькування

78.	They're nice, I guess	Думаю, вони люди приємні	Компенсація
79.	She was awfully nice	Вона була чудова	Вилучення
80.	She seems nice	Вона здається приємною	Калькування
81.	Can't believe they dress like that	Ну хіба можна так одягатися?	Граматична заміна розповідного речення на запитальне
82.	Half in shock	Ошелешений і приголомшений, перебуваючи в стані шоку	Додавання
83.	She was beautiful, too.	А ще вона була дуже красивою.	Додавання
84.	Breathless with anger	Задихаючись від гніву	Граматична заміна прикметника дієприслівником
85.	This chick from Civics.	У ту крихітку з класу суспільних наук	Компенсація
86.	Man says is snowing, crazy man, <i>ty videsh?</i>	Той чоловік каже, там іде сніг, божевільний чоловік, ти відіш?	Транслітерація
87.	God, she's beautiful.	Господи, яка ж вона гарна!	Емфатизація

88.	She's cute	Схоже, вона мила	Додавання
89.	Total slut.	Абсолютна хвойда	Калькування
90.	That snub-nosed bitch.	Кирпата сучка	Калькування
91.	Boris, she is smoking hot	Борисе, вона аж димить палкими почуттями	Модуляція
92.	Dirty mind	Збоченець	Калькування
93.	God, sexy	Боже, як сексі	Додавання
94.	Kotku's tons older	Котку набагато старша	Нейтралізація
95.	This girl, Cloke said. Sophomore	Є там одне дівчисько, — розказав Клоук. — Другий курс.	Додавання
96.	Well, I mean, she's kind of a slut.	Ну, я просто хотіла сказати, що Мона — це та лярва.	Компенсація, емфатизація
97.	Andrip.	Ендосперм	Модуляція
98.	Android.	Енурезник	Модуляція
99.	One-nut.	Однояйчик	Модуляція
100.	Pimple Face.	Прищавий	Генералізація
ВИКОРИСТАННЯ НЕЦЕНЗУРНОЇ ЛЕКСИКИ			
101.	Yah, it sucks	Атож, хрінова моя доля	Додавання

102.	my God, this fucking sand pit, who cares?	у цій Богом забутій піщаній дірі, кого це може турбувати?	Нейтралізація
103.	Not that they don't try to fuck with you,	Не можу сказати, що вони не намагаються інколи намахати	Нейтралізація
104.	Dark the whole time, October to March, and fuck-all to do except read and listen to CBC radio	Ніч там тривала від жовтня до березня, робити було ні хера, крім як читати й слухати канадське радіо	Модуляція
105.	Fuck Thoreau, eh?	Нехай би Торо цим помилувався.	Нейтралізація
106.	I don't let them give me shit or anything	і я не дозволяю штовхати мені якусь фігню, типу того.	Модуляція
107.	This whole town is like a big Fuck You to Thoreau.	Нехай би він помилувався всім цим паршивим містом.	Вилучення
108.	It was kind of scary but I was too drunk to care so I just told them to fuck off	Було трохи лячно, але п'яному море сам знаєш по що, то я сказала, щоб одвалили.	Реметафоризація

109.	Fuck, no	Ні, звичайно	Нейтралізація
110.	Then why the hell did you want to be Muslim?	Тоді якого біса тобі забаглося стати мусульманином?	Калькування
111.	What a dick	Який мудак	Модуляція
112.	Theo, I'm not trying to be a jerk or put you on the spot or anything.	Я не намагаюся ані смикати тебе, ані поставити в незручне становище, ані щось таке.	Модуляція
113.	"Fuck," groaned Boris, scratching his stomach. "Why don't they shut up?"	Блядство!- простогнав Борис, почухавши собі живіт.-Ну чому вони не заткнуться?	Емфатизація, калькування
114.	Bullshit	Якусь дурню верзуть	Нейтралізація
115.	You're a real dick, Cable, you know that?	Ти справжній мудак, Кейбле, ти це знаєш?	Нейтралізація
116.	Because he was fucking plastered, is why	Він ударив мене тому, що був сам п'яний як чіп	Реметафоризація
117.	Go on and fuck her if you want	Іди й трахайся з нею, якщо тобі хочеться	Емфатизація

118.	Fuck you	Пішов ти на хер	Калькування
119.	They won't give you a fucking cent	Бо вони тобі не дадуть і ламаного centa	Нейтралізація
120.	Shit	Прокляття	Нейтралізація
121.	Idiots.	Йолопи	Калькування
122.	How should I know what the fuck?	Та з якого хера мені знати, що він сказав?	Модуляція
123.	democracy is excuse for any fucking thing	Демократія слугує вам виправданням для будь-якої нісенітниці	Нейтралізація
124.	You really can't shut up, can you?	Ти можеш уже заткнутися?	Вилучення
125.	I would sure the fuck name him something else	хрін би я його так назвав	Модуляція
126.	how fucked up the world was	в яку дупу провалюється наш світ	Модуляція
127.	This is my house, you ignorant fuck.	Це мій дім, ти, тупий йолопе.	Нейтралізація
128.	Well I mean, fuck	Так, довбаний	Нейтралізація

129.	Don't want to watch this shit	Я не хочу дивитися це гамно	Калькування
130.	That's Dublin you ass. Not Dubai	Це Дублін, йолопе, а не Дубай!	Об'єднання речень
131.	Fuck	Чорт!	Нейтралізація
132.	Fuck	Прокляття!	Компенсація
133.	He's fucking scary	Він жахливий	Вилучення, нейтралізація
134.	Bullshit	Не бреши	Модуляція
135.	What do you think, idiot?	А ти як думаєш, йолопе?	Калькування
136.	Fuck off!	Заткнись ти	Модуляція
137.	The fuck are you doing?	Що ти, на хрін, робиш?	Калькування
138.	What the fuck?	Що ти робиш, мудака?	Модуляція
139.	What'd you put on me, you whore?	Чим ти мене полив, суко?	Конкретизація
140.	Bastard	Виродку!	Калькування
141.	Fuck off!	Відчепись!	Модуляція
142.	Asshole	Гівнюк	Калькування
143.	You miserable shit	Ти, нікчемне лайно!	Калькування
144.	We're late for fucking school!	Ми запізнилися в блядську школу.	Калькування
145.	Ow, fuck	О, блядство	Калькування
146.	Fuck you!	Пішов ти в дупу!	Модуляція

147.	Don't fucking talk to me.	Навіть не намагайся заговорити зі мною	Нейтралізація
148.	Fuck it.	Хай йому чорт	Модуляція
149.	That's bullshit	Яка дурня	Нейтралізація
150.	he was an asshole to us	він поведився з нами як мерзотник	Додавання
151.	Ow! Fuck!	Ой! Ти сучий сину!	Модуляція
152.	Total slut.	Абсолютна хвойда	Калькування
153.	That whore. What'd she say?	Що тобі сказала ця лярва?	Об'єднання речень
154.	All it does here is fucking snow.	Тільки грьобаного снігу й не вистачало.	Додавання
155.	That snub-nosed bitch.	Кирпата сучка	Калькування
156.	I'm too fucked-up as it is	Я й без цього геть заморочений	Нейтралізація
ВЖИВАННЯ СЛІВ ІНШОМОВНОГО ПОХОДЖЕННЯ			
157.	Ischézni! Get out!	Ісчезні! Мотай звідси!	Транслітерація
158.	Cubitum eamus?	Cubitum eamus?	Відмова від перекладу
159.	Gobble gobble gobble	Кулдик, кулдик, кулдик	Функціональна заміна
160.	Da, da,	Да, да	Транслітерація

161.	So what should I do, <i>Mazhor</i> ?	То що мені робити, мажоре?	Транслітерація
162.	Fucking <i>télik</i>	Довбаний телік	Транслітерація
163.	Ty <i>menjá</i> dostál!! Poshël ty!	Ти мене достал! Пошол ти!	Транслітерація
164.	Valí <i>otsyúda!</i> Fuck off!	Валі отсюда! Відібись!	Транслітерація, емфатизація
165.	Blyad	Блядь	Транслітерація
166.	We'll have our own <i>praznyky</i> on Christmas Eve	Ми влаштуємо власні празники на Святвечір	Транслітерація
167.	Balalaika <i>pattycake</i>	Балалайка, ладушкі!	Функціональна заміна
168.	Pardon?	Прошу?	Калькування
169.	<i>Mazhor</i> , I should say the same of you.”	Я пораджу тобі те саме, мажоре	Транслітерація
ВЖИВАННЯ СЛЕНГІЗМІВ			
170.	twat	придурок	Нейтралізація
171.	crew cut	стрижка «їжачок»	Функціональна заміна
172.	get him stoned or something	Хтось струснув його чи обкурив	Модуляція
173.	Andrip.	Ендосперм	Модуляція
174.	Android.	Енурезник	Модуляція

175.	He went for a drive with Brady and Patrick and came back reeking of pot.	Їздив покататися з Брейді та Патріком, а приїхав назад наскрізь пропахлий шмаллю.	Емфатизація
176.	Are you deaf or what, buddy?	Ти що, хлопче, глухий?	Калькування
177.	One-nut.	Однояйчик	Модуляція
178.	thugs with baseball bats	Бандюки з бейсбольними битками	Калькування
179.	Pimple Face.	Прищавий	Генералізація
180.	Giving up booze was the best thing I ever did.	Відмовившись пити, я зробив свій найкращих вчинок	Граматична заміна підмету
181.	Like Thoreau gave a toss about roads	Торо на фіг не здалися ті дороги	Емфатизація
182.	She was an alkie	Вона занадто багато пила	Описовий переклад
183.	He was three sheets to the wind.	Сидів п'яний як чіп.	Реметафоризація
184.	that's why my dad rents our place so bloody cheap	ось чому мій тато винайняв такий до безглуздя дешевий дім	Модуляція

185.	Never been arrested or anything but what a nut.	Жодного арешту, нічого такого, але ж який псих!	Граматична заміна дієслова іменником
186.	Miles in the middle of nowhere	На милі навкруги глушина	Деметафоризація
187.	Don't tell me the slag cooks.	Не переконуй мене в тому, що твоя мачуха вміє куварити.	Нейтралізація
188.	he could make me laugh sometimes until my sides ached	міг примусити мене надирвати живіт від сміху	Модуляція
189.	Shove off	Відчепись	Нейтралізація
190.	Dodgy. Dishonest	Спиртних. Нечесних	Компенсація
191.	Because he was fucking plastered, is why	Він ударив мене тому, що був сам п'яний як чіп	Реметафоризація
192.	Fat lot of good that does me.	А мені яка від цього користь?	Граматична заміна розповідного речення запитальним
193.	I'll hook you guys up	Я трохи відгодую вас, хлопці	Модуляція
194.	it's not like I'm busting you	Я вам нічого не забороняю	Модуляція
195.	Is he that loaded all the time?	Він весь час такий наклуканий?	Конкретизація

196.	who sometimes had a serious streak when he was drunk	який іноді з п'яного розуму схилявся до	Модуляція
197.	an all-too- typical occurrence	так часто закінчувалося	Описовий переклад
198.	Get off me!	Геть від мене!	Калькування
199.	Pissed angry or pissed drunk?	До чортів розлютувався чи до чортів напився?	Модуляція
200.	Couldn't you use a wind-me-down?	Не хочеш, щоб мені трохи полегшало?	Деметафоризація
201.	Two fingers down the pipe	Заклади два пальці в рот	Калькування
202.	Didn't I tell you not to faff around with that glass?	Чи я не казав тобі, щоб ти не заморочувався з цією склянкою?	Нейтралізація
203.	A little booze will make you feel better.	Трохи пійла поліпшило б твоє самопочуття	Емфатизація
204.	Is nothing to be fussed about	Нема чого зчиняти такий клопіт	Модуляція
205.	Old poofter?	Старий педик?	Калькування
206.	Could have fooled me	Я мало тобі не повірив	Антонімічний переклад
207.	he's got you snowed	він заморочив тобі голову	Модуляція

208.	She can buy booze no problem!	Вона може без проблем купити бухло!	Емфатизація
209.	she does pot	вона курить травичку	Модуляція
210.	No guts!	Боїшся?	Модуляція, граматична заміна окличного речення запитальним
211.	All that booze, you know	Ну, ти ж у курсі, випивка, вона така...	Калькування
212.	She's not going to want to go hang out at Kotku's.	Вона не захоче тусуватися з Котку	Калькування
213.	I didn't have the nerve	в мене не стане духу	Модуляція
214.	My (sometime) days off	Дні, коли я (іноді) утримувався від наркотиків	Компенсація
215.	withdrawals	ломка	Конкретизація
216.	the pills I'd saved to taper	Пігулки, якими я намагався втримати свій стан у нормі	Компенсація
217.	Look, it's just a bug	Це тільки ГРЗ, не більше	Модуляція
218.	She's out.	Вона вимкнулася	Конкретизація

219.	Kotku's going to be pissed she didn't come over now.	Котку впісяється, що не захотіла прийти	Калькування
220.	There must be four or five eight balls here.	Тут цього порошку чимало	Генералізація
221.	You did that stuff before?	Ти вже його пробував?	Компенсація
222.	Yah, but this will sober you up.	Так, але це прочистить тобі мозок	Конкретизація
223.	Boris, I can't goof around	Борисе, я не можу зараз балдіти	Емфатизація
224.	Wait around until she wakes up and finds out we ripped her off?	Зачекати, поки вона прокинеться й побачить, що ми пограбували її?	Калькування
225.	This girl, Cloke said. Sophomore	Є там одне дівчисько, — розказав Клоук. — Другий курс.	Додавання
226.	I hate that geeky friend of his	Хоча отого його друга-задрота в окулярах я терпіти не можу.	Модуляція
227.	Jack Teitelbaum's, you airhead.	Ну ти й бельбас. У Джека Тайтельбаума ж!	Емфатизація

228.	She was the one who was hitting on me.	Та це вона під'їхала до мене.	Модуляція
229.	Well, I mean, she's kind of a slut.	Ну, я просто хотіла сказати, що Мона — ще та лярва.	Компенсація
230.	You're a butthole	Це ти мудак	Нейтралізація
231.	I mean, every single fag	Просто кожен стрічний гомосек	Калькування
232.	She's my gal.	Це моя дівка	Калькування
233.	old Gal Bored stiff.	Знудився досмерті.	Модуляція
234.	Walked down to the party to get a brewski.	Пішов на вечірку бахнути пивця.	Конкретизація
235.	You know, there's nothing I hate like I hate an officious fag	Ти знаєш, я нічого не ненавиджу у світі так сильно, як надокучливих гомосеків	Додавання
236.	I mean, every single fag	Просто кожен стрічний гомосек...	Калькування
237.	What is Sophomore? he asked me, scanning the bulletin board in the	Що таке Sophomore? — питав він мене, вивчаючи дошку	Відмова від перекладу

	halls at school. “Home Ec? Poly Sci?” (pronounced, by him, as “politzei”).	оголошень у шкільних залах. — Home Ec? Poly Sci? (останнє слово він вимовляв як «поліцай»)	
238.	Queers love to work in restaurants	Усі ці меншини так і тягне працювати в ресторанах, ти помічав?	Нейтралізація, додавання
239.	Yikes	Он як!	Нейтралізація
240.	No you can't, pal	Ні, ти не зможеш	Вилучення
241.	that the gals are prettier in California?	Це правда, що в Каліфорнії дівчата вродливіші?	Нейтралізація
242.	A weirdo?	Диваком?	Калькування
243.	You don't know where we can find any pot, do you?	Ти ж, мабуть, не знаєш, у кого б розжитися косячком?	Калькування

ДОДАТОК Г
СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ МОВНИХ ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАЧЕННЯ
ІДІОЛЕКТУ НА СИНТАКСИЧНОМУ РІВНІ

№	Оригінал	Переклад	Перекладацький прийом (за класифікацією Комісарова В. Н.)
ВИКОРИСТАННЯ НАПІВЗАПИТАНЬ, ПИТАЛЬНИХ РЕЧЕНЬ БЕЗ ДОПОМІЖНИХ ДІЄСЛІВ			
1.	And done what?	І куди б же ти втік?	Компенсація
2.	You and your dad are legal, right?	А ти й твій батько емігранти легальні?	Компенсація
3.	Want to give something?	Не хочеш нічого пожертвувати?	Компенсація
4.	You American Indian or what?	Невже ви корінний індіанець?	Вилучення
5.	You want to go back?	Хочете повернутися?	Калькування
6.	He's coming?	Він приїде?	Калькування
7.	You did this?	Твоя робота?	Граматична заміна дієслова іменником
8.	There are tapes?	Але існують плівки	Граматична заміна запитального речення розповідним

9.	You said he gave it to you?	Ти сказав, він сам передав його тобі?	Калькування
10.	Everything is okay?	Усе гаразд?	Калькування
11.	You flew into LaGuardia?	Ви тільки сьогодні прилетіли в «Ла Гвардію»?	Додавання
12.	You want me to get you a cab, <i>manito</i> ?	Ти хочеш, щоб я знайшов тобі таксі, <i>manito</i> ?	Калькування
13.	You see?	Бачиш?	Вилучення
14.	You know what I'm saying?	Ти розумієш, про що я?	Модуляція
15.	He say anything about leaving early?	Якось пояснив своє раннє повернення?	Додавання
16.	You got a receipt?	Ти маєш квитанцію?	Калькування
17.	He say why he left?	Сказав, чому втік?	Емфатизація
18.	Drink too much?	Перепив?	Емфатизація
19.	Been to the infirmary?	До лікаря ходив?	Конкретизація
20.	It had to live its whole life like that?	Все своє життя вона	Конкретизація

		мусила сидіти отак?	
21.	You awake?	Ти не спиш?	Антонімічний переклад
22.	To the movies?	Кіно?	Вилучення
23.	He wouldn't even talk to me?	Чому він не хоче навіть розмовляти зі мною?	Додавання
24.	This belongs to you?	То він твій?	Модуляція
25.	We see Theodore Decker?	Можна нам поговорити з Теодором Декером?	Додавання
26.	Want me to try?	Давай спробую я?	Граматична заміна підмету
27.	You know him?	Ви знайомі?	Граматична заміна підмету
28.	That's a good place to start, huh?	З цього було б непогано почати, еге ж?	Калькування
29.	Your mother make them?	Їх спекла твоя мати?	Конкретизація
30.	Buy a bottle of Scotch?	По пляшку шотландського віскі?	Вилучення

31.	He stuck you with the rent?	Банні не складався разом із тобою?	Антонімічний переклад
32.	Mr Pepin again?	А це знову наш пан Піпін?	Додавання
33.	American coffee all you have?	Кава тільки американська?	Вилучення
34.	You're Audrey Decker's son?	Ти син Одрі Декер?	Калькування
35.	The Food King has delivery?	У Food King з'явилася доставка додому?	Додавання
36.	You need anything?	Ти чогось хочеш?	Модуляція
37.	You think it was more than an hour?	Ти думаєш, минуло більше години?	Додавання
38.	You sure?	Ти певен?	Калькування
39.	You think?	Ти думаєш, вона його продає?	Компенсація
40.	Any checkbooks lying around?	Ти не знаходив удома якісь чекові книжки?	Граматична заміна підметів
41.	The fuck are you doing?	Що ти, на хрін, робиш?	Дослівний переклад
42.	You know what?	А ти знаєш, що сталося?	Додавання

43.	All better?	Тобі краще?	Конкретизація
44.	You want some?	Хочеш?	Вилучення
45.	You want a beer?	Пиво будеш?	Вилучення
46.	He tell you much about when we were in Rome?	Генрі багато розповідав про нашу поїздку в Рим?	Компенсація
47.	Take it to Redeemed Repair?	Їздив у «Рятівний ремонт»?	Конкретизація
48.	You did see him?	Ти його бачив?	Калькування
49.	Ever been to Jamaica?	Бував колись на Ямайці?	Калькування
50.	You haven't talked to him?	Говорив із ним?	Антонімічний переклад
51.	Got a date?	Зібрався на побачення?	Калькування
52.	You in a big hurry this morning?	Ви дуже поспішаєте?	Вилучення
53.	You want another?	Ще по одній?	Модуляція
54.	You're not taking the train?	А тобі не треба їхати?	Генералізація

55.	But your friend Francis?	Ну а як же тоді твій друг Френсіс?	Додавання
56.	Listen, you're working the door in winter?	А хіба можна стовбичити на вулиці взимку?	Компенсація
57.	Nasty?	Неймовірно смерділо?	Додавання
58.	You're a Homeric scholar?	То ви займаєтеся Гомером?	Модуляція
59.	You want to try on this one I've got?	Хочеш спробувати мій?	Вилучення
60.	All my classes with you?	Ви вестимете всі мої заняття?	Додавання
61.	You have a reservation?	Ви резервували?	Вилучення
62.	You've met our new student?	Ви вже познайомилися з нашим новим студентом?	Калькування
63.	Remember the Erinyes?	Пам'ятаєте Ериній?	Калькування
64.	You get along with Henry?	Ви з Генрі добре ладнаєте?	Калькування
65.	Your reservation number?	Номер вашої броні?	Калькування

66.	You sure you don't mind?	Ти точно не проти?	Калькування
67.	And you like him?	І він тобі подобається?	Калькування
68.	You have oil wells?	У вас свої свердловини?	Додавання
69.	Hit by a car?	Збила машина?	Калькування
70.	Want some?	Скуштуєш?	Модуляція
71.	Nothing you remember at all?	Тобі не запам'яталося нічого особливого?	Додавання
72.	Know the way he parts his hair, so it falls over the right eye?	Знаєш, чому він зачісується так, щоб волосся спадало на праве око?	Калькування
73.	Date of purchase?	У день придбання?	Додавання
74.	You a single man?	Пара є?	Антонімічний переклад
75.	Want to come have dinner with me?	Може, сходимо разом повечеряємо?	Модуляція
76.	He spoke to you?	Він розмовляв із тобою?	Калькування

77.	You're interested in the Civil War?	Ти цікавишся Громадянською війною?	Калькування
78.	But—he was aware?	Але... він був при свідомості?	Калькування
79.	He was conscious?	Він був притомний?	Калькування
80.	She's okay?	З нею все гаразд?	Калькування
81.	But she's going to be all right?	Але вона одужає?	Калькування
82.	You like cheese?	Ти любиш сир?	Калькування
83.	You know the Barbours?	Ви знаєте Барбурів?	Калькування
84.	There was something in the paper about me?	У газеті щось було написано про мене?	Конкретизація
85.	You remember me?	Ти пам'ятаєш мене?	Калькування
86.	You guess?	Справді?	Модуляція
87.	You went there?	Ти там був?	Генералізація
88.	You tested in what percentile back in junior high?	У кінці початкової школи ти на тестуванні скільки набрав?	Калькування

89.	You like old things?	Ти любиш старі речі?	Калькування
90.	You think?	Ти так гадаєш?	Додавання
91.	Welty taught you?	Вас навчав Велті?	Калькування
92.	Your dad never gave you the money you earned?	Ваш батько не повернув вам гроші, які ви в нього заробили?	Додавання
93.	You never went back to college?	Ви ніколи не повернулися до коледжу?	Калькування
94.	Think you might want to help us out?	Ти нам допоможеш?	Вилучення
ВИЛУЧЕННЯ ГОЛОВНИХ ЧЛЕНІВ РЕЧЕННЯ (ПІДМЕТА, ПРИСУДКА)			
95.	Hush.	Тоді заспокойся	Додавання, модуляція
96.	Happy to do it	Радий нас виручити.	Додавання
97.	High official in the company.	Він обіймає в компанії високу посаду	Додавання
98.	Drink too much?	Перепив?	Модуляція
99.	Been to the infirmary?	До лікаря ходив?	Конкретизація
100.	Huge jinx on us!	Вона могла стати для нас	Модуляція

		справжнім прокляттям!	
101	Because Poland.	Бо, думаю, мене депортують до Польщі	Додавання
102	Want some?	Скуштуєш?	Модуляція
103	You American Indian or what?	Невже ви корінний індіанець?	Вилучення
104	Remember the Erinyes?	Пам'ятаєте Ериній?	Калькування
105	All my classes with you?	Ви вестимете всі мої заняття?	Додавання
106	But your friend Francis?	Ну а як же тоді твій друг Френсіс?	Додавання
107	You a single man?	Пара є?	Антонімічний переклад
108	Hit by a car?	Збила машина?	Калькування
109	Obsessed with duty, piety, loyalty, sacrifice?	Одержимих обов'язком, побожністю, вірністю, жертовністю?	Калькування
110	Want to come have dinner with me?	Може, сходимо разом повечеряємо?	Модуляція

111	Know the way he parts his hair, so it falls over the right eye?	Знаєш, чому він зачісується так, щоб волосся спадало на праве око?	Калькування
112	You in a big hurry this morning?	Ви дуже поспішаєте?	Вилучення
113	To the movies?	Кіно?	Вилучення
114	Buy a bottle of Scotch?	По пляшку шотландського віскі?	Вилучення
115	Mr Pepin again?	А це знову наш пан Піпін?	Додавання
116	Got a date?	Зібрався на побачення?	Калькування
117	Happy now?	Радий тепер?	Калькування
118	Take it to Redeemed Repair?	Їздив у «Рятівний ремонт»?	Конкретизація
ВИКОРИСТАННЯ РОЗМОВНИХ ПОВТОРІВ			
119	I don't know many people from the West, he said. I don't know if I would like it there.	У мене із Західного узбережжя знайомих практично немає. Навіть не знаю, як воно там ведеться	Модуляція

120	Now, now	Давай, давай!	Модуляція
121	don't know where the paperwork is, don't know who any of it's for... there are a million things I need to ask him	Я не знаю, що це він купив, не знаю, де шукати документи, який з них чого стосується	Компенсація